

ITALIJANSKI DRŽAVNIKI IN ZAŠČITA

Še vedno je aktualna tema našega pisanja zaščitni zakon za Slovence v Italiji. Parlamentarna razprava o tem kar noče in noče zajadrati s pravim vetrom, kar seveda ni spodbudno za reševanje celotnega vprašanja.

Problem zaščite je že star. Zadnja desetletja smo lahko slišali razne izjave o tem s strani najvišjih italijanskih državnikov oz. politikov. Pred leti sem kot predstavnik vodstva slovenske stranke imel večkrat priložnost se srečati z vidnimi političnimi predstavniki - predsedniki države, parlamenta in vlade ter ministri ali tajniki strank. Tu bi omenil nekaj značilnejših spominov na izjave teh državnikov v zvezi s Slovenci v Italiji oz. z našo zaščito.

Naj tu le navedem vtis s kratkega srečanja oz. o stikih z nekaterimi večjimi predstavniki javnega življenja oz. države in vlade. Najprej izstopa Giulio Andreotti, sedanjí dosmrtni senator, prej pa dolgoletni ministrski predsednik oz. minister (zlasti zunanji) v raznih vladah. Znan je tudi po tem, ker je kot predsednik vlade ustanovil posebno komisijo Cassandro, poimenovano po njenem predsedniku, ki naj bi pripravila zaščitni zakon za Slovence v Italiji. Sam Andreotti je večkrat sprejel slovensko delegacijo, tako v Rimu kot pri nas v deželi. Na teh srečanjih je vedno s pripravljenostjo poslušal slovenske zahteve in predloge. Večkrat je tudi poudaril posebno Slovencev videmske pokrajine, kar naj bi zahtevalo razčlenjene rešitve. Tako on kot razni njegovi predhodniki (Forlani, Colombo, Cossiga) so že v nastopnih govorih ob programski razpravi v parlamentu izrecno omenili problem slovenske manjšine.

Izmed obiskov na Kvirinalu pa lahko beležim srečanje s predsednikom Sandrom Pertinijem, ki je v svoji častiljivi starosti in protifašistični preteklosti bil jamstvo za demokratične svoboščine v Italiji. Sam je pozorno poslušal stališča slovenskih predstavnikov in se z njimi v bistvu strinjal (predsednik republike pa seveda ne vlada in ne odloča...). Vsekakor je Pertini dejal, da je pripravljen še sprejeti Slovence in se z njimi pogovarjati.

Kasneje pa je bil predsednik senata senator Francesco Cossiga. Med svojim kratkim obiskom v Gorici ob koncu osemdesetih let se je v Avditoriju udeležil odprtja akademskega leta šole Združenega sveta iz Devina. Tu je prvi in do sedaj edini med italijanskimi državniki v slovenskem jeziku izrekel voščila (bilo je pred božičnimi prazniki) slovenskim državljanom republike Italije in pri tem podčrtal, da govori v enem izmed manjšinskih jezikov države. Ne pozabimo tudi, da je kasneje Sardinec Cossiga že v svojem nastopnem govoru po izvolitvi za državnega poglavarja poudaril, da je tudi predsednik vseh pripadnikov narodnih manjšin. V Gorici pa je poudaril, da bo v sklopu svojih pristojnosti posredoval v zadevi zaščitnega zakona.

Zelo zanimivo je bilo v polovici devetdesetih let, ko smo v imenu slovenske stranke nastopili pri predsedniških senata in poslanske zbornice o zadevi zajamčenega zastopstva. Takrat sem v vlogi deželnega podtajnika SSK skupno s tajnikom sodeloval na tem srečanju. **STRAN 2**

ANDREJ BRATUŽ

02 Vida Valenčič
NA ROBU NOVE UMAZANE VOJNE

03 Rudi Bogatec
SKRB ZA ČLOVEKA V STISKI

Rožni venec je sredstvo za pokristjanjevanje
človekovega bivanja (Teilhard de Chardin)

03 Danijel Devetak / intervju
MARKO OZBIČ

04 Danilo Lisjak
ŠE SMO SPOSOBNI DELATI ČUDEŽE!

05 MSGR. PERKO O ŠKOFOVSKI SINODI

06 Jurij Paljk
TRI ODMEVNE RAZSTAVE

07 DR. ARNEŽ SPET PRESENEČA

08 Ivan Žerjal / pogovor
EDVIN FORČIČ

11 Marjan Drufovka
ZDRAVKO KLANJŠČEK SLAVIL JUBILEJ

13 Marjan Drobež
VETERINARSKÉ SLUŽBE OSRAMOTILE...

15 Igor Cotič
DERBI V MOŠKI C LIGI

16 Harjet Dornik
V PRIHODNOSTI GORICE JE UNIVERZA

GIULIO ANDREOTTI OPROŠČEN

ZGODOVINA SE NE PIŠE NA SODIŠČIH

DRAGO LEGIŠA

V središču pozornosti italijanske in tudi svetovne javnosti je še vedno 80-letni dosmrtni senator in večkratni italijanski ministrski predsednik Giulio Andreotti, ki ga je sodišče v Palermu oprostilo obtožbe, da je sodeloval z mafijo. Novica se je kot blisk razširila tako rekoč po vsem svetu, saj je Andreotti gotovo najbolj znan italijanski povojni politik tudi v tujini. Njegove sodne dogodivščine so se začele 27. marca 1993, ko mu je tedanji predsednik senata Spadolini po telefonu sporočil, da zahteva državno tožilstvo v Palermu, naj se zoper njega, tedaj že dosmrtnega senatorja, začne preiskava, češ da obstajajo indici, po katerih bi prizadeti senator "sodeloval z mafijsko združbo". Niti dva meseca kasneje je senat zahtevi ugodil, s čimer se je strinjal tudi sam Andreotti in o tem javno spregovoril v senatu.

Dne 2. marca istega leta je sodnik za preliminarne preiskave odredil začetek sodnega postopka. Ta je trajal nad 4 leta, zapisniki vseh zaslišanj obsegajo nad 20 tisoč strani, proti obtoženci je govorilo 234 prič, v njegov prid pa jih je nastopilo 116. Javni tožilec je 8. aprila letos zahteval obsodbo na 15 let ječe ter na trajno prepoved izvrševanja javnih funkcij. Sodni zbor se je 12. oktobra letos umaknil na posvet, ki je trajal nič manj kot 264 ur. Razsodbo je predsednik sodnega zbora prebral v soboto, 23. t.m., in obtoženco oprostil, ker ni zagrešil kaznivnega dejanja. Dokazi o njegovi krivdi torej niso bili verodostojni. Razumljivo je, da vlada veliko zanimanje za celotno besedilo razsodbe in zlasti, kako so jo sodniki utemeljili. Od tega bo med drugim odvisen morebitni priziv na višjo instanco.

Kot je razumljivo, je ta razsodba sprožila val najrazličnejših komentarjev, od katerih bodo naše bralce gotovo še najbolj zanimali tisti, ki so

politične narave. Pozitivno jo ocenjujejo predvsem dediči nekoč mogočne krščansko-demokratske stranke, v kateri je Andreotti od mladih nog zavzemal zelo vidna mesta. S poudarjenim zadovoljstvom so jo sprejele vse komponente "Pola svoboščin", ki menijo, da so z njo dobile novo orožje za boj zoper sedanjo vladno večino, medtem ko so znotraj te večine mnenja raznolika, čeprav vsi hitijo poudarjati, da razsodbo spoštujemo. Imamo seveda tudi nekaj politikov, ki bi najraje hoteli obračunati z državnimi tožilci v Palermu in tudi drugod, na primer v Milanu. Toda to je že druga plat medalje. Na splošno pa lahko rečemo, da je epilog kazenske obravnave v Palermu močno zasenčil ostalo politično dogajanje v Italiji, predvsem stisko, v kateri se nahaja vlada ministrskega predsednika D'Alema.

Ob zaključku sodne obravnave, ki je trajala več kot šest let, bomo navedli mnenje dveh uglednih osebnosti.

STRAN 2

OB VSEH SVETIH

"Povedi, mračni me grobar, s seboj na zeleni, na senčni grob njegov, kjer križ železen, kamenit je krov, pod njim uživa otec svet pokoj."

Tako je zapisal v enem najboljših slovenskih sonetov Dragotin Kette, ko je pisal o svojem pokojnem očetu.

"Umrli boš!" prepričljivo jasno in nedvoumno piše nad vhodom na pokopališče v bližnji Vipavi.

"Vstal boš v večno življenje!" je človeku, prav vsakemu človeku obljubil Kristus.

Na zgoraj zapisane besede se bomo gotovo spomnili te dni, ko so pred nami Vsi sveti, praznik, ki je morda najbolj človeku na kožo napisan. Človekovega rojstva se veselimo, njegovo smrt potem objokujemo, a vendar vemo, da je človek kot napet in obenem zelo krhek lesen lok, ki je vpet med rojstvo in smrt; le-ta pa je edina za vse ljudi gotova na tem svetu.

Kristjani seveda verujemo v večno življenje, v vstajenje in v Božjo slavo, ki si jo moramo na tem svetu, med rojstvom in smrtjo, s poštenim življenjem zaslužiti. Naša vera bi bila prazna, če ne bi verjeli Jezusovim besedam, da nas po smrti čaka večno življenje.

Zakaj torej praznik vseh svetih in dan kasneje vseh umrlih, zakaj torej tudi kristjan čuti dolžnost, da se svojim rajnim pokloni, oddolži z molitvijo in tihim razmislekom o sebi in svojem življenju, o svojih srečevanjih s pokojniki? Zaradi njih in zaradi samega sebe; kristjan tudi zato, ker veruje v večno življenje. **STRAN 16**

JURIJ PALJK

Goriški Slovenci so se prejšnji četrtek, 21. t.m., srečali s svojim novim nadškofom Dinom De Antonijem, da bi ga pozdravili, mu izrekli toplo dobrodošlico in osvetlili stanje slovenske narodne skupnosti na Goriškem. Poročilo objavljamo na 10. strani.

FOTO: BIAGIACA

ZGODOVINA SE NE PIŠE...

Poglejmo najprej, kaj pravi znani jezuit p. Bartolomeo Sorge, ki v Milanu ureja reviji *Aggiornamenti sociali* in *Popoli*, kar enajst let pa je prej vodil v Palermu šolo, iz katere je izšel del mlajšega italijanskega političnega kadra. Pater Sorge je med drugim dejal: "Križa politične oblasti, ki je naredila konec prvi italijanski republiki, je sodno oblast dejansko prisilila, da je v tem pogledu prevzela nekakšno suplentsko mesto. Tako se je tudi začela akcija čistih rok, suplentsko delovanje sodstva pa je v resnici rešilo državo, česar ne smemo pozabiti. Kdor pa upravlja suplentsko delo, mu vedno preti nevarnost, da stopi čez bregove. Prav to se je pripetilo pri nas, ko je sodstvo stopilo na področje, ki mu ne pripada. Zato je raziščena v Palermu po mojem pozitivnem znak, ker se je v državi spet vzpostavilo ravnovesje med posameznimi vejami oblasti. Zdi se mi dalje, da se s to raziščeno oprostila človek, ki je bil obtožen kaznivih dejanj, katerih ni zagrešil. Jasno pa je, da se takšna sodba ne more razširiti na celotno področje, ki mu je politična plast vladala. O tem moramo sicer izreči sodbo, česar pa gotovo ne morejo opraviti sodniki, ampak vest vsakega posame-

znega državljan. Resnična sodba pripada ljudstvu, ki je suvereno".

Eugenio Scalfari, ustanovitelj in prvi glavni urednik dnevnika *La Repubblica*, je ob oprostili raziščeni v Palermu med drugim napisal: "Prve italijanske republike prav gotovo niso vodili zločinci, ampak politiki, ki so imeli svoj posebni pogled na občo blaginjo. To blaginjo so tudi skušali uresničevati in jo v glavnem tudi uresnili, tako v dobrem kot v slabem. Za doseg obče blaginje je za nekatere bila odločilna predvsem oblast, ki jo je treba prevzeti in ohraniti za vsako ceno. V ta namen se smejo uporabljati vsa sredstva, ki so tudi vsa popolnoma upravičena. Med taka sredstva pa je spadala tudi znatna doza tajnega sporazumevanja z organiziranim kriminalom. Giulio Andreotti je sodil v vrh tistih, ki so tako mislili. Takšna je naša politična sodba o njegovem delovanju", zaključuje Scalfari, ki sicer dosmrtnega senatorja spoštuje zaradi njegove pogumne in gosposke drže med nad šest let trajajočo sodno obravnavo, ko je po njegovi preteklosti brskalo kar dva tisoč orožnikov in policijskih agentov.

ITALIJANSKI DRŽAVNIKI...

Posebno plodno je bilo (poleg obiska pri predsedniku zbornice Napolitanu) srečanje s takratnim predsednikom senata. To je bil republikanski prvak, danes že pokojni Giovanni Spadolini, prej že večkratni minister in predsednik vlade, sam pa zgodovinar in časnikar. S tajnikom Ivom Jevnikarjem sva državniku prikazala predlog slovenske stranke v zadevi z jamčenega zastopstva manjšine. Sam Spadolini se je zelo zanimal za ozemeljsko porazdelitev Slovencev v deželi Furlaniji-Juljski krajini in za zgo-

dovinsko ozadje manjšine. Opozorila sva ga še na razne druge probleme in spomnila na Mazzinijevo (ki je nekak zgodovinski vzor republikanske stranke) zelo pozitivno stališče do Slovanov in odnosov ob Jadranu. S Spadolinijem smo imeli še kratek televizijski pogovor, kjer je predsednik senata jasno izrazil svoje načelno odobranje z jamčenega zastopstva slovenske manjšine.

Še bi lahko naštevali razna zborovanja in kongrese, kjer smo se slovenski predstavniki srečali z vidnimi italijanskimi politikami. To pa naj zaenkrat kot izbran izsek iz tega političnega mozaika zadostuje.

KRATKE

■ ODSOTNI SENATORJI

Slovenski člani družbeno političnega društva Edinost iz Trsta so prijavi sodišču v Trstu kakih sto senatorjev, češ da so bili neupravičeno odsotni na zasedanju senatne zbornice, ko je ta imela na dnevnem redu glasovanje o zakonu za zaščito manjšinskih jezikovnih skupnosti v Italiji. Zakon ni bil odobren, ker je zasedanje bilo nesklepčno. Člani omenjenega društva so s to zadevo seznanili tudi visokega komisarja za človekove pravice pri Združenih narodih in visokega komisarja za narodne manjšine Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi.

■ O ZAKONSKI ZAŠČITI

Škofijski vikariat za kulturo v Vidmu in tamkajšnja univerza bosta v petek, 5. novembra, priredila v avditoriju "Pavlina Oglejskega" v Vidmu zborovanje, na katerem bo govor o zakonski zaščiti manjšinskih jezikovnih skupnosti. Ta zakon ni bil v rimskem senatu dokončno odobren zaradi nesklepčnosti. Na zborovanje v Vidmu so vabljeni predstavniki političnih in kulturnih ustanov iz vse dežele F-Jk. Za to zasedanje sta dala pobudo škofijski vikar za kulturo msgr. Duilio Corgnani in rektor videmske univerze dr. Marzio Strassoldo.

■ "NISMO OVES ZA OSLIČKA"

Tako je dejal bivši predsednik republike Cossiga, ko so ga vprašali, kaj meni o prizadevanjih Prodijevih Demokratov za oživitve Olike. Kot vemo, je osliček razpoznavni znak Demokratov, ki so Cossigi očitno trn v peti. Po njegovem je Olike mrtvo rojeno dete. Cossiga se predvsem zavzema, da bi se politično okrepila sredina, ki naj nadaljuje s sodelovanjem z Levimi demokrati, češ da je to edino jamstvo za varnejšo prihodnost Italije in prvi pogoj za odpravo njenih starih in novih problemov. Demokrati pa bi najraje videli, da bi se tako na levici kot v sredini stranke in strančice odpovedale svojim organizacijskim prizadevanjem in postavile v ospredje skupni politični, socialni in gospodarski program. Zato tudi taka pikra izjava Cossige, ki bi rad bil duša italijanske politične sredine.

NA ROBU NOVE UMAZANE VOJNE

VIDA VALENČIČ

Položaj v Čečeniji je vsak dan bolj zaskrbljujoč. Ruski premier Vladimir Putin vedno bolj napenja svoje mišice in s tem pridobiva na ugledu med ruskimi državljani, željnimi močne roke in korenitih rešitev za številne probleme. Ruski mediji vodijo učinkovito manipulacijo novic, vztrajno tajijo ruske bombe atentate na čečenskih tleh ali pa se lovijo v protislovnih verzijah za javnost. Tako je bombni napad nad glavno tržnico v Groznej, čečenskem glavnem mestu, postal "posebna akcija ruske tajne službe", "posebna ne-vojaška (!!) akcija", "medsebojno obračunavanje med čečenskimi terorističnimi tolkami", "napad na osred-

nji teroristični center v Čečeniji". Da razmesarjeni otroci niso bili pristaši nobene teroristične organizacije navsezadnje nikogar ne zanima, rusko prebivalstvo mora - prav tako kot nedavno beograjsko - ostati v nevednosti.

Rusi krivijo čečenske medije, da ustvarjajo splošno dezinformacijo, o verodostojnosti grozljivih novic pa pričajo dejstva: Grozni in vedno večji del Čečenije sta na robu preživetja: brez vode, brez luči, brez plina, s skrajno omejenimi zalogami hrane. Krvava vojna med ruskimi silami in čečenskimi vojakami je daleč le še za ped. Država je v splošnem kaosu. Predsednik Mashkadov je že izgubil vsakršno avtoriteto, najvišja avtoriteta so zdaj teroristične tolpe, zaradi katerih se o celotnem čečenskem prebivalstvu v Moskvi govori le še kot o "narodu banditov in teroristov". Moč islamskih gverilcev je občutena, za Rusijo predstavlja največjega sovražnika, ki bi lahko v nekaj mesecih destabiliziral že itak delikatno ravnovesje celotnega severno-kavkaškega področja. Ruski viri načrtno poročajo o napadih islamskih skrajnežev iz Čečenije na bližnje dežele, pozabljajo pa na celoten potek dogodkov in na stanje, v katerem se danes znajde Čečenija, ki je dejansko v pesti ruskih sil.

Bistveno vprašanje, s katerim se ukvarja Rusija, je, komu bo država sledila. Milita-

ristično nastrojeni premier Putin se je izrazil za vojaški napad, kar je bilo razvidno iz njegovega odobranja bombnega napada na tržnico v Groznej, na drugi strani pa številni ruski politiki, med katerimi izstopa bivši premier Primakov, zahtevajo, naj Rusija ne nadaljuje vojaškega napada v notranjost Čečenije. Spomini na tisoče padlih v zadnji vojni za čečensko neodvisnost so še preveč sveži.

Kavkaz je v vsesplošnem vrenju, na obzoru ni videti konca čečenski mesariji. Putin si resda polni usta z obljubami o "ne-vojaškem reševanju čečenske situacije", še vedno pa zahteva, naj se čečenski predsednik Mashkadov radikalno postavi zoper teroristične skrajneže. Mashkadov bi nedvomno to tudi storil, ko bi ne bil sam dejansko njihov ujetnik. Slika, ki se nam kaže, je zaostritev situacije, nedvomno pa bo razplet dogodkov močno vplival na potek ruskih predsedniških volitev v naslednjem poletju, ko se bo za predsedniško stolico potegoval sam Putin. Do danes je podpora, katero uživa med ruskim prebivalstvom, trdna. Res pa je tudi, da se sloves, katerega danes uživa, lahko v kratkem razblini, če se izkaže, da ni sposoben odvozlati čečenskega vozla. Politična rešitev situacije bi bila seveda najbolj dobrodošla, zanjo pa velja vedno manj upanja.

POVEJMO NAGLAS

JANEZ POVŠE

BO RES EVROPA REŠILA VSE SLOVENSKE PROBLEME?

Tudi ob sprejemanju zaščitnega zakona za našo manjšino je čutiti s strani matične države republike Slovenije prepričanje, da se velja obnašati taktično, se pravi brez prevelikih zaganjanj. Na pripombe, da bi bilo umestno nekoliko bolj povzdigniti glas za svoje rojake izven meja, se slej ko prej pojavi odgovor, da problemi sicer so, vendar jih ne bo več, ko bo tudi Slovenija del Evrope. Nasploh se je v našem matičnem prostoru zelo izrazito uveljavila iluzija, da bo Evropa rešila vse naše probleme. Omenjena iluzija je tako prisotna in tako močna, da očitno že hromi državna razmišljanja in prizadevanja. S severa rohni na nas Heider, z jugozahodne strani Fini, Hrvaška je zadnje čase nekoliko spravljivejša, vendar ne zaradi kakšne večje slovenske odločnosti. Podobno neodločni smo pri reševanju svojih notranjih problemov, notranje delitve so kljub vzpostavljeni državi še vedno prevelike, odnos do vernikov in Cerkev začuda na še vedno zelo vprašljivi ravni, naša lastna identiteta se zdi oslajena. Nasledniki nosilcev poveljnega obdobja nočejo več biti tisto, kar so bili, vsi ostali nimajo dovolj moči, da bi bili tisto, kar so. Posledica tega je šibkost navzven. Temu primeren je odnos do rojakov izven meja in s tem v zvezi kar presenetljivo miroljubno spremljanje sprejemanja zaščitnega zakona za nas, Slovence v Italiji.

Kot rečeno, Evropa že obstaja in jo lahko opazujemo z njenimi dobrimi in tudi manj dobrimi lastnostmi. Poudariti je treba, da po-

meni videti stvari z njihove boljše in slabše strani zdravo gledanje na življenje, idealiziranje ni nikdar umestno. Tako je Evropa velikanska pridobitev novega časa, nikakor pa ne more biti idila, v katero bi lahko slepo in brezpogojno verjeli ter se istočasno prepustili nedejavnemu opazovanju. V tej novi Evropi bodo narodi še naprej obstajali in se borili za svoj prostor pod soncem. V tem smislu je pričela Italija pred nedavnim pripravljati vse potrebno, da bodo imeli svoje predstavnike v parlamentu in v senatu tudi Italijani, ki stalno živijo v tujini. Kako je to daleč od čakanja na Evropo, ki naj bi kar sama urenila vse stvari in to za vsakogar posebej. Vse to pomeni, da mora vsakdo tudi poslednjemu skrbeti za reševanje svojih problemov in primerno lastno uveljavitev, seveda v sporazumu z drugimi, ne pa čakati na neke pravljicne čase, ko naj bi probleme rešili drugi. Ko ne bi bilo temu tako in ko bi bilo res, da naj bi Evropa rešila vse in to na najboljši način za vsakogar - končno bodo odpravljene vse meje, kar naj bi že samo po sebi zagotavljalo idealno umestitev vsem evropskim soudeležencem - zakaj bi bila Italija pri pripravi našega zaščitnega zakona tako malo in zelo skromno darežljiva, kot je? Mirno bi lahko podelila dvakrat več pravic in jih ne bi dajala previdno. Očitno je v nasprotju z nami prepričana, da bodo sedanja dogovorjena medsebojna razmerja trajala še dolgo potem, ko bodo meje med državami odpravljene.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL 0481 533177
FAX 0481 536978
E-MAIL noviglas@tmedia.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL 040 365473
FAX 040 775419
E-MAIL nglasts@tin.it

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ
ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA
IZDAJATEL: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5
TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA
NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI
IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC
LETNA NAROČNINA: ITALIJA IN SLOVENIJA 70.000,
INOZEMSTVO 110.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 140.000 LIR
POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493
CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

KAJ PA GLOBALIZACIJA?

INTERVJU / MARKO OZBIČ

ŠKRB ZA ČLOVEKA V STISKI

Večkrat beremo, da je zaradi komunizma in nacizma umrlo vsaj 110 milijonov ljudi. Izginili so celi narodi. Komunisti so celo obračunavali med seboj, tako niti natančno ne vemo, koliko jih je bilo umorjenih. Človek se more zgroziti nad človeško krutostjo. Nekateri o tem zato pišejo, da bi dokazali, kako je kapitalizem edino zdravilo za odpravo revščine, ki jo je povzročil komunizem. Slednji je namreč mislil, da bo bogastvo tega sveta pravično razdeljeno, ko nihče ne bo več ničesar posedoval. Tako tudi ne bo več revežev. Za dosego tega cilja pa naj bi bila dovoljena vsa sredstva. Toda obljubljeni nebesa na tem svetu so se spremenila v pravi pekel.

Zdaj pa se dogaja, da bi morala globalizacija urediti vsa vprašanja, trgovina pa naj bo svobodna. Vsakdo naj dela z upanjem, da bo čim več zaslužil. Dogaja pa se, da bogati postajajo vedno bogatejši, tisti pa, ki si ne znajo pomagati, postajajo vedno revnejši.

Veliko se govori tudi o preobljudenosti na svetu. Marsikoga skrbi, da ne bo dovolj hrane za vse. Ali je to mogoče, ko marsikje uničujejo pridelke samo zato, da se jim zvišajo cene? Ali je res potrebno, da postaja nafta vedno dražja? Ali je res potrebno, da nekatera mednarodna podjetja določijo ceno svojim izdelkom, da bi sama čimveč iztržila zase, ne glede na škodo, ki jo povzročajo državam v razvoju? Zakaj gre denar, ki je bil namenjen revnejšim narodom, v žep raznih diktatorjev, da lahko na ta način plačujejo vojake, ki naj utišajo vsako željo po svobodi? Ali se ne more takemu stanju narediti konec?

Pomemben korak bi bil, da bi na primer kupovali blago od revnih držav po pravični ceni, ne pa, da bi izkoriščali ceneno delovno silo otrok in žensk. Na oblast bi morali priti ljudje, ki naj se zavzemajo za odpravo revščine na svetu. Kdor je lačen, ne potrebuje besed, ampak kruha in dela. Ali nas ni lahko vseh sram, da vsako leto umre 40 milijonov ljudi zaradi lakote in podhranjenosti?

Zaradi globalizacije večkrat človek ne ve, koliko časa bo zaposlen pri kakem podjetju. Človek je v tovarni samo v službi strojev. Če ga odslovijo pri štiridesetih ali petdesetih letih, kje bo dobil delo, za katerega je usposobljen? Je glavna proizvodnja ali človek? Če si ne moreš zaslužiti vsakdanjega kruha, od česa boš živel? Kako boš z veseljem delal, če je tvoje delovno mesto v nevarnosti? Tudi varčevati se ne splača, saj denar izgublja na veljavi. Morda tudi zato si ljudje radi privoščijo drage obleke in počitnice v daljnih deželah. Nihče ne misli na jutrišnji dan, ker ni nobene gotovosti. Ideal ti postane le trenutno preživetje: grabi vse, kar ti pride pod roko, kradi in laži, kolikor moreš, ne da bi se menil za pravičnega drugih.

Kakšno vzgojo bo dobil otrok v takem okolju? Začnimo zato gledati na človeka kot na sopotnika, ki naj mu bodo priznane enake pravice. V tem primeru nas tudi globalizacije ne bo toliko strah.

RUDI BOGATEC

V OBJEMU MUZ

DANIJEL DEVETAK

Kako se spominjaš svojih glasbenih začetkov?

Zelo rad se spominjam trenutka, ko so se moji starši, po mojih vztrajnih prošnjah, le odločili, da me vpišejo na šolo Glasbene matice v klavirski razred profesorja Ravla Kodriča. Bilo je pravo naključje, da sem pri njem začel študij. Nikoli ne bom pozabil, kako me je skeptično gledal izpod očal... Kdo bi vedel, da mi bodo muze tako naklonjene! Ljubil sem glasbo, nadvse pa orgle (stric je bil organist v bazovski cerkvi). Žal te skrite želje, t.j. postati organist, nisem nikoli uresničil, kljub temu pa moram priznati, da bi si brez klavirja gotovo težje služil kruh.

Si se zavestno odločil, da se boš v svojem življenju v tolikšni meri posvečal glasbi?

Zavestno sem se odločil, da bom študiral glasbo, točneje klavir. Sreča mi je bila zelo naklonjena in mi podarila mentorja, ki me je vsestransko, intelektualno spodbujal, tako da sem se kmalu začel zanimati tudi za druge glasbene in izvedenske umetnostne zvrsti ter poskušal doživljati in razumevati glasbo v njeni celoti. Dunaj je predstavljal pravo prelomnico, kajti vse do vstopa v tamkajšnje Akademije nisem slutil, da se bom glasbi posvetil v tolikšni meri.

Zakaj in s katerimi motivacijami si se odločil za Dunaj?

Izbira je bila skoraj naključna. Po maturi sem se s komponistom in dirigentom Markom Mihevcem, ki sem ga spoznal na šoli Glasbene matice, pogovarjal o svoji bližnji prihodnosti. Takrat se še nisem odločil, kaj naj bi študiral; gojil sem namreč precej zanimanj. On mi je svetoval, naj poskusim opraviti sprejemni izpit za razred kompozicije in dirigiranja na dunajski Visoki šoli za glasbo (Hochschule für Musik). Malo za šalo malo zares sem predstavil prošnjo in julija (1989) sem dobil odgovor z datumi izpitov.

So ti bili glasbeni temelji, ki si jih prejel na Glasbeni

matici v Trstu, dobra osnova za nadaljnje študije?

Da, čeprav moram še enkrat poudariti, da priučeni temelji niso nikoli odvisni od študijskega programa, ki je, kot veš, povsod enak (konkretno mislim na konservatorije), pač pa od pedagoške podkovanosti in znanja posameznega profesorja.

S katerimi težavami si se kot mlad glasbenik študent v tujini srečeval prva leta? In sedaj?

Na začetku sem imel največ težav z nemščino, primanjkovala mi je namreč govorna praksa. S pomočjo povprečnega besednega zaklada in z dobrim obvladovanjem slovnice sem težave kmalu premostil. Sreča mi je bila naklonjena pri iskanju bivališča, kar res veliko pomeni. Šele sedaj, ko se pogovarjam z različnimi študenti, se zavedam, kako težko je dobiti skromen kotic v tem vele mestu. Tudi finančno sem bil preskrbljen, kajti prva leta sem dobival podporo od Slovenske dijaške matice in Slovenskega dobrodelnega društva. Brez teh ustanov, ki sta mi zagotovili nekaj gotovosti, bi si študij lahko privoščil le z velikimi žrtvami, zato sem jima še posebno hvaležen. Poleg tega sem zmagal natečaj italijanskega ministristva za zunanje zadeve za podelitev državne štipendije italijanskim državljanom, ki študirajo v tujini.

Tudi spodbuda, ki sem jo dobival v svojem družinskem krogu, je bila zame vedno zelo pomembna.

Ko je preteklo že tretje leto mojega bivanja na Dunaju, sem pa dobil prvo stalno namestitev, in sicer v cerkvi sv. Roka kot regens chori.

Sedaj je seveda drugače. Težave so na drugih področjih, ki nimajo veliko opraviti z glasbo. Gre v glavnem za management in "public relations" (t.i. stike z javnostjo), kajti brez tega danes ne gre! Ne moreš si predstavljati, koliko časa je treba posvetiti iskanju finančnih pokroviteljev, prirejanju časnikarskih map, telefoniranju, uradnim zmenkom itd. itd... Včasih lahko celo primanjkuje časa za poglobljen študij glasbenih del.

Oktober letos poteka deset let, kar je Marko Ozbič, mladi in perspektivni glasbenik tržaškega rodu, izbral avstrijsko prestolnico Dunaj - simbol evropske glasbe - za kraj, kjer se je kot umetnik zelo razvil in se še vedno razvija. Razgledanost, vztrajno delo, temeljita priprava, prejeta odlikovanja in njegova dosedanja briljantna kariera, ki bi mu jo lahko zavidal tudi marsikateri že zreli glasbenik, so ga uspešno popeljali po odrih vsega sveta od Združenih držav Amerike prek Evrope do Japonske. Kaj več o tem in še marsičem drugem nam je prijatelj DANIJEL DEVETAK povedal tudi sam...

Na slovti Univerzi za glasbo in gledališko umetnost si študiral kompozicijo, glasbeno teorijo, orkestrsko dirigiranje, korepeticijo in zborovsko dirigiranje. Kaj ti najbolj ostaja od študija na tej prestižni dunajski šoli?

Čeprav je neizpodbitno, da se na vsaki šoli učimo veliko nocoizma, moram povedati, da so mi najbolj koristile izkušnje, ki so nam jih posredovali docenti. Včasih se lahko veliko več naučimo iz dovtipnih anekdot kot pa iz pedantnih analiz. Anekdot seveda ni manjkalo, če pomislimo, da so bili moji profesorji v stiku z umetniki, kot so ali so bili Richard Strauss, Stravinski, Boulez, Stockhausen, Erich Kleiber, Karajan, Bernstein...

V vseh teh letih si korepetiral, sodeloval pri opernih postavitvah, vodil več zborov, poučeval, spremljal znane pevce na koncertih in tečajih, pisal muzikološke razprave, snemal plošče itd. Čemu se profesionalno in tudi v prostem času najraje posvečaš?

Profesionalno se najraje posvečam dirigiranju. V prostem času pa zelo rad berem. Pred kratkim sem celo začel študirati hebrejščino, ker me stari jeziki zelo zanimajo.

V letih 1994-97 si dirigiral po vsem svetu znane Wiener Sängerknaben (Dunajske pojoče dečke). Kako si doživljal to izjemno izkušnjo in kje vse ste koncertirali?

Izkušnja je bila res enkratna z različnih vidikov. Z glasbenega vidika moram povedati, da me je vedno presenečala profesionalnost mladih pevcev, če pomislimo, da je njihova srednja starost okrog dvanajst let. Moral sem se seveda potruditi, da otrok nisem dolgočasil, kajti potešiti je bilo treba njihovo nenehno radovednost, ki je bila seveda tudi zame zelo

spodbudna. Poleg tega pa sem imel tu možnost potovati in nstopati skoraj po vsem svetu: po Španiji, Švedski, Norveški, Danski, Švici, Poljski, Italiji, ZDA in Japonski. Soočal sem se tako z drugimi kulturami in običaji, ki so me zelo obogatili.

V čem sta po tvojem čar in skrivnost uspeha tega slovitega zborovskega sestava?

Čar je v lepoti deškega glasu in v zbranosti pri muziciranju. Zbor deluje kot perfekten organizem, ki je zelo občutljiv. Skrivnost? V trdem in vztrajnem delu!

Je ta zgodovinski zbor res v krizi?

Lahko bi rekel, da je v zadnjih desetih letih kakovost padla, zlasti pri izbiri programov kot tudi pri natančnosti podajanja.

Zakaj?

V prvi vrsti je krivo pomanjkanje dobrih glasov, v drugi pa interesa. Danes je vse manj staršev pripravljenih vpisati svoje otroke v internat. Kandidatov je vse premalo, tako da selekcija skoraj ne obstaja.

Kaj pa lahko poveš o svojem sedanjem delovanju in umetniškem vodenju ter dirigiranju dunajskega mladinskega zbora (Wiener Jeunesse Chor)?

Ko sem bil izbran za umetniškega vodjo zbora Wiener Jeunesse Chor, ki ga je ustanovil prof. Günther Theuring, je zbor slavil svojo štirideseto obletnico obstoja s koncertom v Musikverein. Zbor ima za seboj preko 350 koncertov s slavnimi dirigenti, kot so na primer Abbado, Sawallisch, Pretre, Dohnany, Haitink, Mehta, Previn, Chailly, Mackerras, Steinberg, Buchbinder.

Bernsteinu je bil zbor zelo priljubljen in z njim je opravil številne turneje po Evropi, Izraelu in Japonski ter posnel celo dve plošči za Deutsche Grammophon. Zbor je sodeloval pri številnih praznovah znamenitih skladateljev, ki so za priložnost sami prevzeli vodstvo, kot npr. Friedrich Cerha, Paul Hindemith in Krzysztof Penderecki. Leta 1995 je zbor nastopil s slovitim glasbenikom Brubeckom.

Kaj naj dodam? Tudi letos igra mo zelo prestižno vlogo na dunajski glasbeni sceni: in sicer ob otvoritvi glasbenega festivala Wiener Festwochen z Dunajskimi Filharmoniki pod vodstvom Zubina Mehte.

Katero je bilo do sedaj v tvoji karieri največje zadoščenje oz. največje razočaranje?

Največje zadoščenje so številna priznanja občinstva ter vseh, ki so mi blizu. Razočaran pa sem nad glasbenim svetom na splošno: primanjkuje velikih mojstrov, po katerih bi se lahko mladi umetniki zgledovali, in zdi se, da je prihodnost umetnosti v rokah neizobražencev, oboževalcev boga Mamon.

Kakšne načrte pa imaš za prihodnost?

V glavnem se bom sedaj posvetil zboru Jeunesse. Želel bi se namreč uveljaviti s to skupino mladih pevcev, kar terja veliko truda in dela.

BIBLIČNA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU A

 ŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
 NEDELJO ZA NEDELJO

ZVONE ŠTRUBELJ

31. NAVADNA NEDELJA

Tedaj je Jezus spregovoril množicam in svojim učencem: "Mojzesov stol so zasedli pismouki in farizeji. Delajte vse in se držite vsega, kar vam rečejo, po njihovih delih pa se ne ravnajte; govorijo namreč, pa ne delajo. Vežejo težka in neznozna bremena in jih nalagajo ljudem na rame, sami pa jih še s prstom nočejo premakniti. Vsa svoja dela opravljajo zato, da bi jih ljudje videli. Napravljajo si širše molitvene jermene in podaljšujejo robove na obleki. Radi imajo častno mesto na gostijah, prve sedeže v shodnicah, pozdrave na trgih in da jim ljudje pravijo »rabi«. Vi pa si ne pravite »rabi«, kajti eden je vaš Učitelj, vi vsi pa ste bratje. Tudi na zemlji nikomur ne pravite »oče«, kajti eden je vaš Oče, ta, ki je v nebesih. Tudi si ne pravite »vodnik«, kajti eden je vaš Vodnik, Mesija. Največji med vami bodi strežnik. Kdor se bo poniževal, bo povišan." (Matej 23, 1-12)

UČITELJSKI PLAŠČ IN EVANGELJSKI PREDPASNIK

Jezus je priznaval oblast pismoukov in farizejev, če so pristno in izvorno posredovali Mojzesov nauk. Dobro je znal ločiti med tistimi, ki so svoje poslanstvo verskih učiteljev in narodnih pedagogov izvrševali s srcem in se tudi sami ravnali po predpisih postave, in med tistimi, ki jim je bila obleka učitelja le potešitev sle po oblasti ali zagotovilo dobrega socialnega položaja in torej priložnost za materialne in duhovne privilegije. "Govorijo namreč, pa ne delajo", očita takim učiteljem. In še: "Vsa svoja dela opravljajo zato, da bi jih ljudje videli." Častna mesta na gostijah, prvi sedeži v shodnicah, pozdravi na trgih, klanjanje pred njimi, odgovarjanje z nazivom "rabi" ali "oče", kar je bil običajen izraz za učitelja. V korenski zasnovi besede rabi je pridevnik velik. Moj rabi ali moj oče je pomenilo moj veliki, tisti, ki ga spoštujem in je moj vodnik.

Jezus se spretno poigra s takimi nazivi in svojim učencem priporoča, naj se med seboj ne kličejo ne učitelji niti očetje niti vodniki. Eden je vaš učitelj, vi vsi ste pa bratje; eden je vaš Oče, ta, ki je v nebesih; eden je vaš vodnik, Mesija.

S temi močnimi trditvami Jezus zatrdi drugačno razumevanje učiteljske, voditeljske in duhovniške službe. Nakaže tudi stil medsebojnih odnosov med kristjani. Med seboj naj bi živeli kot bratje. Kdor ima vodstveno mesto, naj bo kot brat med brati, celo več, kot služabnik. "Največji med vami bodi strežnik. Kdor se bo poniževal, bo povišan."

Ob teh ugotovitvah se odpira več vprašanj. Eno od teh je, kako Cerkev danes upošteva in uresničuje te Jezusove smernice? Na drugem vatikanskem koncilu je bila zelo poudarjena misel, da so vse vodstvene vloge v Cerkvi služenje. Ne nazivajo se več "oblast" (potestas sacra), ampak služba ali boljše poslanstvo služjenja. Pastir, pa naj bo to diakon, duhovnik, škof ali papež, je v službi svoje skupnosti. Njegov stil izvrševanja poslanstva naj ne bo oblasten, ampak očetovski, prijateljski in bratski. Janez Pavel II. je v mariborski stolnici nakažal nekaj navodil za vseslovensko sinodo in se pri tem bežno dotaknil tudi tega vprašanja. Rekel je, da je ena od osnovnih pravil koncila nauk o božjem ljudstvu, ki ga povzema beseda "communio", občestvo. Cerkev je globoko povezana skupnost vseh krščanih. "Ne glede na njihovo osebno poklicanost", je dobresedno dejal papež v Mariboru, "so krščeni deležni trojne Kristusove službe: duhovniške, preroške in kraljevske. Življenje Cerkve in odnosi med njenimi člani morajo v polnosti izražati to enakost dostojanstva, čeprav v različnosti služb."

Koncil nas je s temi navodili usmeril v apostolsko obdobje Cerkev, kjer so kristjani zares živeli v stilu Jezusovih besed: "Vi vsi pa ste bratje". Danes se Cerkev spet, čeprav s težavo, približuje Jezusovemu stilu razumevanja in izvrševanja oblasti. Po mnenju mnogih je še preveč vidna meja med laiki in kleriki, marsikdaj bodejo v oči rdeča škrlatna barva, obseg in veličina škofijskih dvorcev, visokodoneči naslovi, ki še dišijo po sakralizaciji oblasti. Prepričan sem, da bo ob prvih korakih v tretjem tisočletju Cerkev odvrгла ta odvečni plašč in si naredela evangeljski predpasnik in tako pobljže sledila Kristusu, ki je "sam sebe izpraznil tako, da je prevzel podobo služabnika in postal podoben ljudem; sam sebe je ponižal tako, da je postal pokoren vse do smrti, in sicer smrti na križu." (Flp 2, 7-8).

V KRAŠKI DEKANIJU POTEKA SV. MISIJON

V kraški dekaniji, ki sega od Vojščice do Štanjela na severu in Socerba na jugu ter povezuje 30 župnij, poteka v tem tednu sv. misijon z geslom *Veselim se, ker smo Kristusovi*. Na Kras je prišlo kar 20 misijonarjev, ki jim pomaga tudi nekaj sester usmiljenk. Vsi skupaj so zadolženi za duhovno prenovo in pripravo na slovensko sinodo ter jubilejno leto 2000. Srečanja in predavanja se vrstijo po skupi-

nah in stanovih, a tudi v župnijskih skupnostih. Po posameznih župnijah se bo misijon s posebnimi slovesnostmi končal prihodnjo nedeljo, 31. t.m. Kraški dekan, rodiški župnik Milan Pregelj, bo vodil skupno zaključno srečanje, ki se bo končalo s priložnostnim koncertom Združenega zbora Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta. Ta zbor bo pod vodstvom Edija Raceta v rodiški cerkvi ob 16. uri ponovil koncert v čast blaženemu škofu A.M. Slomšku.

PISMO MISIJONARJA IZ BURUNDIJA
ŠE DELAMO ČUDEŽE!

 Dragi prijatelji misijonarjev,
 cenjeni bralci Novega glasa!

Prisrčen pozdrav iz Burundija! Po dolgem zatišju sevam spet oglašam in tudi prisrčno zahvaljujem uredništvu za redno pošiljanje tednika sem, na "konec" sveta! Rad prelistam domače novice ob meji, saj me je celo moja mladost življenje ob meji pogojevalo in mi podiralo vse namišljene in druge nepotrebne "meje". Zares z vsem nam postrežete in mi tako "prisparate" čas ob nepotrebem iskanju drugotnih novic iz naše domovine in zamejstva. Tako ne moremo pozabiti domovine, saj smo vedno na tekočem o vsem zanimivem. Tudi o tem, na primer, da bo letošnja kapljica z goriških kraških gričev zelo dobra. Prav zato se takoj po Novem letu z bratom Vilkom Poljanskim odpravljamo na zimске počitnice v domovino in nas bodo znanci pogostili z žlahtno kapljico! Da vsaj za nekaj časa odmislimo tukajšnje vsakdanje krize in težave!

Tisti, ki imajo internet, morejo po bližje spremljati tudi dogodke v Burundiju. Združeni narodi so nas uvrstili na pe-

to mesto glede revščine v svetovnem merilu. Torej peta najrevnejša država na svetu. Žal se moram tudi jaz, kot sv. Pavel, hvaliti s slabostmi! To stori ni kaj preveč v mojem stilu. Pa kaj si morem? Dejstva so takšna in vsak dan jih okušamo. Pred nekaj dnevi mi je gospa v glavnem mestu zagotovila, da je v Burundiju spet čez milijon beguncev. Pobjanja v zadnjih tednih se kar vrstijo. Ljudje so večkrat igračke in številke v sendviču med vse bolj neusmiljeno gverilo in redno vojsko, ki pripada eni sami etniji. In naši kampi so prava koncentracijska taborišča - hušji od Hitlerjevih! - kjer ljudje umirajo kot mušice v boleznih, lakoti in umazaniji. Žalosten pogled na vojno brez konca! In vendar smo po božji dobroti zmorni še delati čudeže. Previdnost nas ne zapušča, čeprav se nam Evropa vse bolj zapira, ker pač bolesto rešuje svoj kosovski sindrom krivde, kot sam to imenujem. Neka redovnica se je pred tedni vrnila z oddiha iz naših krajev in dejala: "Veš, počakati moramo, sedaj gre vse za Kosovo!" Pa res, kdor je po-

sipal težke granate, naj zdaj posuje še kakšno drobtino kruha! Mi pa vztrajno, zaupno in tiho še naprej čakamo. Saj smo dovolj daleč, da ne padamo na oči kot tisti, ki so sedje. Malo se tolažim tudi s Prešernom, ki namigne nekje, da le petica da ime sloveče! Da le ostanemo tukaj v Burundiju na petem mestu na lestvici revščine! Morebiti vse to zveni malo hudomušno, vendar je v vsem tem veliko resnice. Vse humanitarne organizacije potrosijo po podatkih, ki sem jih slišal v zadnjih tednih, štirikrat več sredstev za pomoč kosovskemu beguncu kot pa tistemu v Afriki, ki je že leta in leta na meji človeškega dostojanstva. Morebiti nas bo letošnja misijonska nedelja povabila izstopiti iz ozkega geta skrbi in odpreti širša obzorja mišljenja. Verjetno smo mi, ki živimo tragičnost naših ljudi zelo od blizu, imeli dan za dnevem zelo čuteče srce za brate in sestre s Kosova, ki so morali skozi tako težko Kalvarijo trpljenja! In povsem normalno je, da gasimo najprej pri sosedu, ker jutri lahko zagori tudi pri nas. Naj se mi

misel tukaj ustavi, čeprav ostaja odprta...

S hvaležnostjo se spominjam vseh, ki nas podpirate iz zaledja svojo velikodušnostjo na duhovni in gmotni ravni. To nas opogumlja pri našem delu in naporih za širjenje Jezusove blagovesti na črni celine in drugod, kamor nas je postavila Gospodarjeva roka. Številnim dobrotnikom se iz vsega srca zahvaljujemo in v teh dneh še posebej mislimo na vas in vaše skrbi. Naša molitev je edina pot hvaležnosti. Ostanimo še naprej na navezi ljubezni, povezanosti po moči Jezusove dobrote, ki nam vse to navezuje. Prisrčna zahvala vsem misijonskim animatorjem po župnijah, otrokom in mladini ter skritim dušam - ubogim vdovam, svetim zakladnicam božje dobrote. Šlonaj tudi sobratom duhovnikom, ki s skrbnim označevanjem doma netijo misijonskega duha v srcih kristjanov. Danes smo kar vsi kristjani misijonarji, poklicani tudi in toliko bolj v Evropi, ki postaja vse bolj "stara". Nič več zavirljivih prednosti! Sv. Terezija Deteta Jezusa naj budi v nas navdušenje za označevanje Jezusa.

HVALEŽNI DANILO LISJAK

MISIJONSKO BDENJE V ŠTANDREŽU
BOG HODI S ČLOVEŠTVOM

DANIJEL DEVETAK

"Sv. Terezija Deteta Jezusa naj budi v nas navdušenje za označevanje Jezusa!" Tako končuje svoje dragoceno pismo naš primorski rojak in veliki prijatelj misijonar Danilo Lisjak iz Burundija. Kdor se namreč več let razdaja v misijonih, ve, da gre prav za to: za gorečnost in navdušenje pri označevanju Kristusa, ki sicer ne nosi na zemljo blagostanja, ampak mir in ljubezen, ki moreta dati smisel še tako "majhnemu" življenju. Vsake štiri sekunde umre otrok zaradi lakote, to pojejo že ptički na vejah. In vendar posevčajo številni misijonarji tudi iz naših krajev vsak dan svoje življenje pozabljenim, zadnjim izmed zadnjih v najrevnejših deželah po svetu, ker so še vedno prepričani, da je Kristus med njimi prisoten, da Bog hodi z vsemi ljudmi, še zlasti z najbolj zapostavljenimi. Z ene strani ga oni prinašajo ljudem, ki Ga ne poznajo; z druge strani pa Ga prav med najmanjšimi vsak dan srečujejo.

Letošnje goriško misijonsko bdenje, ki ga prireja mladinska pastorala, je med pesmimi in molitvami potekalo v cerkvi v Štandrežu v organizaciji štandreške dekanije v petek, 22. oktobra, pod geslom *Bog hodi s človeštvom*. Razveseljivo je bilo videti, da so verniki, povečini mladi, kar napolnili veliko cerkev. Župnik Karel Bolčina je že uvodoma povedal, da nas letošnji oktober z mislijo vodi na

proti jubileju leta 2000. "Naša prva dolžnost je, da imenitnemu Romarju dovolimo srečanje z nami po poteh tega sveta." Branje odlomka o učencih, ki sta hodila proti Emavsu, je uvedel odgovorni za mladinsko pastoralo g. Sinuhe Marotta in opomnil, da smo zmedeni kristjani s krhko vero verjetno premalo občutljivi, da bi zaznali znamenja in prisotnost Vstalega v svetu. Pot v Emavs je bila pravzaprav simbol molitvenega srečanja mladih, ki so bili vabljeni, da bi stopili iz svoje vsakdanjosti in v trenutku skupnosti doumeli Besedo, ki nam jo na pragu tretjega tisočletja razodeva Duh. Živeti jubilej pomeni, da je mogoče živeti na zemlji kot bratje, da je treba odložiti orožje sovražstva in maščevanja, opustiti hlastanje po udobju; pomeni ne misliti samo nase in na lastne koristi, ampak se odločiti za pristno uboštvost duha, da bi vsi imeli najnужnejše. Pomeni dovoliti, da se

nas dotakne Kristusova beseda, da bi tudi sami poromali v "svetišča človeške revščine", da se tudi tam razglasi in uresniči evangelij pravičnosti. Po obuditvi spomina na razcvet goriških misijonskih prizadevanj na začetku 70. let so udeleženci bdenja lahko videli diapozitive, ki so pričali o tem, kako velike stvari so omogočili v črni Afriki goriški misijonarji zlasti z nadškofom Cololinom na čelu. In vse se to že tri desetletja dogaja v popolnem jubilejnem duhu.

Po molitvi za vse celine sveta je posredoval navzočim ganljivo pričevanje furlanski misijonar Paolo Zuttion. V svojem delovanju je na lastni koži okusil, da sam Bog res hodi z ljudmi. Mi smo klicani, da mu odpiramo vrata in smo tako posredniki njegovega prihoda. Ta naloga je pogosto težka, a velikokrat polna zadoščanja in milosti. Taka "vrata" so v njegovem poslanstvu doslej predstavljali zapori, v katerih živi v nečloveških

razmerah na tisoče kriminalcev, nore osebe in ženske, ki v afriški družbi še danes ne vedo, kaj je dostojanstvo, zapostavljeni mladi, bolniki za aidsom in sama smrt. "Bog se ni utrudil, še hodi s človeštvom." Prva vrata, ki jih moramo odpreti Kristusu, so vrata srca. Odtod izvirata tudi gorečnost za Kristusa in želja, da bi ga spoznali tudi drugi. "Mladi, vrata so priprta, odprite jih!" Lepo je spregovoril tudi nadškof Dino De'Antoni, ki je podčrtal misijonarjeve besede in navedel še nekaj misli o dveh učencih iz evangelija. "Emavs govori o skrivnostni prisotnosti Kristusa na človekovih poteh." Tudi ko se bojimo, da nas je Bog zapustil, je On v resnici ob nas in nas poslušal. Upanje ni ostalo na križu, ampak je vstalo s Kristusom in živi. Ko je Cerkev utrujena, Kristus prihaja; ne ostaja zunaj nje, ampak hodi z ljudmi vseh časov. Prisoten je, kjer so trpljenje, napor, želja iti naprej kljub vsemu. Poslanstvo kristjanov se rodi pri lomljenju kruha, torej pri skupnem razdeljevanju najpreprostejše vsakdanjosti. Življenje je dar; nanj se moramo odzvati z odgovornostjo. "Mladi," je rekel msgr. De'Antoni, "nekdo mora nositi ljudem Kristusa!" Ker je oktober tudi Marijin mesec, je nadpastir na koncu še enkrat spodbudil prisotne in jim v lepi slovenščini pokazal zanesljiv vzor: "Naj vas spremlja nebeška Mati, ki jo tako živo častite!"

Kar je poudaril nadškof, potrjuje tudi prijatelj Lisjak: "Danes smo kar vsi kristjani misijonarji, poklicani tudi in toliko bolj v Evropi, ki postaja vse bolj »stara«."

KONČALA SE JE SINODA EVROPSKIH ŠKOFOV

ZA EVROPO VREDNOT

Druga posebna evropska škofovska sinoda se je minuli teden zaključila v Rimu s slovesnim bogoslužjem, ki ga je vodil sveti oče Janez Pavel II. Evropi je naročil, naj bo tudi v tretjem tisočletju vredna svoje zgodovine, v kateri sta katoliška Cerkev in krščanstvo nasploh odigrala izjemno pomembno vlogo. Obenem je papež pozval vse, ki niso živeli krščansko, naj se resnično kesajo človeka in kristjana nevednih dejanj.

Papež Janez Pavel II. je med svojim razmišljanjem tudi dejal, da mora Evropa tudi v tretjem tisočletju "nenehno gledati Kristusa, ki je vir upanja za Evropo." Zahvalil se je tudi vsem sinodalnim očetom za opravljeno delo v 23 dneh, kolikor je evropska škofovska sinoda trajala. Predvsem pa je podčrtal, da je bilo "krščanstvo v preteklosti na naši celini prvenstveni činitelj zedinjevanja narodov in kultur in je hkrati postavljalo vedno v ospredje celostnega človeka in njegove pravice." V nadaljevanju svoje homilije je papež tudi povedal, da moramo kristjani "ponižno prizna-

ti" odgovornosti za preteklost in se obenem zavzemati, da bo evropska celina šla v smeri razvoja, ki bo upošteval in zagotavljal etične in duhovne vrednote njene preteklosti. Papež je prosil v imenu vseh kristjanov odpuščanje za vse slabo, kar je bilo v preteklosti v imenu Cerkev in krščanstva narejenega, ker se sedaj pripravljamo na tretje tisočletje, v katerega "bomo šli skozi sveta vrata velikega jubileja, v katerem moramo biti vsi kristjani še bolj združeni in med seboj spravljani; le tako lahko bomo z Božjo pomočjo prispevali k hitrejšemu prihodu Božjega kraljestva med nas." Misel o ekumenski enotnosti je nujna; na prejšnji sinodi evropskih škofov pred osmimi leti je tudi zaradi odklonilne države pravoslavnih kristjanov do katoličanov zamrznila. Tokrat ostrih izrazov neenotnosti ni bilo, čeprav ostaja razdalja med zahodnimi in vzhodnimi kristjani še preveč velika, da bi lahko skupaj verodostojno govorili o istem Kristusu.

Sveto mašo je darovalo ob svetem očetu 38 kardinalov,

127 škofov in 69 duhovnikov. Med sveto mašo so govorili več jezikov; poleg uradne latinščine so molili tudi v nemščini, češčini, hrvaščini, francoščini, v nizozemskem jeziku, angleščini, ruščini in romunščini. Papež je odločitev za večjezično mašo utemeljil z besedami, da je "bratsko sodelovanje med kristjani danes še toliko bolj nujno, ker smo v obdobju, ki ga najbolj označujeta evropska integracija in močan razvoj Evrope v multietnični in multikulturni smeri." Prav zato si je papež zaželel, "da bi Evropa znala jamčiti, z ozirom na svojo ustvarjalno zvestobo humanistični in krščanski tradiciji in zgodovini, prvenstveno vlogi etičnih in duhovnih vrednot. In to zato," je nadaljeval sveti oče, "ker smo trdno prepričani, da ne more priti do resnične in neplodne združenosti v Evropi, če se le-ta ne gradi na njenih duhovnih temeljih".

Kot je znano, bo zaključni dokument II. posebne Evropske škofovske sinode napisal papež sam.

Še nekaj zanimivih podatkov: genovski kardinal Dioni-

gi Tettamanzi je bil s sto glasovi izglasovan za predsednika Posinodalnega sveta, drugouvrščeni je bil dunajski nadškof in kardinal Christoph Schönborn, medtem ko so se v svet, ki voli in imenuje papeža, uvrstili še praški kardinal Miloslav Vlk, madriški kardinal Rouco Varela, nadškofje iz Aten, Vilniusa, Lublina, zagrebški nadškof Josip Bozanič, strasbourški nadškof, pomočnik vodje ukrajinske Cerkev, škof iz Mainza, apostolski administratorja iz Moskve in Westminsterja za imenovanje svetnikov.

Najstarejši udeleženec sinode je bil nadškof iz Minska Kazimir Swiatek, ki mu je že preko 85 let, medtem ko je prišel najmlajši, ki še nima štirideset let, nadškof Josif iz Bukareste in je bil bratski delegat pravoslavne Cerkev. Med slušatelji (auditores) je bila najstarejša znana voditeljica ognjiščarjev Chiara Lubich, najmlajša pa bosanska medicinska sestra Sanja Horvat. Med sinodo je govorilo 152 sinodalnih očetov, prebrali so tudi tri zapise, bilo je trideset slušateljev (auditores) in osem delegatov bratskih Cerkev.

JUP

SVETNIK TEDNA

31. OKTOBER

SILVESTER ČUK

VOLBENK (BOFENK), ŠKOF

Bavarska je največja nemška dežela, ki šteje danes več kot 11 milijonov prebivalcev, od katerih je okoli 70 odstotkov katoličanov. Bavarska je bila pokristjanjena proti koncu 7. stol. Njeni glavni apostoli so bili sv. Rupert, sv. Emeran in sv. Korbinijan, ki so osnovali cerkvene pokrajine v Salzburgu, Freisingu in Regensburgu. Med znamenite škofove na Bavarskem spada tudi sv. Volbenk ali Bolfenk, nemško Wolfgang. Ime označuje tistega, "ki hodi kakor volk".

Volbenk se je rodil okoli leta 924 na Švabskem kot sin srednje premožnih staršev svobodnega rodu. Bil je zelo bistri otrok in tako je iz domače družine prišel v tedaj slovečo samostansko šolo Reichenau, kjer si je zaradi nadarjenosti, skromnosti in resnobe pridobil naklonjenost vseh. S te šole je prešel v stolniško šolo v Würzburgu, kjer je tudi bil eden najbolj nadarjenih učencev, vendar je vedno bolj kazal na to, da se umakne v samoto meniškega življenja. Usojena mu je bila drugačna pot. Ko je njegov prijatelj Henrik postal nadškof v Trieru, je Volbenk postal profesor na njegovi stolniški šoli in stolni dekan. Po smrti škofa Henrika je Volbenk šel v samostan v Einsiedeln, kjer pa ni dolgo vzdržal, ker se je v njem zbudila želja, da bi deloval v misijonih. Šel je misijonarit na Češko in Ogrsko. Tam ga je spoznal Pilgrim, škof v Passauu, ki ga je nagovarjal, naj vendar sprejme vodstvo kakšne škofije. Volbenk se je dolgo časa upiral, nazadnje pa je Pilgrimu le uspelo, da je Volbenk o božiču leta 972 sprejel vodstvo škofije v Regensburgu.

Kot škof je bil skromen, daleč od kakršne koli osebne častiželjnosti, pokazal se je kot dober organizator, pripravljen na žrtve, wiveden in usmiljen, hkrati pa se je znal uživati v krajevne razmere. Z njegovim imenovanjem se je začela resnična prenova meništvu na Bavarskem. Poskrbel je, da so po vseh samostanih njegove škofije dosledno izpolnjevali redovno vodilo sv. Benedikta.

S svojo dejavnostjo in prijaznostjo, s svojim skromnim življenjem se je škof priljubil vsem ljudem. Značilna zanj je zgodba, ki jo je zapisal njegov življenjepisec Otloh. - Slabo oblečen revež je ukradel kos dragocenega škofovega posteljnega pregrinjala. Eden od čuvajev ga je zalotil in nesrečneža takoj tiral pred škofa, ki pa mu je prestopek odpustil in tožilcem ukazal, naj mu na njegove stroške kupijo obleko.

Blagodejno je deloval tudi na cesarskem dvoru. Pod vplivom škofa Volbenka se je cesar Henrik II. spremenil iz prepirljivca v miroljubnega moža. Njegova hči Gizela, ki je svetnica, se je poročila s Stefanom I., ki je prav tako svetnik. Škof Volbenk je jeseni leta 994 - na potovanju po Bavarskem - sklenil svoje bogato življenje. Ko je čutil, da se mu bliža konec, je prosil, naj ga nesejo v cerkev. Po opravljeni spovedi in poslednjem maziljenju je v noči med 31. oktobrom in 1. novembrom izdihnil svojo dušo. Papež Leon IX. ga je jeseni leta 1052 med svojim obiskom v Regensburgu razglasil za svetnika.

Njegovo češčenje se je razširilo zlasti v 15. stoletju po vsej tedanji Avstriji in na Ogrskem. Upodablja ga s škofovsko palico in s tesarsko sekiro - po legendi (obranjena je tudi v narodni pesmi pri nas), da je svetnik določil kraj, kjer naj bi stala cerkev, tako da je v tisto smer vrgel sekiro.

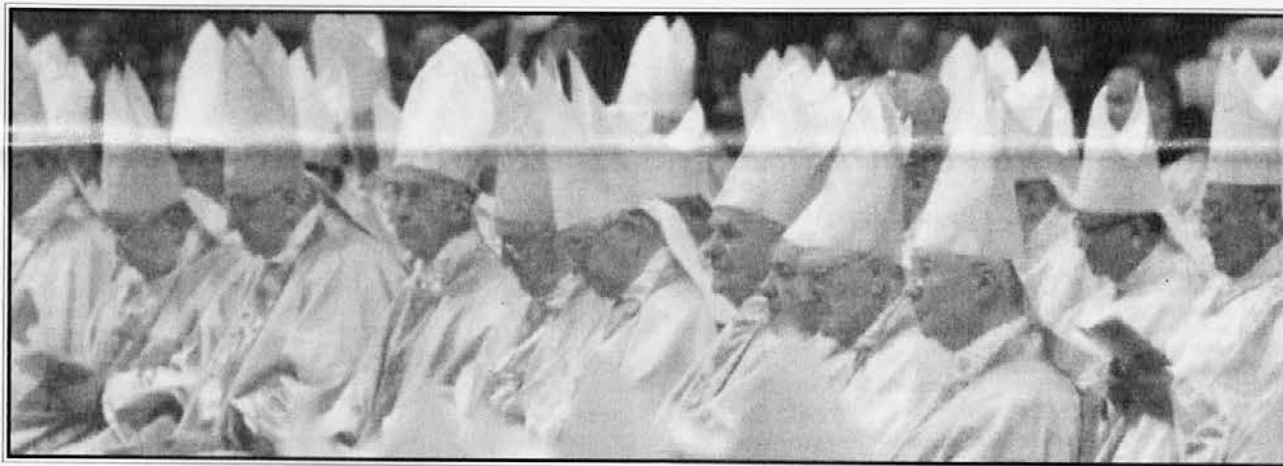
UMRL JE MISIJONAR ANDREJ MAJČEN

V Ljubljani na Rakovniku je umrl starosta slovenskih misijonarjev Andrej Majčen. Rodil se je v Mariboru l. 1904. Pri devetnajstih letih je postal učitelj, službo je dobil pri salezijancih v Radni. Njihovo življenje mu je ugajalo, zato je stopil v njihov red. Poslali so ga v Ljubljano, kjer je končal teologijo. Posvečen je bil l. 1933. Želel si je iti v misijone. Predstojniki so ga zato poslali v Kumin na Kitajsko. Ko so tam zmagali komunisti, so izgnali Evropejce, med njimi tudi Majcna. Iz Macaa je odšel v Vietnam, kjer je ustanovil salezijansko provinco. Leta 1976 se je nekaj časa ustavil na Tajvanu (tedanji Formozi), kjer se je zdravil pri svetniškem zdravniku Janezu Janežu (1976-79). Domov se je vrnil l. 1979. Na prijatelje v

Vietnamu pa ni pozabil in ostal vedno v stikih z njimi. Umrl je 30. septembra letos, star 95 let. Bog naj mu povrne vse dobro, ki ga je obilno delil med Kitajci in Vietnamci.

UMRL JE MISIJONAR JOŽE CUKALE

Prejšnji teden je v Kalkuti v Indiji umrl slovenski misijonar Jože Cukale, star 85 let. Doma je bil z Vrhnike, v duhovnika je bil posvečen kot član Družbe Jezusove leta 1940, po drugi vojni pa je odšel v misijone na Daljni vzhod; deloval je predvsem v Indiji. Med drugim je bil sodelavec in prijatelj matere Terezije iz Kalkute. Cukale je bil tudi pesnik in slikar. Svoje pesmi je rad objavjal tudi v Katoliškem in nato Novem glaslu, koledarjih GMD in Mladiki. Pred nedavnim je bil na daljšem obisku v Sloveniji.

CERKVE ZA ENOTNOST CELINE / BESEDE MSGR. PERKA

KAKŠNO EVROPO SANJAM IZ BEOGRADA?

Prispevek, ki ga lahko da Cerkev Evropi na poti združenja in ednosti, je brez vsakega dvoma zelo velik. Tudi če bo pot dolga in strma, je naša dolžnost pomagati in podpreti prepotrebne kulturne spremembe, ki spremljajo ta prehod. Tako bi lahko sintetizirali misli beograjskega nadškofa Franca Perka, ki se je udeležil zadnje sinode evropskih škofov in je v zvezi z njo tudi srečal italijanske časnikarje.

Msgr. Perko je, kot znano, po rodu Slovenec, star je 70 let, čeprav se rad pošali, da jih ima že 97 ("Vsako leto kot škof v Beogradu velja za tri."). Tudi v tej šali se verjetno skriva boleča resničnost stanja v srbski prestolnici... V svojih posegih ni mogel msgr. Perko kot predsednik Jugoslovanske škofovske konference mimo misli na Evropo, ki je bila sploh ena glavnih tem

zasedanja, pa tudi njemu je zelo draga zaradi razmer, v katerih živijo njemu zaupani verniki. Evropski integracijski procesi, je še povedal, imajo svoje čase in zakonitosti; prevelika sila pri izvajanju teh bi lahko prinesla, kot na Balkanu, do nepričakovanih in nezaželenih učinkov. Mnogi v njegovi državi trdijo, da so sami Evropejci in da mora Srbija stopiti v Evropo; "to pa se ne more zgoditi, dokler bosta še živa sovraštvo in želja po maščevanju." Zato je še pomembnejše to, kar lahko naredi Cerkev kot dejavnik, ki spreminja miselnost ljudi, jih kulturno spreobrača, da bi lahko v duhu sloge in enotnosti vsi ljudje dobre volje težili po preseganju sedanjih težav. Gre za problem, ki zadeva od blizu vse Cerkev srednje in vzhodne Evrope, "tudi pravoslavno Cerkev in musliman-

ske skupnost". Sami katoliki so v to nujno sodelovanje prepričani, vedno bolj so enakega mnenja tudi pravoslavni kristjani. Drugače je glede muslimanov, s katerimi trenutno, je rekel msgr. Perko, ni mogoče vzpostaviti pravega dialoga. Glede tega je nadškof tudi povedal, da bo ostal islam še za nekaj desetletij, če že ne še celo stoletje, najhujša nevarnost za krščanski svet. "Ne razumem, kaj nam je Previdnost hotela povedati prek islama. Verjetno je želela še bolj pokazati na neenotnost med kristjani, saj mogoče ni slučaj, da se je islam tako razširil prav po shizmi med zahodno in vzhodno Cerkvijo." Čeprav ostaja dialog zelo težaven, pa imajo krščanske Cerkev dolžnost iskati druge oblike komunikacije in prijateljstva, "tudi če vemo, da obstajajo meje, prek katerih se ne smemo spustiti."

Tudi glede tega je balkanska izkušnja dragocena, saj tam fundamentalizma ni ali pa je zelo redek pojav. "Za sabo imamo dolgo zgodovino sožitja med različnimi verskimi skupnostmi; tudi če je danes to težko videti, je stik med temi skupnostmi še mogoč." Sinoda sama po sebi verjetno ne more prispevati velikih sprememb, lahko pa je v oporo vsem kristjanom, da brez strahu in z večjim zaupanjem prestopijo prag tretjega tisočletja.

Msgr. Perko se je v pogovoru s časnikarji spomnil tudi časa, ko je bil v letih 1955-58, med služenjem vojaškega roka pod komunističnim režimom, v zaporu. Še enkrat je duhovito pripomnil: "Tri leta v ječi so bila prijetnejša kot leta, ki jih doživljam kot nadškof. V Srbiji pravijo, da je zapor »univerza lopovih«. Priznati moram, da sem resnično vesel, ker sem - poleg teološke fakultete - obiskoval tudi to univerzo. Še več: mislim, da je za beograjskega nadškofa ta univerza najpomembnejša."

DD

ABONMAJSKA SEZONA 1999-2000 V PRENOVLJENEM KULTURNEM DOMU

ZANIMIVO ŠTUDIJSKO DELO

PRVA PREMIERA SSG

Po lanski "potujoči" sezoni se Slovensko stalno gledališče vrača s prvo predstavo letošnje abonmajske sezone v svoj prenovljeni domači hram, v Kulturni dom v Trstu, v katerem ustvarja že od leta 1964. Gledalci, ki so lansko leto tako zvesto sledili zamejskim gledališkim umetnikom po raznih tujih mestnih in slovenskih vaških dvoranah, bodo v petek, 29. t.m., zvečer spet lahko sedli na svoj "stari" sedež v priljubljenem domovanju znane modrice. Zato bo ta dan gotovo prinesel nekaj prazničnega pridiha za vse.

Letošnja sezona je na prehodu v novo tisočletje, vendar ga njen repertoar ne bo posebno poudarjal. Njena vsebina bo "zazrta v stoletje, ki se izteka, v katerem ostaja odprtih še veliko bolečih vprašanj, ki so zaznamovala bivanje človeka celotnega evropskega prostora, še bolj pa srednjeevropskega (...)", kot je rečeno v sporočilu za javnost.

Prvo na vrsti bo najpomembnejše delo Odon von Horvatha *Zgodbe iz dunajskega gozda* v režiji tržaškega mojstra Maria Uršiča, ki se po dolgem času vrača v "svoj" teater, v katerem je izoblikoval kar petdeset predstav in razdal svoje najboljše ustvarjalne sile. Z njim bodo dragi, nekateri že upokojeni, gledališki obrabi in pa mlade prekipeljavče odrske moči: Mira Sardoč, Miranda Caharija, Livio Bo-

gateg, Stojan Colja, Vladimir Jurc, Ivo Ban, Nevenka Sedlar, Janko Petrovec, Danijel Malalan, Gojmir Lešnjak, Gregor Gec, Nikla Panizon, Vesna Pernarčič, Barbara Cerar, Aleš Kolar, Lučka Počkaj. Poleg igralcev so sooblikovalci še: prevajalka Mojca Kranjc, lektor Jože Faganel, scenografka Janja Korun, kostumografinja Marija Vidau, skladatelj Peter Ugrin, koreografinja Mojca Horvat, korepetitor Aljoša Starc in strokovnjak za čaravnice Viki.

Dramatik Horvath - rodil se je na Reki leta 1901, živel v Beogradu, Bu-

dimpešti, Bratislavi, na Dunaju, v Münchnu in tudi v Parizu; njegovo ime je madžarsko, materinščina pa nemščina, v kateri je tudi pisal - je o sebi dejal, da je tipična staro-avstrogrska mešanica: madžarska, hrvaška, nemška, češka; toda, da se čuti brez prave domovine; sicer se je veselil svoje brezdomskosti, ker ga je osvobajala "nepotrebne sentimentalnosti". Njegove *Zgodbe iz dunajskega gozda* so vizionarsko delo o razvoju zgodovinskih dogodkov v prvi polovici zadnjega stoletja.

IK

SLOVENSKI PROSTOR V ITALIJI

Slovensko prebivalstvo Furlanije-Juljske krajine v družbeni in zgodovinski perspektivi je naslov zajetne knjige, ki je pravkar izšla v lični obliki iz tržaške tiskarne Graphart. Avtor je raziskovalec, zdaj že pokojni Pavel Stranj, ki je pripravil osnutek doktorske disertacije, katero je nameraval zagovarjati na Oddelku za geografijo filozofske fakultete v Ljubljani pri prof. dr. Vladimiru Klemenčiču. Avtorjeva prezgodnja smrt pred 5 leti je ta načrt preprečila.

Rajnik je bil uslužbenec pri Slovenskem raziskovalnem inštitutu, njegov ravnatelj prof. Emidij Susič pa je modro ravnal, ko si je prizadeval, da veliki trud Pavla Stranja ne bi obležal v kakem predalu, kjer bi se prašil. Tako sta Stranjeve zapise vzela v roke Milan Bufon in Aleksej Kalc, opravila redakcijo teksta in ga uredila za tisk. Jezikovno je besedilo pregledala Lučka Abram, medtem ko je Ksenija Majovski poskrbela za ureditev in dopolnitev Stranjeve bibliografije. Majovskijeva je skupno z Milanom Bufonom še pripravila avtorjevo bibliografijo. Za organizacijo tiska je poskrbel Aldo Ruppel, ki je tudi sodeloval pri pregledu krajevnih imen na Goriškem.

Dr. Klemenčič v predgovoru poudarja, da "knjiga prinaša veliko no-

vih spoznanj ter analiz posameznih pojavnih oblik zelo raznolike geneze slovenske narodne skupnosti in predstavlja sintezo njegovih prizadevanj osvetlitve problemov prostorske, zgodovinske in socialne narave".

Sam avtor pa pravi, da "knjiga želi osvetliti razvoj posameznih etničnih komponent z vidika vzporednega, sinhronega družbeno-gospodarskega razvoja v prostoru: slediti demografskim spremembam, njihovim vzrokom ter osvetliti dinamiko teh sprememb v prostorski strukturi poselitve". Knjiga obravnava celotni slovenski naselitveni prostor v deželi Furlaniji-Juljski krajini, torej ne le Tržaško in Goriško, temveč tudi Kanalsko dolino, Rezijo in Benečijo.

Knjigo, ki ima ustrezne zemljepisne karte in mnogo tabel s kopico dragocenih podatkov, je izdal in založil Slovenski raziskovalni inštitut v sodelovanju z Narodno in študijsko knjižnico v Trstu in Znanstvenim inštitutom filozofske fakultete univerze v Ljubljani.

Delo vsekakor spada na knjižno polico vsakega slovenskega zamejskega izobraženca, zasluži pa gotovo tudi pozornost bralcev v osrednji Sloveniji.

DL

V NOVI GORICI, CODROIPI IN BENETKAH

TRI ODMEVNE RAZSTAVE

JURIJ PALJK

V NOVI GORICI RAZSTAVLJA
LOJZE SPACAL

Starosta slovenskih umetnikov Lojze Spacal, o katerem ni potrebno povedati dosti novega, saj so njegove grafike in slike postale že del slovenske podzavesti in našega imaginarija, vsaj tu pri nas, razstavlja v Novi Gorici, in sicer v galeriji Artes, ki je v Obrtnem domu v Gorici ter v Poslovnem centru Hit. Razstavo so odprli v četrtek, 14. oktobra, ko so v dvorani Obrtnega doma tudi predstavili lepo oblikovane grafične mape Lojzeta Spacala ter knjige in bibliofilske izdaje slikarja Lojzeta Spacala in pesnika Borisa A. Novaka. Avtorja sta na predstavitvi prikazala dr. Zoran Kržišnik in dr. Aleš Debeljak.

V galeriji Artes se Spacal predstavlja z grafikami, medtem ko se v paviljonu Hitovega poslovnega centra predstavlja kraški umetnik s svojimi večjimi deli, ki so zvečinoma narejene v mešanih tehnikah. Ob priložnosti razstav je izšel tudi razstavljalni list, na katerem je izjemno naklonjeno kritiko

o tržaškem umetniku napisala Tatjana Pregl Kobe, ki pravi med drugim, "da je za Spacala značilno simbolno prostorsko dojetje kraške motivike, ki z eno samo linijo lahko izrazi bistvo." Nadalje trdi, da "v Spacalovem opusu torej ne gre za dela, ki bi nastajala z ustvarjalno muko ali s trudom pridobljenimi likovnimi rešitvami, temveč jih nujno terja bolečina človeka, ki ga prizadevajo mračnost, grobost in nerazumnost sveta ob koncu tisočletja, a ne pristaja nanjo."

Spacalova razstava bo na ogled do 2. novembra.

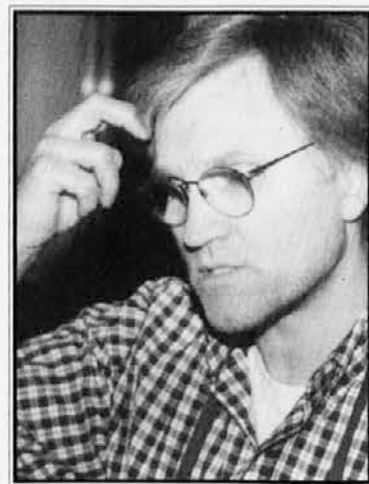
TISKARSKI MOJSTER
UMETNIŠKE GRAFIKE

V Codroipu se v središču mesteca v lepih prostorih banke Antoniana Popolare Veneta predstavlja grafična tiskarna Corrado Albicocco iz Vidma, ki jo Slovenci dobro poznamo, saj vanjo zahajajo tudi slovenski umetniki, ki bi radi videli svoja grafična dela natančno, dovršeno in predvsem pa z izjemnim občutkom za lepoto natisnjena na belih, plemenitih listih različnih papirjev. Corrado Albicocco je imeniten tiskar, ki se verjame v plemenito, a težko obrt, na katero nas danes žal vežejo le še spomini; tiskarje so namreč že skorajda v celoti zamenjali računalniško vodeni stroji, kjer pa ni več pristnega in ne pravega odnosa ne do samega papirja ne do same slike, morda celo grafike, ki gre dandanes vse bolj v računalniško obdelavo in izdelavo.

V Codroipu se Corrado Albicocco predstavlja z vrsto umetnikov, ki presegajo krajevno poznavanje in krajevno veljavo, med njimi je gotovo Slovenec Gabrijel Stupica med prvimi. Na razstavi visita dve Stupičevi grafiki, ki ju je pred leti tiskal Albicocco v svoji tiskarni. Sicer pa so na ogled tudi grafike Giuseppeja Zigaina, Leonarda Castellanija, Virgilia Tramontina, Walterja Piaciesija, Nunzia Gulina, Safeta Zeca, ki se predstavlja z velikimi, imenitnimi grafikami, ki smo jih videli na lanskoletni razstavi v Kul-

turnem centru Lojze Bratuž, goriškega umetnika Franca Duga, bosanskega odličnega umetnika Mersada Berberja, Tonina Cragnolinija, Giuseppe Santomasa, slovitega Emilia Vedove, Piera Dorazia, češkega umetnika Jirija Kolarja, slovenskih umetnikov skupine Irwin, primorskega likovnika Vladimirja Makuca, Živka Ire Marušiča, Furlana Giorgia Celibertija, Hrvat Vladimira Veličkovića in vrste drugih v svetu priznanih umetnikov.

Na razstavi v Codroipu pa delavni Albicocco predstavlja tudi tako imenovane umetniške knjige. Razstavljenih jih je več, med njimi omenimo vsaj Zigainove in izjemno knjigo Safeta Zeca, v kateri je 18 bakrorrezov,

grafik. Umetniške knjige so svet zase, saj so vse ročno narejene in običajno na plemenitem papirju, tiskane zopet obrtniško in to v zelo majhni nakladi, kot so tudi grafike v njih in seveda so zato tudi izjemno drage, po načelu: čim več grafik je v knjigi, tem bolj je knjiga draga.

Corrado Albicocco v Codroipu na zgovoren način dokazuje, da je trenutno najboljši tiskar umetniške grafike v naši deželi in njegov sloves presega meje Italije.

SAFET ZEC V BENETKAH

Bosanski umetnik Safet Zec, na katerega smo tudi pri nas navezani, ker smo ga že spoznali pobliže in vzljubili zaradi natančnosti pri izdelavi grafik, predvsem pa zaradi lastnega in prepričljivega umetniškega sveta, ki nam ga na svojih umetninah prikazuje, razstavlja v prostorih Galleria del Leone v Benetkah. Safet Zec se predstavlja s svojimi najnovejšimi stvaritvami, in sicer s svojimi okni in pročelji, fasadami, med katerimi je bila ena izjemno velikih dimenzij. Slike, ki so razstavljen v Benetkah, so povečini v mešani tehniki, pa čeprav prevladujeta olje na platno in tempera na platno, v kateri je Zec prvovrsten izvedenec. V sicer majhni, a prikupni in poznani galeriji Francoza Pierra Higonneta (četrt Giudecca), je Zec prikazal tudi nekaj svojega grafičnega dela, predvsem pa dokazal, da mu bivanje v Benetkah dobro deluje, saj pri ustvarjanju ohranja svoje korenine, svoje umetniško delo pa nadgrajuje z novimi spoznanji. V kratkem bo imel bosanski umetnik razstavo v Franciji, in sicer najprej ponovno v pariški galeriji Lhys, kasneje pa še tri druge, prav tako v Franciji, med katerimi bo gotovo najbolj pomembna tista, ki bo v mestu Lilles in bo antološke narave. V mesecu maju prihodnjega leta pa bo imel Safet Zec veliko antološko razstavo v rodnem Sarajevu.

UMRL JE HEINZ KONSALIK

Pred nekaj tedni je v Fürthu na jugu Nemčije umrl pisatelj Heinz Konsalik; bilo mu je 78 let. Rodil se je v Kölnu v Nemčiji in njegovo pravo ime je bilo Heinz Günther. Kot pisatelj je pod psevdonimom Heinz Konsalik zaslovel v Nemčiji in kasneje po vsem svetu leta 1953 s knjigo *Zdravnik iz Stalingrada*. O sebi je vedno pravil, da za svoje pisanje ne bo dobil Nobelove nagrade, ker ga literarni kritiki niso marali, zato pa so ga izjemno ljubili bralci, ki so pokupili preko 83 milijonov izvodov njegovih knjig. Le-te so bile prevedene v 42 jezikov, med njimi tudi v slovenskega. Pri Mladinski knjigi je izšlo enajst njegovih romanov, med katerimi omenimo vsaj tri: *Hiša izgubljenih*, *Človek kot potres* in *Klinika src upanja*, na katerega so se slovenski bralci še najbolj navezali. Konsalik je napisal 155 romanov, a ga ne smemo uvrščati med pisce best-sellerjev, ker je okusil grozote druge svetovne vojne in se je zato zavestno odločil za pisanje, ki je vsem razumljivo. Pri pisanju se je vedno držal pravila, da je edino, kar človek potrebuje, vsaj nekaj ljubezni.

MLADIKA ŠT. 8

KNJIGA / SLOVENSKI TISK V VOJNEM BEGUNSTVU

14. FVM / NAGRADA

MLADIKIN POKLON VINKU BELIČIČU

V Trstu je pred kratkim izšla 8. številka revije Mladika v letošnjem letu.

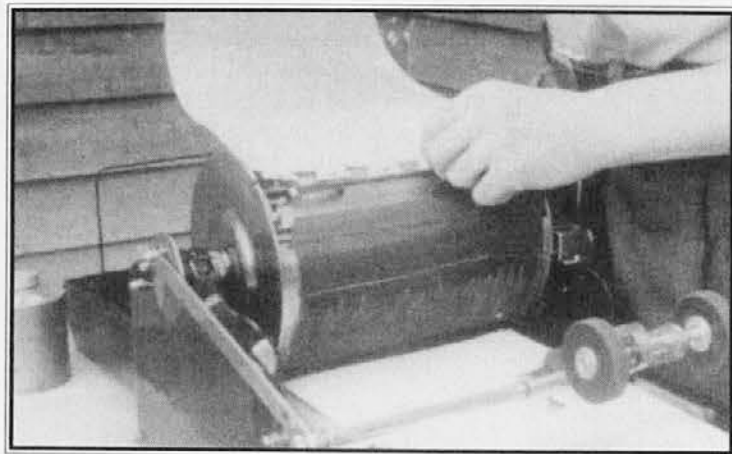
Naslovna platnica je posvečena nedavno umrlemu pesniku Vinku Beličiču, ki se ga uredniki na notranjih straneh spominjajo tudi z objavo govora, ki ga je predsednik Društva slovenskih izobražencev Sergij Pahor imel ob odprtju grobu na Beličičevem pogrebu 4. oktobra.

Krajši uvodnik ob priložnosti beatifikacije Antona Martina Slomška ima naslov *Razvodje* in je posvečen ravnemu razvodju, ločevanju med "tistimi, ki slovenstvo čutimo kot posebno vrednoto, ki nas povezuje v eno veliko družino, in tistimi, ki jim slovenstvo ne pomeni nič več kot jezik - sredstvo za razumevanje in sporazumevanje". Bralec si dalje lahko prebere novelo Anje Muck Župan z naslovom *Deklica, o kateri ne sanjam*, in razmišljanje Draga Štoke ob letošnjem sončnem mrku. Uredniki Mladike so se septembrskih študijskih dnevov Draga '99 spomnili s fotokroniko in z razmišljanjem Franeta Goljevčeka o Slomšku v našem času, kjer avtor med drugim trdi, "da je Slomškovo izročilo za današnji čas v prvi vrsti njegova skrb za utrjevanje nacionalne zavesti". V rubriki *Vrtnarjeva pesem* se tržaška pesnica Bruna Pertot s privlačno prozo posveča literarnemu opisanju domačih rastlin in zelišč (tokrat je na vrsti granatovec), še bolj pa jesenskemu letnemu času. Rubrika Brune Pertot je že Mladikina stalnica, kot je stalnica tudi rubrika *Z arhivov in predaiov*, ki se že dalj časa posveča usodi primorskih padalcev: v tej številki je objavljen tretji del spominov primorskega padalca Franca Vidriha. Poleg pesnika Vinka Beličiča se je Mladika spomnila tudi dveh drugih preminulih osebnosti: tržaške šolnice prof. Nade Pertot - o njej piše Mirella Urdih Merku - in v Švici delujočega psihiatra dr. Mitje Grudna - o njem je objavljen spominski nagovor, ki ga je na Dragi '99 imel Dušan Pertot. Bralci Mladike se poleg tega lahko seznanijo tudi s stenskim kalendarjem za leto 2000, ki je posvečen Slovenski planinski poti. V tokratni Mladiki je objavljenih tudi več literarnih in likovnih ocen, poleg seveda stalnih rubrik.

Skupaj z Mladiko je tudi tokrat izšla njena mladinska priloga Rast. V uvodniku z naslovom *Umetnost in narodova bit* piše Martina Slavec o pomenu, ki ga je besedna umetnost, zlasti poezija, imela pri ohranjanju slovenskega naroda. Bralec si v nadaljevanju lahko prebere prispevek o pobudah, ki bodo zaznamovale novo sezono Slovenskega kulturnega kluba in Mladih v odkrivanju skupnih poti, poglede protagonistov 9. Drage mladih (gre za "pogled izza kulis" Stefana Pahorja, Jadranke Cergol, Mirjam Čermelj, Mateje Metlika in Alenke Hrovatin), nekatere ocene o letošnji 9. Dragi mladih in pogovor z duhovnikom in slikarjem Viktorjem Godničem, ki ga je opravil Patrik Zulian in ki razstira Godničev duhovni in umetniški svet. Omeniti velja tudi pogovor Lucie Lombardo z udeleženko srečanja mladine evropskih narodnostnih skupnosti v Friziji, Mirjam Čermelj, prispevek Erike Hrovatin o zadnji številki italijanske revije o geopolitičnih vprašanjih *Limes*, razmišljanje Zulejke Paskulin o nemoči človeka pred naravo in poročilo Matjaža Rustje o poletnem centru Pikapolonica. V literarnem koticu Rasti pa so objavljene pesmi Brede Sosič, ki so prejele 3. nagrado na literarnem natečaju SKK, in pripoved Iztoka Cergola z naslovom *Preprosta zgodba*.

IŽ

DR. ARNEŽ SPET PRESENEČA

Slovenski tisk v begunskih taboriščih v Avstriji 1945-1949 je naslov knjige, katere avtor je znani in zaslužni slovenski intelektualec ter veliki idealist dr. Janez Arnež, ustanovitelj in duša bogate in za slovensko kulturo zelo dragocene knjižnice v Škofovih zavodih v Šentvidu pri Ljubljani. Dr. Arnež je tudi ravnatelj Raziskovalnega instituta Studia Slovenica, to je ustanova, ki bistveno prispeva h krepitvi slovenskega kulturnega bogastva.

Najnovejša Arneževa knjiga dejansko rešuje iz pozabe vsaj nekaj tistega ogromnega dela, ki je bilo opravljeno v silno težavnih, rekli bi celo v nemogočih razmerah. Avtorjevo pisanje je skrbno dokumentirano, tako da ima bralec živo pred očmi vse glavne protagoniste v tistih nevarnih povojnih letih, ko so ne le posamezniki, temveč cele množice trepetale za svojo usodo. Iz knjige zelo jasno izhaja, kako je tudi tisk, seveda skladno s takratnimi možnostmi in zahvaljujoč se iznajdljivosti, domišljiji in požrtvovalnosti nekaterih posameznikov, mnogo doprinesel, da so begunci lažje prenašali težave in se pripravljali na vrnitev k normalnemu življenju, seveda daleč od rodne zemlje. "Slovenske kulturne dosežke v taboriščih je treba meriti - piše avtor - glede na okoliščine in objektivne možnosti ter težave, ki so bile velikokrat takšne, da je bilo treba veliko idealizma in poguma, da sta se kulturna in šolska struktura razvijali, kot sta bili zasnovani, in tudi izboljševali".

Poglejmo naslove posameznih poglavij: *Zbiranje in hranjenje taboriščnih tiskov, Domovina v taborišču, Slovenski taboriščnik, Taboriščnik, Domači glasovi, Novice, Dom ob Muri, Posavski zvon, Naša vez, Šola in dom, Cvetje v tujini, Tednik Slovenska beseda, Lepša bodočnost, Bogoljub v begunstvu in tujini, Slovenec v Tirolah, Slovenska misel, Za lepšo bodočnost, Monografi, Šolske knjige, Cenzura: UNRRA in angleška zasedbena oblast, Tiskarska oprema, Slovenski tisk in Koroški Slovenci, Epilog*. Sledi daljši povzetek v angleščini, ki obsega kakih 90 strani od skupnih 350, kolikor jih ima ta Arneževa knjiga.

Na koncu so na 10 straneh objavljene fotografije nekaterih zaslužnih posameznikov, med njimi prof. Zdravka Novaka ter fotografa Marjana Kocmurja, Franceta Kremžarja in še nekaterih drugih kot tudi nekaj slik, ki zadevajo tiskarsko delo. Priložen je še zemljevid, na katerem je označenih šest krajev, kjer so bila taborišča za slovenske begunce v Avstriji.

Najnovejšo delo dr. Janeza Arneža bo vsekakor vzel v roke vsakdo, kdor bo hotel dopolniti oziroma izpopolniti poznavanje polpretekle zgodovine svojega slovenskega naroda.

Naj še omenimo, da bo od 8. do 26. novembra v galeriji Družina, Krekov trg 1, v Ljubljani razstava *Slovenski tisk in fotografije iz begunskih taborišč v Avstriji (1945 - 1949)*. Odprtje bo 8. novembra ob 16. uri.

DL

V IMENU DARKA BRATINE

Na sklepnem večeru Film video monitorja v soboto, 23. t.m., jegoriški Kinoatelj je podelil prvo Nagrado Darko Bratina. Poklon viziji. Žirija, ki je določila nagrajeno delo, so sestavljali predsednik SSG in dolgoletni ravnatelj slovenskih radijskih in televizijskih programov pri RAI-u Filibert Benedetič, umetniški direktor Mittel-festa Mimma Gallina, profesor na videmski univerzi Hans Kitzmüller, filmski kritik iz Bergama Alberto Pesce in senator Mitja Volčič. Dela, ki jih je Kinoatelj vključil v predselekcijo in dal v pretres žiriji, so bila: *Abesinija* Karpa Godine, *Kratka himna domovini* Borisa Palčiča, *Cesta bratstva in enotnosti* Maje Weiss in *Dosje: mračna leta Benečije* Iztoka Toryja in Vide Gorjup Posinkovič. Upoštevač temeljne smernice nagrade, namenjene delom, ki estetske vrednote dopolnjujejo s posebno pozornostjo do zgodovinskega in družbenega okolja ter se zavzemajo za komunikacijo med kulturami, je žirija ocenila, da predstavljena dela ne zadoščajo povsem oblikovnim in tehničnim kriterijem, vendar je sklenila, da podeli prvo Nagrado Darko Bratina delu *Cesta bratstva in enotnosti* v režiji Maje Weiss. Izbiro je tako obrazložila: "Reportaža po poteh mrtve Jugoslavije nam nudi razdvojen podoben brezizhodne stvarnosti, v kateri izstopajo srhljive sekvence razdejanega sveta obnem z obzori tihe množice ljudi, razseljenih v lastnem domu. Dоследnja izpeljava tematske predloge ceste bratstva in enotnosti iz njene konkretne pojavnosti v metaforično razsežnost opredeljuje vsebinsko celovitost dela, ki se odlikuje po živirnosti pripovedovanja in svežini ritma."

Letošnji Film video monitor je v bogatem sporedu, ki ni bil omejen le na predstavitev bolj ali manj uspešnih del iz slovenske filmovne produkcije, nakazal možne vsebinske usmeritve za prihodnost. Čeprav udeležba ni dala zadoščanja organizatorjem, gre poudariti, da sta velike pozornosti vredni delavnica za obetavne amatere VideoGONG in pa izvorna predstavitev raziskovalnega načrta *Nora Gregor. Pozabljeno mesto*. V predzvečerju Kulturnega doma so ob obrazdih Nore Gregor še posebno privlačevala izvrstna olja filmu predane slikarke Evi Ceconi iz Bračana.

IŽ

"je, kar je"

KRIČANJE

Nedavno sem se spet vrnil v svet vsakdanjega dogajanja. Prejšnji mesec sem namreč bil tako poln dela, da se nisem utegnil ustaviti pred televizijskim ekranom. Sploh ni mi bilo dano niti prebrati kake novice v kateremkoli časopisu. In potem je naneslo, da sem se za malo časa odpotil in si privoščil vzeti v roke daljinski in pobrskati po kanalih. Kaj kmalu sem televizijo spet izključil in bil vesel, da je toliko časa nisem videl.

Ponavadi ob zajtrkih gledam oz. poslušam novice na satelitski televiziji, predvsem angleški Sky News. Razlogov je več: vadim angleščino, izvem, kaj se v svetu dogaja, predvsem pa - Angleži ne marajo kričanja. Jaz tudi ne, posebno ne zjutraj. Še tako hudo novico ti Angleži prišepnejo, z nežnim glasom z okusom bele kave in piškotov ti povejo, kaj se je zgodilo. Seveda se stvar lahko zdi hinavska in zahrbtna. Ko bi mi kdo umrl v železniški nesreči v Londonu, mi sploh ne bi bilo všeč, da mi to novico neki polizan novinar prijeto prišepne z lažnim izrazom sožalja na obrazu. Vendar je še vedno bolje, da mi zjutraj novico prijazno in prijeto povejo, kot pa da mi že navsezgodaj kričijo vseprek in vpijejo bombastične naslove nepomembnih novic. V mislih imam predvsem italijanska poročila.

Italijanske novice ne poznajo vsakdanjosti. Vsak dogodek je zanje izreden, neverjeten, enkrat in sploh največji v tem stoletju, če ne tisočletju. Vsako poletje je najbolj vroče v zadnjih kdovekoliko letih in vsaka zima je najbolj zasnežena. Ko sem se pred kakim tednom mirno vrnil v vsakdanjost, sem se burno srečal z Mitrohinom. Vpili niso le novinarji, temveč tudi politiki in je bilo dretje tako, da je v primerjavi s tem vsaka spodobna tržnica v Neaplju podobna molčečnosti menihov.

Očitajte mi, da sem angleški simpatizer, toda Mitrohin je v Anglijo prišel že pred kakim mesecem. Takrat je BBC posnela kratko reportažo, kjer je starejša gospa, bivša državna uslužbenka, priznala, da je vrsto let KGB-ju posredovala zaupne podatke o jedrskem orožju. In vendar v Angliji ni bilo kričanja. Še danes ga ni. Kdor bo moral za to stvar poskrbeti, bo pač poskrbel. Če je bilo kako kričanje, je to bilo v uradu kakega angleškega ministrstva, toda niso ga nosili k meni domov. V Italiji pa, kjer se sploh ne ve, če so omenjeni ljudje resnično sodelovali s KGB-jem, kjer se sploh ne ve, če so posredovali kake podatke, tu, pravim, pa so se vsi posvetili tistemu nacionalnemu športu, po katerem so Italijani znani v vsakem holywoodskem filmu B-kategorije: kričanju. In ta je kričal prek onega, oni prek drugega. Očitno nimajo bolj pametnih opravkov. Ko bi politiki bili politiki, bi se ukvarjali predvsem s sedanjostjo in prihodnostjo, ne pa s preteklostjo.

Isto velja za kričanje v Sloveniji. Čas mi ni dopuščal in mislim, da tudi mi ne bo, da bi razumel, kaj je afera Vič-Holmec. Poglejte si katerikoli televizijski dnevnik in prej ali slej boste naleteli na afero Vič-Holmec, pa na neko Gričarjevo poročilo, odstavitev ministra Bandlja... Nihče pa ne bo povedal, kaj se je takrat (kdaj?) zgodilo ali kaj očitajo (kdo?) in komu?, da se je zgodilo. Nihče ne bo rekel niti, kaj je to Gričarjevo poročilo in kdo je ta Gričar itd. Nekaj prijateljev sem povprašal in so mi vsi začeli urno in burno razlagati, kaj da se je zgodilo in kdo je bil oz. ni bil kriv. Iz vsega sem razumel le, da naj bi se ne zgodilo v bistvu skoraj nič in da so to strankarska obračunavanja. Končno vprašanje: Kdo bo pa kaj naredil za davkoplačevalce? Jaz raje pijem kavo in poslušam Angleže, ki mi znajo tako prijeto lagati.

PETER SZABO

REVIIJA COROVIVO V KRAJU SAN VITO AL TAGLIAMENTO

LEP USPEH NAŠIH ZBOROV

Letošnje tekmovalne revije zborov iz Furlanije-Juljske krajine *Corovivo*, ki je bila v nedeljo, 24. t.m., v kraju San Vito al Tagliamento, se je udeležilo šest slovenskih zborov, ki so dosegli tudi lep uspeh.

Deželno združenje pevskih zborov iz F-Jk (USCI) je namreč že sedmič priredilo tekmovalno zborovsko srečanje *Corovivo*, ki se ga je udeležilo šestnajst zborov oz. vokalnih skupin. Revija je potekala v cerkvi sv. Lovrenca v kraju San Vito al Tagliamento. Skozi cel dan so se vrstili trije koncertni sklopi: dopoldanski, popoldanski in večerni. Nastope je ocenila žirija, ki so jo sestavljali ugledni italijanski strokovnjaki za zborovsko glasbo. Vsak zbor je moral pripraviti tematsko zaokrožen spored oz. projekt, nastopajoče pa je na koncu žirija razporedila v tri kakovostne skupine.

Kot že rečeno, se je revije *Corovivo* udeležilo šest naših zborov. V tretjo kategorijo sta se uvrstila ženski pev-

ski zbor Ivan Grbec iz Škedenja in moški zbor Monte Canin iz Rezije. Zbor Ivan Grbec se je pod vodstvom Ksenije Kos predstavil s ljudskimi pesmimi v priredbi tržaških avtorjev italijanske in slovenske narodnosti, zbor Monte Canin pa je pod vodstvom Romana Martinuzzija pripravil spored rezijanskih nabožnih pesmi. V drugo kakovostno skupino so se uvrstili štirje zbori: ženski zbor Jezero iz Doberdoba, ki je pod vodstvom Daria Bertinazzija pripravil spored na temo *Glasba kot vzgoja k sožitju in spoštovanju*, ženski vokalni tercet Ver laetum z Opčin, ki je pod umetniškim vodstvom Rossane Paliaga pripravil spored na temo *V senc madrigala*. Troglasne pesmice Alessandra Oroglogia in mešani zbor Fran Venturini od Domja, ki je pod vodstvom Davida Žerjala nastopil s sporedom na temo *Ob odprti meji*.

V najvišjo kategorijo pa se je uvrstil zbor Jacobus Gallus iz Trsta. Pod

vodstvom Janka Bana je zbor, ki deluje v okviru Glasbene matice, nastopil s petimi moteti Jacobusa Gallusa, čigar 450-letnico rojstva bomo praznovali prav leta 2000. V najvišjo kategorijo so se uvrstili še ženski zbor zveze USCI iz Pordenona pod vodstvom Gianne Visintin, zbor Sv. Marije Velike iz Trsta pod vodstvom Denise Marcuzzi in vokalna skupina Dumbliis e Puemas iz Vidma pod vodstvom Sandra Bergama. Štirje najvišje uvrščeni zbori so tudi nastopili na zaključnem koncertu po nagrajevanju.

Omeniti je treba, da so na nedeljskem tekmovalju podelili tudi nagrado za najbolj obrazložen tematski projekt. Nagrado sta prejela Marco Rossi in Sandro Bergamo, ki sta oblikovala spored domačega zbora Jacopo Tomadini iz San Vito in ki se je glasil *Ad Matutinum Patri Seraphici Francisci - Glasbena rekonstrukcija liturgičnega obreda iz 17. stoletja*.

PROJEKT UČNA POT NABREŽINA

Za učence, njihove starše, profesorje in prijatelje nižje srednje šole Igo Gruden v Nabrežini bo sobota, 30. t.m., velik dan. S slovesnostjo, ki se bo pričela pred šolskim poslopjem ob 9. uri, bodo namreč tudi uradno predali namenom novo, večpredmetno učno pot, ki so jo poimenovali Nabrežina. Spregovorila bosta ravnatelj šole prof. Zvonko Legiša in župan občine Devin Nabrežina, ki je tudi podprla ta načrt. Sledil bo krajši kulturni spored, ki so ga pripravili sami učenci pod mentorstvom profesorjev. Vsi udeleženci bodo nato vabljeni, da se v ločenih skupinah v spremstvu mladih, a temeljito pripravljenih vodnikov, odpravijo na učno pot in tako odkrivajo naravne, krajske, zgodovinske, kulturne in narodne ter gospodarske zanimivosti Nabrežine.

Učna pot Nabrežina je rezultat temeljito izpeljanega načrta, ki so se ga lotili v skrbi za izvajanje programskih načrtov šolske avtonomije, ki omogoča izvedbo podobnih učnih projektov. Učno osebje na nižji srednji šoli Igo Gruden se je namreč odločilo, da izpelje na večdisciplinaren način in z raziskavami ter zbiranjem informacij na terenu, kakor tudi z opazovanjem okolja, sicer redne učne načrte. V ta namen je učna pot razdeljena na enajst postaj, na katerih bo obiskovalec spoznal glavne zanimivosti Nabrežine in njene neposredne okolice. Za gibčnega človeka, ki ima dar opazovanja in veliko mero radovednosti, traja Učna pot Nabrežina dve uri, kar je lep sprehod, med katerim se lahko otroci in odrasli veliko lepega in koristnega naučijo.

DOMAČINI IMAJO OBČUTEK, DA SO STALNO OGROŽENI

IVAN ŽERJAL

Zakaj je SSK izstopila iz t.i. "razširjene večine"?

Iz razširjene večine smo izstopili, ker nam ni uspelo uresničiti vseh tistih točk, ki smo si jih zastavili kot program skupne večine. Pa ne samo zaradi tega. Nismo namreč bili niti vabljeni na sestanke načelnikov skupin. Še več: zgodilo se je, da je uprava delala pomanjkljivo, včasih tudi proti interesom slovenske narodnostne skupnosti. Ne bom rekel, da je bilo to načrtovano, ampak tako se je pač dogajalo. Bilo je tudi nevarno, da bi bili soodgovorni za odločitve, na katere nismo vplivali.

Kaj očitata varianti regulacijskega načrta?

O tem regulacijskem načrtu bi rekel tole: v urbanistiko nismo imeli vpogleda niti v prejšnji upravi; smo pa videli, da zgradbe rastejo kot gobe po dežju in zato se nam je zdelo dobro, da pridemo do regulacijskega načrta, ki bi omejil gradnje in bi pospešil razne servisne usluge. Prišlo pa je do tega, da smo doživeli blokado gornjega dela občine: to pomeni, da so najprej črtali skoraj vsa zazidljiva zemljišča okoli kraških vasi, tako da ni niti več zagotovljen njihov naravni razvoj. Potem smo videli, da so ostale velike zazidljive površine na jugozahodni strani občine. Ostali pa smo v večini do odobri-

Nedavno sprejeta varianta k regulacijskemu načrtu devinsko-nabrežinske občine še vedno buri duhove, saj še vedno prihaja do polemik v zvezi z njim. Kakšen pa je splošni položaj v občini? Kako se počutijo tamkajšnji prebivalci? In kakšni so načrti Slovenske skupnosti, da se položaj spremeni? O tem smo se pogovorili s tamkajšnjim sekcijemskim tajnikom SSK Edvinom Forčičem (na sliki).

Širši, saj v devinsko-nabrežinski občini ni bilo uprave, ki ne bi doživela te ali one afere, problema, sporov in polemik. Zakaj se po vašem mnenju to dogaja?

SSK je bila v preteklosti z večjo ali manjšo težo soudeležena v vseh upravah. Naši župani in odborniki so bili tudi dobri, a so po mojem mnenju imeli težave: občina je bila namreč narodnostno močno načeta in ni bilo mogoče speljati nobenih načrtov, ki bi bili v korist slovenske manjšine. Našim upraviteljem na primer ni uspelo zgraditi telovadnice ali kulturnega doma. Po mojem so bile težave, ker imamo v Devinu, z razliko npr. od Zgonika ali Doline, močno komponento istrskih beguncev ali pa Italijanov, ki so bili močan element že takrat, ko še niso bili v večini, in so ovirali delovanje t.i. slovenske občine. Naša občina leži tudi na strateški legi, saj povezuje Italijo s Trstom. Poleg tega ima morje oz. obalo. Le-ta je zelo zanimiva za italijanske kroge. Tudi zaradi tega imamo še večje težave, oddaljujejo nas od obalnih krajev, npr. Devina in Sosljana.

Vsekakor je bila SSK ena od tistih političnih sil prejšnje večine, ki so leta 1997 glasovale za sprejetje regulacijskega načrta, ki so ga že takrat mnogi ocenili za pomanjkljivega. Se vam ne zdi, da je bila takrat storjena napaka?

Ta načrt je, kot znano, v prejšnji fazi osvojila že prejšnja občinska uprava. Le-ta pa se je zavedala njegovih pomanjkljivosti. SSK je takrat glasovala za sprejetje načrta z rezervo, da se potem s popravki priredi. Tako se je npr. takrat izrazil načelnik svetovalske skupine Breclj. SSK se je ob tisti priložnosti morda preveč zanesla na takratnega župana Depangherja. Napaka je sicer bila, toda storjena je bila v dobri veri.

Če dovolite, bi rekli, da je problem vsekakor

Širši, saj v devinsko-nabrežinski občini ni bilo uprave, ki ne bi doživela te ali one afere, problema, sporov in polemik. Zakaj se po vašem mnenju to dogaja?

SSK je zelo slabo zastopana, čeprav je prešla skoraj 15% glasov. Sedaj bomo skušali ustvariti vzdušje sodelovanja, a si bomo vedno nalili čiste vina, kot smo si ga zadnjič, ko smo zahtevali, da pride v poštev tudi naš predlog o slovenskem županu. Tudi z izkušnjami, ki smo si jih nabrali v tem težkem obdobju, bomo šli v politični protinapad in skušali doseči tak dogovor, kot so ga npr. dosegli v Dolini. Na tem delamo že sedaj. V ponedeljek smo se npr. srečali s predstavniki sredinskih strank v naši občini, to tudi v luči prihodnjih volitev. SSK se dejansko že pripravlja nanje.

Narodnostna sestava se je v desetletjih po drugi svetovni vojni spremenila. Nekoč popolnoma slovenska občina se je spremenila v narodnostno mešano, danes celo večinsko italijansko področje. Kako to občuti avtohtoni slovenski človek? S kakšnimi situacijami se soočate kot sekcijemski tajnik?

SSK ima precej stalno in močno volilno telo in visok odstotek volivcev; to tudi zato, ker so se ljudje precej spoznali, da nam italijanske stranke, kjer mi nismo v večini, pomagajo malo ali nič, tako da velja še vedno rek "pomagaj si in Bog ti bo pomagal". Druge stranke žal živijo v logiki števil in, kjer smo mi številčno šibki, se dejansko

ne ogrevajo več aktivno za naše interese; to delajo samo deklarativno. Kot tajnik se počutim zelo bojovitega, ker čutim, da se je treba bojevati proti tej težnji. Čutim pa tudi, da nas vsak dan bolj emarginirajo, skušajo nas izriniti iz središča dogajanja. Počutim se, kot so se počutili Indijanci v rezervatih. Morda malo pretiravam, toda tudi na Krasu se žal počasi dogaja, da nimaš več nikjer možnosti gojiti tiste naše pristne kulture, povsod je že vsiljena neka multikulturalnost, kjer se Italijani - razen redkih izjem, ki bi bile vredne posnemanja - ne ukvarjajo z našo kulturo. Zelo sem zaskrbljen, ker opažam, da gre dvojezičnost vedno bolj po rakovi poti: nekoč je bil najprej slovenski, potem italijanski napis, sedaj pa je najprej italijanski in šele potem slovenski. Tudi najbolj zakonitna gostilna ali obrat v naši občini postavlja vedno na prvo mesto italijanski napis in šele nato slovenskega. Nekateri postavljajo celo samo italijanski napis, ker so razmere takšne, kakršne pač so. Kar se tiče tega, kako se počuti slovenski človek, bi samo povedal, kar so ljudje dejali na sestanku v Mavhinjah. Domačini so se ob tisti priložnosti lepo izrazili: občutijo namreč, da so stalno ogroženi, da so naše potrebe zadnja skrb občine. Če želijo naši ljudje npr. razširiti hišo, morajo spoštovati raznorazne predpise in čakati, potem pa ti skorajda čez noč zrastejo hiše tu in tam. Novi prišleki pa te postavijo v dvojno težavo: prvič, ker ti porušijo narodnostno razmerje, drugič pa, ker so agresivni oz. imajo polno zahtevo, ki bi si jih človek, ki tam živi že stoletja, ne upal niti postaviti.

V devinsko-nabrežinski občini je bila SSK vedno močna, imela je več županov in veliko število svetovalcev in odbornikov. Sedaj ima le enega svetovalca v občinskem svetu. Kakšno strategijo mislite oblikovati, da se okrepi slovenska politična prisotnost kljub danim razmeram?

SSK je zelo slabo zastopana, čeprav je prešla skoraj 15% glasov. Sedaj bomo skušali ustvariti vzdušje sodelovanja, a si bomo vedno nalili čiste vina, kot smo si ga zadnjič, ko smo zahtevali, da pride v poštev tudi naš predlog o slovenskem županu. Tudi z izkušnjami, ki smo si jih nabrali v tem težkem obdobju, bomo šli v politični protinapad in skušali doseči tak dogovor, kot so ga npr. dosegli v Dolini. Na tem delamo že sedaj. V ponedeljek smo se npr. srečali s predstavniki sredinskih strank v naši občini, to tudi v luči prihodnjih volitev. SSK se dejansko že pripravlja nanje.

IN MEMORIAM

STANKO KRALJ

V ponedeljek, 18. t.m., je v goriški bolnišnici neopričakovano umrl zvesti cerkveni pevec in prijatelj Stanko Kralj. Bil je predvsem znan kot lovski

DSI: PROBLEMI DVOJEZIČNOSTI V ANTIČNEM RIMU

To je bil naslov predavanja, ki ga je znani klasični filolog prof. Kajetan Gantar imel v ponedeljek, 25. t.m., na večeru Društva slovenskih izobražencev. Prof. Gantar je v svojem predavanju poudaril, kako je bilo vprašanje dvojezičnosti aktualno tudi v antiki. Pri tem se je zaustavil pri antičnem Rimu, kjer so ne samo višji sloji, ampak tudi navadno ljudstvo pogosto uporabljali grški jezik namesto latinskega. Vendar je Rimljanom sčasom uspelo uvesti rabo latinskega jezika na vsa področja. To se je utemeljevalo s potrebo, da se tudi take panoge, kot so pravo, filozofija idr., posredujejo v maternem jeziku, saj predstavljajo duhovne temelje nekega naroda. To pa velja tudi danes.

čuvaj. Od rajnika smo se poslovili v četrtek, 21. t.m., s pogrebno mašo in ga ob udeležbi velike množice pospremili na pokopališče v Mavhinjah. Sveto mašo sta dovala mavhinjski župnik Josip Cah in šempolajski župnik Franc Švara. Med obredom sta pela cerkveni šempolajski pevski zbor in zbor Fantje izpod Grmade. Pokojnik se je rodil pred 71 leti v Slivnem in je že kot otrok prepeval v cerkvenem otroškem zboru, ki mu je ostal zvest vse življenje, tudi v tistih temnih časih, ko si čez noč postal reakcionar samo zato, ker si hodil v cerkev. Leta 1965 se je poročil z Milko Žužek in se preselil v Vižovlje, ki spadajo v mavhinjsko faro, nikdar pa ni prekinil vezi s šempolajskim cerkvenim zborom, saj je skoraj vsako nedeljo prihajal v šempolajsko cerkev, kjer smo skupaj prepevali Bogu v čast. Tako je bilo tudi osem dni pred njegovo smrtjo, ko smo nedeljsko mašo zaključili s pesmijo *Ti, o Marija*. Po maši pa je Stanko Kralj povabil vse pevce v gostilno, kjer smo počastili njegov žal zadnji rojstni dan.

Za vse, kar je dobrega naredil, naj mu bo Bog bogat plačnik.

I-K

RABA SLOVENŠČINE

SLOVENSKI PREVOD TUDI NA SODIŠČU V BENETKAH

Član društva Edinost Primož Sancin je pred kratkim prejel od rednega sodišča v Benetkah uradne dokumente tudi v slovenskem prevodu. Šlo je za njegovo prošnjo, naj se mu omogoči pravica do rabe materinščine, v kolikor je pripadnik slovenske narodnostne skupnosti v Italiji, in dodeli odvetnik, ki ima iste "karakteristike".

Beneško sodišče je Sancinovi prošnji ugodilo in mu kot zagovornika dodelilo odv. Borisa Sancina. Zadevno dokumentacijo je sodišče dalo prevesti v slovenščino, slovenski tekst pa je bil prav tako uraden kot italijanski.

Po mnenju Primoža Sancina torej v Italiji ne obstajajo težave v zvezi z rabo slovenske v odnosu s sodnimi oblastmi. Problemi pa vsekakor obstajajo, in to v Trstu, kjer je pravica do rabe slovenske ovirana. Po Sancinovem mnenju vlada v Trstu odkrito protislovensko vzdušje.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV IN SLOVENSKO PEVSKO DRUŠTVO NOVEGA SVETEGA ANTONA

vabita na

KONCERT SLOVENSKIH SAMOSPEVOV

v izvedbi tržaških in goriških solistov

Sobota, 30. t.m., ob 20.30 v dvorani Marijinega doma v ulici Risorta 3 v Trstu.

TK

TRŽAŠKA KNJIGARNA IN KRUT

vabita na predstavitev knjige o otrostvu

KRATKI ČASI

TRST IZ ŽABJE PERSPEKTIVE,

ki je te dni izšla pri založbi Knjižna zadruga v Ljubljani. Na srečanju sodelujejo: avtor Marko Kravos, pesnik Tone Pavček, dr. Pavel Fonda, gledališki igralec Vladimir Jurc in kitarist Marko Feri.

Četrtek, 4. novembra, ob 18.30 v Tržaški knjigarni v Trstu, ul. sv. Frančiška 20.

NABREŽINA / PROF. VINKO LAPAJNE GOST
MESEČNE KONFERENCE

POUDAREK NA ČLOVEŠKI VZGOJI IN DUHOVNIH VREDNOTAH

MATJAŽ RUSTJA

V okviru rednih mesečnih konferenc, ki jih organizira župnija Nabrežina pod prizadevnim vodstvom g. Bogomila Breclja, je bil v sredo, 20. oktobra, gost srečanja rektor škofijske gimnazije v Vipavi prof. Vinko Lapajne.

Večer je bil namreč posvečen spoznavanju nove primorske škofijske gimnazije, katere temeljni kamen je blagoslovil koprski škof Metod Pirih junija lani. V rekordnem času je gradbeno podjetje Primorje dogradilo ogromni kompleks šole, ki lahko sprejme do 220 dijakov in dijakov. Slovensna blagoslovitev in otvoritev prostorov je potekala 11. septembra letos in tako omogočila šolskemu letu na prelomu tisočletja, da se ob jubileju Kristusovega prihoda spomni vseh dobrotnikov drznega projekta.

Škofijska gimnazija Vipava je nastala samo s finančno pomočjo preprostih ljudi, ki jim vzgoja v šoli in vera nekaj pomenita. Čeprav je gimnazija javno priznana, ni prejela od države nikakršne podpore. Dolg šestih milijard lir pa je skoraj v celoti poravnal, le

še ena milijarda čaka na dobre ljudi. Zbiranje sredstev se je začelo v letu 1997, ko je bila vsaki župniji v koprski škofiji dodeljena naloga, da zbere sebi primerno vsoto. Mož, ki si je upal na to pot, je prof. Lapajne, gost večera v Nabrežini. Mesečno srečanje se je najprej začelo z glasbeno točko dijakov Urške in Boštjana, ki sta na prečno flavto in trobento zaigrala študentsko *Gaudeamus igitur* (med večerom sta poskrbela še za dve glasbeni točki). Poseg prof. Lapajne pa je spremljala kopica diapozitivov vipavskega šolskega kompleksa in širše pokrajine.

Ko se je slovenska Cerkev znašla po letu 1990 v demokratskih razmerah, se je odločila, da stopi na področje

vzgoje in šolstva, ki ji je bilo do takrat zabranjeno. Nastale so škofijske gimnazije odprtega tipa, med katerimi velja omeniti šentviško gimnazijo pri Ljubljani. Do demokratizacije pa je Cerkev lahko upravljala prek škofij le semenišča in tudi na Primorskem je leta 1952 nastalo malo semenišče, ki je imelo svoje prostore v vipavskem župnišču. Tudi tej cerkveni ustanovi ni komunistična oblast posula poti s cvetjem, kljub temu pa je v letih 1952-1990 šlo skozi razrede malega semenišča kar 560 fantov, od katerih je približno 200 prejelo zakrament mašniškega posvečenja. V vsem povojnem času je predstavljalo malo vipavsko semenišče upanje celotne koprške škofije in

nedvomno je v tej odigralo najpomembnejšo vlogo. Primarna skrb je bila namreč v vseh štirih gimnazijskih letih čimboljša izobrazba, prepohana s človeško vzgojo in duhovnimi vrednotami. To poslanstvo in izročilo skoraj 40-letnega malega semenišča je prevzela nova škofijska gimnazija, ki prav tako vidi v mladih upanje za prihodnost. Danes je v Vipavi 160 dijakov, kar sto je deklet, prihajajo v glavnem iz širše Vipavske doline in visokega Primorja ob Soči. Za dijake iz oddaljenih krajev se najde gostoljubje v šolskem dijaškem domu. Predmetnik take šole se približuje smernicam državnih gimnazij (zaradi mature), dopolnjujeta pa ga obvezni verouk in latinski jezik (grščine ni), ki daje šoli klasično usmeritev. Ker je šola škofijska gimnazija, je posebno živo še praznovanje verskih praznikov (npr. božičnica), dijakom pa so na voljo tudi duhovni vikendi. Predmetnik pa je le sredstvo za vzgojo v vrednotah, ki skrbijo za dobrobit vseh.

V Vipavski dolini je bilo opravljeno ogromno delo, najvažnejšega pa se predstojniki šole šele lotevajo in, čeprav je naporno, srčno upajo, da mu ne bi bilo nikoli konca. Najvažnejše in najtrše delo je seveda vzgoja mladih. Zidanje notranjosti je počasno in potrpežljivo delo, ki nima takojšnjih rezultatov, splača pa se vzgajati ne glede na rezultate, saj stoji Bog za tem in, kjer je Božja roka, ni polomije.

OBVESTILA

SLOVENSKA SKUPNOST prireja v četrtek, 28. oktobra 1999, z začetkom ob 20. uri, v Marijanišču na Opčinah, Narodna ulica 89, srečanje s poslancem Lucianom Cavarijem (Union Valdôtaine), ki bo spregovoril o Maselličevem osnutku zaščitnega zakona za Slovence v Italiji ter o stališčih in amandmajih Slovenske skupnosti.

OBČINSKI SVETOVALEC Viktor Tanze, načelnik svetovalske skupine Slovenske skupnosti v Devinu-Nabrežini, in bivši odbornik dr. Nevo Radovič vabita na srečanje, ki bo v petek, 29. oktobra, z začetkom ob 20.30 v župnijski dvorani v Nabrežini, kjer bosta pojasnila problematiko, povezano s sprejetjem variante regulacijskega načrta. Posebno pozornost bosta namenili kmetijski problematiki. Vabljeni kmetje, zastopniki stanovske organizacije in vsi, ki jih tematika zanima.

NA POBUDO Slovenskega pastoralnega središča v Trstu bo v petek, 29. oktobra, ob 20. uri v dvorani Marijinega doma v ulici Risorta 3 drugo srečanje v sklopu priprave na začetek jubilejnega leta 2000. Naslov duhovnega razmišljanja, ki ga bo posredoval jezuit p. Jože Pucelj, je: *Po poti iskrenosti* (s podnaslovom *O vestii*). Vljudno vabljeni!

SLOVENSKO PASTORALNO središče v Trstu obvešča vse slovenske vernike v mestu, da vsakoletna sveta maša na mestnem pokopališču pri Sveti Ani letos izjemoma ne bo zadnje nedelje oktobra, ampak naslednje nedelje, in sicer 7. novembra, ob 14.30 kot običajno. Pri maši bo sodeloval združeni pevski zbor Zveze cerkvenih pevskih zborov.

TAIJEJSKO SREČANJE 1999/2000 bo letos od 29. decembra 1999 do 1. januarja 2000 v Varšavi. Tudi letos se bomo udeležili romanja mladi iz zamejstva. Odpotovali bomo 27. decembra 1999 dopoldne iz Dutovelj in se vrnili 2. januarja 2000 v popoldanskih urah. Srečanja se lahko udeležijo mladi od 16. leta (v spremstvu polnoletne ose-

be) do 30. leta starosti. Cena potovanja znaša 14.500 tolarjev, v poljski prestolnici pa bomo plačali še skromen prispevek za kritje stroškov srečanja (približno 50.000 lir). Za vse udeležence sta obvezni dve pripravi. Prijavnice so na razpolago: pri Nadi Petaros, dijakinji I. klasičnega liceja France Prešeren v Trstu, v Slovenskem kulturnem klubu, v openski župniji in pri Alešu Petarosu (tel. 040 228307). Potrebne informacije lahko dobite na prijavnica, za informacije pa se lahko obrnete na tel. št. 040 228307 ali pišite na e-mail: petaros.ales@iol.it. Vpisovanje traja do 13. novembra.

DAROVI

ZA SV. GORO: skupina Sv. Ana v spomin na gospoda Silva Šuligoja 600.500 lir.

ZA CERKEV v Bazovici: Marija Križmančič 50.000 lir; Lidija Granzotto 20.000 lir; ob obletnici pokojnih - Ražem: Silko in Zora 50.000 lir; neimenovana oseba za novo uro v zvoniku 250.000 lir.

ZA CERKEV v Gropadi: Milka Kalc (Gropada 99) 10.000 lir; Danica Možina 100.000 lir.

ZA CERKEV na Pesku: ob poroki darujeta novoporočenca Mateja in Dean Milkovič 100.000 lir; druž. Zanevra in Ciro della Gatta 200.000 lir; neimenovana oseba 30.000 lir; ob smrti očeta Vladimirja Abram - hčere z družinami 100.000 lir; namesto cvetja na grob pok. Vladimirja Marija Bernetič 30.000 lir; namesto cvetja na grob pok. svaka in botra Vladimirja Ivanka in Edvin 100.000 lir; ob obletnici smrti moža Brunota Capponija žena Milka 50.000 lir; ob obletnici smrti očeta in tasta sin Jordan z družino 50.000 lir.

ČESTITKE

V sredo, 27. oktobra, je na fakulteti za politične vede tržaške univerze uspešno dokončal študij **ERIK DOLHAR**. Novopečenemu doktorju in stanovskemu kolegu Eriku čestitata uredništvo in uprava Novega glasa.

OPČINE / LEP NASTOP ROJAKOV IZ ARGENTINE

ZBOR SAN JUSTO JE NAVDUŠIL ŠTEVILNO OBČINSTVO

Društvo Finžgarjev dom in župnija sv. Jerneja na Opčinah sta v torek, 19. t.m., priredila v openski župnijski cerkvi res lep in doživet koncertni večer. Nastopil je namreč Mladinski pevski zbor San Justo, ki združuje mlade slovenske pevke in pevce iz Buenos Airesa v Argentini. Koncert je sodil v okvir turneje po Sloveniji in zamejstvu, ki jo zbor opravlja v tem obdobju in ki nosi naslov *Odmevi iz pod Andov* po istoimenski CD plošči, ki jo je zbor izdal v zadnjem letu. Turneja se je pričela 13. oktobra s koncertom v Domžalah, nadaljevala v Kranju, Ljubljani, Logatcu, Mariboru in na Opčinah, končala pa z nastopoma v Selah na Koroškem in v mariborski stolnici.

Mladinski pevski zbor San Justo, ki šteje 45 pevcev, je bil ustanovljen leta 1971 z namenom, da bi ohranjal in oživiljal slovensko zavest in kulturo s petjem domačih skladb. Sestav pogosto sodeluje na raznih prireditvah, koncertih in festivalih tako med slovenskimi izseljenci kot med argentinsko publiko. Nastopil je v raznih krajih v Argentini pa tudi v Sloveniji, kjer je leta

1992 nastopil v Cankarjevem domu. Prvi dirigent zbora San Justo je bil Andrej Selan, leta 1992 pa je vodstvo prevzela njegova hčerka, prof. Andrejka Selan Vombergar, ki je uvrstila v repertoar renesančne, baročne in sodobne skladbe. Ob praznovanju 25. obletnice je zbor prejel od Zveze kulturnih organizacij Slovenije Gallusovo odlikovanje: ustanovitelj in dolgoletni zborovodja Andrej Selan je prejel zlato Gallusovo značko, prof. Andrejka Selan Vombergar srebrno, pevci pa bronasto.

Torkov koncert je bil za poslušalce, ki so do zadnjega koticčka napolnili opensko cerkev, pravo doživetje. Zbor je najprej sodeloval pri

večerni maši, ki jo je daroval Lojze Kržišnik, župnik in dekan pri sv. Marku v Koprju, nato pa pri koncertu. Spored je vseboval vrsto skladb Jacobusa Gallusa ter drugih slovenskih in južnoameriških avtorjev. Številni zbor je s solisti in instrumentalisti pokazal visoko raven in navdušil občinstvo, še posebej ko so pevci izvedli slovito *Missa Criollo* Ariela Ramireza. Zaradi splošnega navdušenja, ki je vladalo v cerkvi, je moral zbor zapeti še tri dodatke, njegova predstavnika pa sta tudi pozdravila prisotne. Nastopajočim je prinesel pozdrav tudi predsednik Slovenske prosvete Marij Maver.

SLOMŠKOV DOM
V BAZOVICI

ČUDOVIT VEČER OB POEZIJI, PETJU IN GLASBI

Bazovski Slomškov dom je bil prejšnji teden prizorišče lepega kulturnega večera. V torek, 19. oktobra, smo namreč v Slomškovem domu v Bazovici imeli v gosteh našega zamejskega pesnika Aleksija Pregarca. S sebi lastno občutljivostjo nam je predstavil dve svoji knjigi.

Hvaležni smo mu za ta večer, prav tako tudi obema našima glasbenima umetnikoma, prof. Tamari Ražem, ki nam je znova dokazala svojo umetniško sposobnost na klavirju, in Damjanu Locatelliju, ki nam je z dvema arijama povzdignil dušo in telo k Izvoru vsega lepega.

Da nam v Bazovici ne bo manjkalo glasbenih umetnikov niti v prihodnje, pa so pokazali mladi Tamarin učenci: Kristjan Stipančič ter sestri Sara in Jana Zupančič.

Večer smo seveda zaključili v prijateljskem klepetu in ob prigrizku.

Iskrena hvala vsem za sodelovanje.

ŽS

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Otvoritvena predstava sezone 1999-2000
ponovno v Kulturnem domu

Ödön von Hörvath

ZGODBE IZ DUNAJSKEGA GOZDA

REŽIJA Mario Uršič

PREMIERA v petek, 29. oktobra, ob 20.30 red A

PONOVITVE: v soboto, 30. oktobra, ob 20.30 red B; v nedeljo, 31. oktobra, ob 16. uri red C; v sredo, 3. novembra, ob 20.30 red D; v četrtek, 18. novembra, ob 20.30 red E; v petek, 19. novembra, ob 20.30 red F.

PRODAJA ABONMAJEV vsak delavnik od 10. do 14. ure ter eno uro pred pričetkom predstav pri blagajni Kulturnega doma, ul. Petronio 4, tel. 040 362542. Že abonirane naprošamo, da čimprej dvignejo izkaznice.

POTREBA PO VEČJI ENOTNOSTI

PREDSEDNIK POKRAJINE ZAMENJAL TRI ODBORNIKE

Odbornike Masau Danovo, Sviligoia in Di Datovo so zamenjali inž. Valentini, inž. Bon in arh. Migliorini.

Samovoljna izbira predsednika pokrajine Giorgia Brandolina, da kar čez noč zamenja tri odbornike, je našla svoj epilog na zadnji seji pokrajinskega sveta, ki je bila v torek, 19. t.m. Na seji je Brandolin utemeljil svojo izbiro s potrebo po utrjevanju, enotnosti in povezovanju goriške pokrajine in z željo, da bi pokrajinski upravi dal nov in hitrejši ritem dela ter nazadnje okrepil tudi levosredinsko koalicijo. Izbral je res čuden način za uresničitev svojih ciljev, kajti pri tej izbiri je popolnoma prezrl stranke in svetovalce levosredinske koalicije, med katerimi je tudi Slovenska skupnost, ki ga v pokrajinskem svetu lojalno podpirajo že od vsega začetka mandata in ki so bile odločilne tudi v volilni kampanji za njegovo izvolitev.

Tako ravnanje je seveda povzročilo hudo reakcijo svetovalcev upravne večine, ki so svoje obžalovanje in razžaljenost odločno izrazili na omenjeni seji pokrajinskega sveta. Obstajala je namreč

nevarnost, da bi predsedniku Brandolinu odvzeli zaupnico in bi tako povzročili predčasne volitve. To se seveda ni zgodilo, kajti svetovalci levosredinske koalicije so se dobro zavedali, kakšne negativne posledice bi to dejanje povzročilo in kakšno tveganje bi predstavljale predčasne volitve, ki bi skoraj gotovo izročile pokrajinsko upravo v roke desničarskim silam. Ta vidik je podčrtal tudi slovenski svetovalec David Grinovero v svojem posegu, v katerem je obžaloval predvsem dejstvo, da je predsednik Brandolin tudi tokrat zamudil priložnost, da bi odgovorno in reprezentativno funkcijo zaupal tisti komponenti pokrajinske stvarnosti, ki ga je na volitvah plebiscitarno podprla, to je slovenski manjšini. Zaključil je z ugotovitvijo, da smo Slovenci pač nekako primorani voliti levo sredino, kajti vemo, kaj predstavlja za nas desnica. Zaradi tega moramo nimamo velike pogajalske moči, zaslužili pa bi si vendar nekaj več upoštevanja.

O teh odnosih bo vredno poglobljeno razmišljanje znotraj naše skupnosti.

DAG

NAVDUŠEN SPREJEM NADPASTIRJA NADŠKOF DE ANTONI V CENTRU BRATUŽ

Goriški Slovenci so se prejšnji četrtek srečali s svojim novim nadškofom, da bi ga pozdravili, mu izrekli toplo dobrodošlico in osvetlili stanje slovenske narodne skupnosti na Goriškem. Msgr. Dino De Antoni je sprejel vabilo prireditelja (Kulturni center Bratuž) in osrednje organizacije, ki tu delujejo in tako obiskal naše glavno kulturno prosvetno središče v Gorici.

Nabito polna velika dvorana je res topla in navdušeno pozdravila novega nadpastirja že ob prihodu v dvorano. V začetku je visokega gosta s pesmijo pozdravil zbor F.B. Sedej iz Steverjana, ki ga vodi Bogdan Kralj. Sledila je znana klavirska skladba, ki jo je zaigrala Sara Rustja. Nato so odgovorni predstavniki našega kulturnega življenja podali goriškemu nadškofu izčrpno sliko našega dela in organizacij, ki tu delujejo, pa tudi zgodovinski pregled slovenske manjšine na Goriškem.

Za uvod je visokega gosta pozdravila predsednica KC Lojze Bratuž prof. Franka Žga-

vec, ki je skupno z dobrodošlico tudi orisala pomen in program večera. Nato je spregovoril predsednik ZSKP dr. Damjan Paulin in podrobno prikazal vlogo in pomen posameznih društev in organizacij v našem kulturnem udejstvovanju. Zlasti je orisal delo in sestavo Zveze slovenske katoliške prosvete, ki povezuje prosvetna društva od Brd do Krasa in morja in tako uresničuje svoje poslanstvo. Poleg tega je prikazal vlogo kulturnega centra, Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel, Združenja cerkvenih pevskih zborov, goriške skavtske organizacije, športnih in drugih organizacij. Paulin je spomnil tudi na trud pri gradnji in obnovitvi nekdanjega Katoliškega doma (danes Kulturnega centra), omenil pa je tudi veliko težo in pomoč javnih ustanov, dežele in republike Slovenije.

Predsednica ZCPZ prof. Lojzka Bratuž pa je prikazala zgodovinsko-kulturno podobo Goriške, kjer se s svojo slovensko prisotnostjo in delovanjem že več stoletij živo

kaže vloga tukajšnjega slovenskega prebivalstva. Posebno v goriški Cerкви s svojimi vplivnimi nadškofi (od Attemsja in Edlinga dalje) je slovenska stvarnost vedno odigrala pomembno vlogo.

NADŠKOF GOVORI

Sledil je nagovor novega goriškega nadškofa. Začel je v slovenskem jeziku in tako dejal: "Prav vse lepo pozdravljam; hvala, da ste me povabili medse. Ker mi je pri srcu, da bi vedno bolj približe spoznal slovenski del škofijskega občestva v vseh raznolikih sestavinah, sem pozorno prisluhnil prikazom vaše dejavnosti. Sedaj pa mi ne boste zamerali, če nadaljujem v italijanskem jeziku, saj tako vam bom lahko kaj več povedal." Najprej se je msgr. De Antoni zahvalil KC Lojze Bratuž in njegovemu predsedniku za vabilo na srečanje s slovenskimi organizacijami in ljudmi. Pozdravil je med drugim škofovega vikarja msgr. Oskarja Simčiča, obenem pa izrazil svoje zadovoljstvo nad lepim in funkcionalnim kul-

turnim domom z dvorano, za kar je imel veliko zaslugo g. Marjan Markežič. Še posebno je nadškof poudaril, da je bil kulturni center poimenovan po glasbeniku Lojzetu Bratužu, branilcu našega materinega jezika, katoliške vere in slovenske kulture.

Nato je nadškof poglobil pomen in vlogo te kulturne ustanove, ki naj "pomaga misliti". Zelo slikovito je še podčrtal dejstvo, da katoliške organizacije res ne morejo biti kak Goljat, vseeno pa se lahko zgledujejo po Davidu. Pri tem je predvsem poudaril glavna moralna in krščanska načela, na katerih naj vse naše delo temelji. Tu je omenil moralne, religiozne in krščanske principe. Pri tem je nadškof še podčrtal pomen odprtosti. Drugi so vsi tisti, v katerih se odraža božja podoba. Zato pa je potrebno tudi ustrezno delovanje. Poudaril je, da mu je znana zadevna vloga kulturnega središča, da je namreč le-ta v Gorici "kraj soočanja in plodnega srečanja različnih skupnosti."

Nadškof De Antoni je svoja izvajanja zaključil z vabilom za ohranitev evangeljskega pričevanja in z željo, da bi se vse to izražalo tudi v župnijskih skupnostih. S tem naj postane vedno bolj živa tudi slovenska skupnost v goriški nadškofiji.

Prireditelji so nato poklonili nadškofu v spomin na srečanje sliki goriškega umetnika Roberta Faganeta. Večer se je zaključil s prijetno družabnostjo. Še prej pa se je nadškof ustavil s posameznimi udeleženci in še posebno s predstavniki organizacij.

Gotovo je bil slovesen in obenem prijeten večer odraz pristnega in toplega vzdušja, ki ga je slovenska narodna skupnost na Goriškem podarila svojemu novemu nadpastirju.

AB

OBČINA / ODMEVI V JAVNOSTI

PO ODOBRTVI REGULACIJSKEGA NAČRTA

V zadnji številki našega časopisa smo pisali o tematici, ki je burila politične duhove na občinski ravni že dalj časa, in sicer o predstavitvi, diskusiji in odobritvi splošnega regulacijskega načrta za občino Gorica.

Dodajmo, da je burila duhove upravičeno, saj daje omenjeni dokument podlago za uresničitev smernic, na katerih bo z urbanističnega vidika mesto Gorica rastlo v prihodnjem desetletju ter sprejelo vstop Slovenije v Evropsko zvezo.

Po odobritvi dokumenta se je v dnevnem časopisu oglašil tudi župan Gaetano Valenti, ki ni sodeloval pri seji občinskega sveta zaradi lastništva na prizadetem področju; glede odobritve načrta se je, kot je bilo pričakovati, izrazil pohvalno. Ostro je polemiziral z levosredinsko opozicijo in s slovenskimi svetovalci (Erika Jazbar, Nataša Paulin in Božidar Tabaj), ki bi po eni strani iskali sodelovanje in sožitje med različnimi narodnostnimi skupnostima, po drugi pa izražali željo po avtogetizaciji. Župana je očitno močno prizadel izraz "etnično čiščenje", ki so ga pripadniki slovenske manjšine uporabili v skupnem komuni-

keju. V svojem posegu ni komentiral dejstva, da je levosredinska opozicija, ki šteje dvanajst svetovalcev, ob sprejemanju dokumenta iz protesta zapustila dvorano; gre pa za močan politični signal, ki v demokratično izvoljenih strukturah nekaj le pomeni.

Glede možnosti referendum za odcepitev štandreja od goriške občine vlada v sredstvih javnega obveščanja - po krajšem polemiziranju - zatišje, saj upravitelji, politiki in družbeni delavci še niso jasno razumeli, ali mislijo v štandrežu zares ali gre le za provokacijo; zato raje molčijo, da ne bi nehote sprožili nevarne reakcije. O omenjeni pobudi se je štandreški rajonski svet že jasno izrekel, o njej so jasno spregovorili tudi slovenski svetovalci v občinskem svetu; o nadaljnjih zapletih in razpletih pa bomo še pisali, ko se bodo razvili v konkretni smeri.

NA POBUDO POKRAJINSKE UPRAVE

SEMINAR O ŠOLI IN SLOVENSKI KULTURI

V torek, 26. t.m., se je v veliki dvorani višje šole III v Gorici pričel ob 15.30 seminar z naslovom Šola in slovenska kultura na Goriškem.

Svečano je seminar, ki ga organizira goriška pokrajinska uprava v sodelovanju s Šolskim skrbništvom in Pokrajinskim šolskim svetom šol v slovenskem jeziku, odprl predsednik goriške pokrajine inž. Giorgio Brandolin, za katerim je kot prvi spregovoril univerzitetni profesor Jože Pirjevec; ta je govoril na temo *Kulturno in šolsko življenje Slovencev*. Univerzitetni profesor Miran Košta je takoj za njim govoril na temo *Literatura ob meji med kontaminacijo in originalnostjo*. V sredo, 27. oktobra, pa je ob 16. uri govoril univerzitetni prof. E. midij Susič na temo *Sola kot dejavnik socializacije v večjezičnem okolju*. Prof. Giovanni Toplikar je govoril na temo

Slovenska in italijanska šola: primer skupnega programiranja. Mi z vami-Voi con noi.

Tridnevni seminar o slovenski kulturi in šolstvu na Goriškem se bo zaključil v petek, 29. t.m., ko bo ob 16.30 okrogla miza, na kateri bodo prisotni razpravljali na temo *Formativni sistem in medkulturnost*. Okrogle mize se bodo udeležili s svojimi posegi predsednik goriške pokrajinske uprave inž. Giorgio Brandolin, ki bo okroglo mizo vodil, in vrsta političnih ter kulturnih delavcev: Fabio Sesti, Ace Mermolja, Paolo Cosolo Marangon, Vito Campo, Milan Čotar, Mirjam Mikolj, Ivan Bratina, Karlo Černic, Viljem Gergolet, Damjan Hlede, Jurij Paljk, Aldo Rupel, Livio Semolič in drugi, med njimi gotovo tudi senator Mitja Volčič.

O posvetu več v prihodnji številki.

KATOLIŠKI IZOBRAŽENCI IZ SLOVENIJE V GORICI

POVEZOVALNA VLOGA MANJŠINE

V soboto, 23. t.m., sta se v sejni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž srečali in spoznali dve podobni organizaciji, ki delujeta v Sloveniji oz. Gorici; to sta društvo Slovenski katoliški izobraženci in Študijski center Rizzati. O srečanju so se dalj časa menili, saj je center Rizzati izrazil večkrat željo po stiku z družbeno-kulturnimi delavci iz Slovenije, s katerimi bi lahko plodno sodelovali. Ob tej priložnosti pa so pripadniki slovenske narodnostne skupnosti, ki živijo v Gorici, odigrali povezovalno vlogo, saj so koordinirali in vodili srečanje med gosti iz Slovenije in Italije.

Dr. Peter Vencelj je vodil številno delegacijo iz Slovenije, ki so jo sestavljali predstavniki raznih odborov, ki delujejo na slovenskem ozemlju. Orisal je smernice, na katerih gradijo pobude, nato je vsakdo spregovoril o specifi-

čnih stvarnostih in problemih, s katerimi se ukvarja pri vsakdanjem delovanju. Michele Martina je predstavil delovanje krožka Rizzati v štirih desetletjih, predočil prisotnim težave, nerazumevanje in težko nalogo iskanja skupnih poti v srednjeevropskem prostoru. Na srečanju je sodelovala tudi urednica revije *Nuova iniziativa isontina* Paola Cosolo, ki je orisala vlogo in nalogo revije v širšem goriškem prostoru.

Prisotni gostje so bili na srečanju vidno zadovoljni, saj so dejansko čutili, kljub problemom z jezikom, za katere je izvrstno poskrbela predstavnica centra Rizzati Marjeta Kranner, da se pogovarjajo na zelo podobni valovni dolžini. Zato so izrazili iskreno željo po nadaljnjem sodelovanju in uresničevanju skupnih pobud.

EJ

IN MEMORIAM

LOJZKA ŠTANTA

V petek, 22. oktobra, smo na štandreskem pokopališču položili k večnemu počitku pok. Lojzka Štanta. Rodila se je 8. aprila 1912 v Mirnu očetu Baziliju in materi Mariji Cijan. Iz njene družine je izšel tudi njen pokojni brat, g. Joško, ki je župnikoval v Jamljah. Prva svetovna vojna je prisilila tudi njo in njene domače v begunstvo, povrnitvi domov pa so žalostne ruševine domačega Mirna in družinske hiše prisilile Štantovo družino, da se je naselila v Štandrežu. Tukaj je oče opravljal pismonošarsko službo. V veselje in čast si je štela, da je na Brezmadežno leta 1927 postala Marijina družbenica in skozi vse življenje črpala moč pri Mariji. Pri tem sta jo navdihovala zlasti msgr. Mirko Brumat in msgr. Kazimir Humar. Po bratovi smrti mu je Lojzka postala pomočnica. Njegova smrt je zopet okrenila njeno življenjsko pot, tako da se je vrnila domov. Nekaj časa je tudi sama, kakor oče, delala na pošti. Po krajši bolezni je umrla v četrtek, 21. oktobra, v goriški splošni bolnišnici.

Želimo jo ohraniti v trajnem spominu posebno zaradi treh njenih odlik: prva je popolna in brezpogojna strežba Cerki in duhovnikom. Do zadnjega je namreč opravljala cerkveno službo v Štandrežu in je bila vsem štandreskim mašnikom, domačim in tujim, velika opora. Druga je izredna ljubezen do Eucharistije, kar je dokazovala z vzornim in pobožnim sodelovanjem pri vsakodnevni maši in pri čiščenju Najsvetejšega. In tretje: njena izredna vdanost Mariji, ki se ji je popolnoma posvetila (bila je namreč neporočena).

Na dan pogreba nas je pokojna razveselila in presenetila s posebnostjo, za katero prej nihče ni vedel ali morda malokdo. Pokojna je pisala pesmi. Naj ta spominski zapis sklence prav njena pesnitev:

Marija! Že v nežni mladosti sem tebe goreče ljubila in prve pozdrave v radosti otroški sem tebi nosila.

Še preden poznala sem boje, si Ti se nad mano sklonila in v varstvo sprejela me svoje, v življenje me varno vodila.

Gospa mi dobrotljiva bodi, otrok Ti molitev šepče, Zavetnica močna povsodi, kjer srce mi ubogo trepeče.

O mati! Do konca življenja me vodi po stezah kreposti, da cilje dosežem stremljenja: pri Tebi naj uživam radosti!

PRAZNOVANJE NA JAZBINAH

ZDRAVKO KLANJŠČEK SLAVIL VISOK JUBILEJ

MARJAN DRUFOVKA

V nedeljo, 24. t.m., je praznično zvonjenje na Jazbinah naznanjalo 30. navadno, misijonsko nedeljo. Tega dne smo se tudi spomnili in praznovali okroglo obletnico, saj je v sredo, 27. novembra, domačin in organist Zdravko Klanjšček praznoval 60. rojstni dan.

Že več kot 40 let orgla in služi v jazbinski cerkvi, skupaj z vrlimi pevci zvesto prepeva v čast Bogu in Mariji Pomagaj, pa tudi v veselje malega jazbinskega vernega občestva vsako nedeljo in ob praznikih pri božji službi. Pri božji daritvi se nas je zbralo prav lepo število domačinov in tudi nekaj gostov. Spomnili smo se na njegove pokojne drage starše, mater Lino in očeta Tončeta. Obdarili smo ga z našo prisotnostjo, želeli

smo mu tudi na zunaj pokazati - z udeležbo pri sv. mašini - našo hvaležnost za njegovo dolgoletno in neutrudljivo veselje, ki ga spremlja pri delu. Voščili smo mu in čestitali iz globine srca, ker smo mu hvaležni za vse, kar je storil za to malo krajevno skupnost. Iskrena zahvala mu gre tudi kot zidarskemu mojstru pri obnovi jazbinske cerkve v prvih 80. letih, za postavitev nove stene za Čemažarjevo fresko Marije Pomagaj in za obnovo spodnjih prostorov Sedejevega doma v Števerjanu pred nekaj leti. Naj omenimo tudi Zdravkovo delovanje drugje: v ZCPZ - Gorica, ZSKP - Gorica, v cerkvenem mešanem zboru Rupali in še drugih skupnih pevskih prireditvah v veselje in užitek vsakomur, ki mu je le

kaj za kulturo. Župnik Anton Lazar se mu je iz srca zahvalil za njegovo že večletno sodelovanje pri ŽPS in ŽGS, saj zmeraj posega s tehnimi in; kadar je treba, tudi s pravimi predlogi: "Bog vam daje vse dobro, Bog vam bogato povrne za vsa vaša dela!"

Ob koncu božje službe je še spregovorila nekaj zahvalnih besed prof. Lojzka Bratuž, predsednica ZCPZ - Gorica. V imenu predsedujočega združenja, župnika in jazbinske skupnosti mu je poklonila likovni cvet Davida Faganela, podoba goriškega gradu. Pred cerkvijo je stala dobro obložena miza, za katero so poskrbeli predobri farani. Števerjanski župan Hadrijan Corsi je slavljencu v imenu občinske uprave nazdravil na še mnoga leta.

GALERIJA ARS / BRANE JAZBAR

BARVNE SUGESTIJE VIPAVSKE

FOTO BUMBACA

Po predstavitvi knjižnega prvenca Tomaža Pavšiča je galerija v prostorih Katoliške knjigarne zopet zaživela z otvoritvijo prve razstave letošnje sezone. V petek, 22. t.m., se je goriški publikum predstavil Brane Jazbar, Vipavec, doma iz Ajdovščine. V imenu društva Ars je publiko pozdravila prof. Lučana Budal, uvodna glasbena točka je bila tokrat zaupna violini malega Joahima Nanuta ob klavirski spremljavi Davida Bandelija. Umetnika je predstavil Jurij Paljk, ki je med drugim spomnil, da se prva samostojna Jazbarjeva razstava v Gorici ujema z nesrečno obletnico, saj je slikarju točno pred letom dni zgorel atelje: v galeriji so torej na ogled le novejša dela.

Brane Jazbar se kot diplomirani likovni pedagog poklikno ukvarja s poučevanjem likovne umetnosti na ajdovski gimnaziji, uveljavil pa se je tudi na športnem področju kot trener slovenske mladinske rokometne reprezentance in kot izkušeni alpinist. To se odraža tudi na njegovih platnih, na katerih ga spoznamo predvsem kot občudovalca domače Vipavske doline, ki nastopa s krajinskimi izseki, vasmimi, ozkimi ulicami trgov in kmečkimi domačijami. Med pogostejšimi motivi zasledimo Vipavski križ, ki je včasih

prav pretkano skrit, vsebinsko izstopata tihožitji z ribjimi luskinami, medtem ko se tudi po barvni paleti od ostalih del razlikujeta še platni rumenih sončnic.

Jazbarjeva dela pa se ne zapišejo v srce samo tistim, ki ljubijo Vipavsko dolino, temveč prevzamejo občutljivega gledalca, takoj ko vstopi v razstaveni prostor, zaradi živih in močnih, a nenasilnih barv, ki so energično nanešene na platno. Jazbar je namreč sodoben umetnik, ki se ne boji barv in ki so mu domači, dobro poznani motivi le preteve za premišljene barvne sugestije: pod simboličnim soncem na platnu prevladujejo hladni odtenki plave barve, med katerimi izstopajo kot kromatični poudarki jajčno rumene, lila, roza in oranžne lise, ki celotno sliko notranje osmišljajo in ji obenem dajejo trdno kompozicijo. Včasih se zdi, da se je slikar že odpovedal mimetični prepoznavnosti navdih, a tudi v takšni zimski krajini se nam ob mirnem ogledu iz ozadja razodeva obris Vipavskega Križa z značilnim meteo-loškim pojavom zastave.

Platna, in ob njih tudi grafike in akvareli manjšega formata, bodo po urniku obratovanja knjigarne na ogled vse do 16. novembra.

SQ

*Tukaj mi dom stoji
dolgih že tisoč let,
ni ga zatrl zli,
tujca grabljiv polet.
Kraške ste priče vi,
brasti in bori vsi,
vode Vipave,
cvetje planjave,
Soče bregovi,
burje vetrovi.*

Svojemu dirigentu

ZDRAVKU KLANJŠČKU

čestitajo ob lepem življenjskem jubileju
ter mu kličejo še na mnoga leta

PEVCI ZBOROV RUPA-PEČ IN MIRKO FILEJ

OBVESTILA

ACM GORICA vabi v sredo, 3. novembra, k maši za duhovne poklice ob 16.30 v Zavod sv. Družine v spomin na pokojne člane ACM Gorica.

ŠTUDIJSKO RAZISKOVALNI forum za kulturo vabi na lectio divina, ki bo v četrtek, 4. novembra, ob 20. uri v centru Stella Matutina v Gorici. Predaval bo p. Silvo Šinkovec D.J.

MLADINSKI KROŽEK F.B. Sedaj prireja vsakoletno praznovanje sv. Martina v gostilni pri Koršiču na Sovenci v petek, 12. novembra letos. Toplo vabljeni!

V GALERIJi Ars v Katoliški knjigarni na Travniku razstavlja Brane Jazbar. Razstava je na ogled po urniku knjigarne.

V RAZSTAVNIH prostorih centra Bratuž je do konca oktobra na ogled razstava Roberta Faganela: od ponedeljka do sobote od 10. do 12. in od 17. do 19.; ob nedeljah od 10. do 13. ure.

DAROVI

ZA MISIJON patra Kosa: N.N. Peč 100.000 lir; N.N. Rupa 150.000 lir; Frida Žerjal 100.000 lir.

ZA ŠZ Soča: v spomin na pokojnega Maria Sobana Ladi in Marinka Tommasi 100.000 lir.

ZA CERKEV na Peči: Oskar Kovic ob 20-letnici smrti očeta Alojza 100.000 lir.

ZA CERKEV na Vrhu sv. Mihaela: Letizia Visintin Devetak 20.000 lir za cvetje.

ZA CERKEV v Rupi: Marija in Miroslav Buzin 20.000 lir.

FRANKO IN Magda ob krstu hčerke Ilarije 100.000 lir.

Na ekonomski fakulteti univerze Bocconi v Milanu je z najlepšim uspehom diplomiral MATIJA GERGOLET. Z njim se veselijo in mu čestitajo ter želijo še veliko uspeha ob nadaljnjem izpopolnjevanju domači.

ČESTITKE

Slovenski goriški skvti čestitamo BISTREMU TIGRU - MATIJI za uspešno dokončan študij ekonomskih ved.

Ob 60. rojstnem dnevu želite uredništvo in uprava našega lista ZDRAVKU KLANJŠČKU veliko zdravja in umetniških uspehov.

Naše uredništvo čestita tudi IVU COTIČU ob uspešno dokončanem akademskem študiju na fakulteti političnih ved v Trstu.

IVANU SIRKU OB PRVI OBLETNICI SMRTI

26.10.1998 - 26.10.1999

Kaj je življenje?
Življenje je iskrica v noči,
ko se prebudi speča kresnica;
življenje je dih
bizona v zimski noči;
življenje je drobna senca,
ki si upa med bilke trave
in izgine v sončnem zatonu.
(Crowfood)

S temi besedami, ki ste nam jih prav vi posvetili, se vas hočemo še enkrat spomniti in se vam zahvaliti za vse, kar ste nam nudili v letih, ki ste jih preživeli z nami. Še enkrat hvala za vse.

VAŠI DIJAKI 3. RAZ. SREDNJE ŠOLE, DOBERDOB, Š.L. 1996/97

GALERIJA

vabi na predstavitev dveh
knjižnih novosti založbe Ognjišče
KRŠČANSTVO 2000 LET
BOG DAJ ZDRAVJE

Knjigi bosta predstavila Tino Mamič, avtor slovenskih dopolnil v knjigi o zgodovini krščanstva, in dr. Anton Prijatelj, avtor knjige Slomškovi zdravstvenih nasvetov.
Katoliška knjigarna na Travniku, petek, 29. oktobra, ob 18. uri.

GALERIJA ARS - KATOLIŠKA KNJIGARNA

vabita na predstavitev knjige o otrostvu

Marko Kravos

KRATKI ČASI

TRST IZ ŽABJE PERSPEKTIVE

Izšla je pri založbi Knjižna zadruga v Ljubljani. Poleg avtorja bodo sodelovali: pesnik Tone Pavček, dr. Pavel Fonda, Bogomila Kravos in kitarist Marko Feri.
Katoliška knjigarna na Travniku, petek, 5. novembra, ob 18. uri.

ŠOLSKO LETO V NADIŠKIH DOLINAH

SPODBUDNE ŠTEVILKE ŠOLSKE POPULACIJE

ERIKA JAZBAR

Pred mesecem dni je zaživel Dvojezični šolski center v Špetru. Po poletnem premoru je 85 osnovnošolčkov in 69 malčkov stopilo v novo šolsko leto, ki se že tretjega septembra začne v parificirani šolski strukturi. Šolsko središče (osnovna šola in vrtec) ostaja sicer zasebna struktura, vendar parifikacija s strani državnih oblasti pomeni priznanje pravice do slovenskega izobraževanja v videmski pokrajini. Spomnimo se, da je omenjena struktura edina te vrste med Slovenci, ki živijo na Videmskem.

Slovenski dvojezični center v Špetru začne tudi letošnje šolsko leto z višjim številom otrok, kar velja za vrtec (+11) in za osnovno šolo (+4). Dvojezični vrtec bo letos obiskovalo 69 otrok, medtem ko bo v osnovno šolo stopilo 85 učencev, od katerih je 19 prvošolčkov.

Kako pa je z drugimi šolskimi strukturami v Nadiških dolinah? Če si ogledamo podatke celotne šolske populacije (5 vrtcev, 5 osnovnih šol in 2 srednjih šol), za skupnih 249 otrok - mladincev, lahko

tudi letos napišemo, da so številke spodbudne (+19), če jih seveda primerjamo z drugimi stvarnostmi in območji v naši deželi. To težnjo smo zasledili že ob začetku lanskega šolskega leta, kar pomeni, da se počasi, pa vendar pozitivno, nekaj le spreminja v Nadiških dolinah.

V prejšnjih letih so se meseca septembra odgovorni za demografsko statistiko običajno hudovali nad številkami, saj predstavlja negativni trend šolske populacije kratkoročno izpraznjenje vasi in zaselkov. Z omenjenimi številkami smo lahko seveda zadovoljni, pomenijo pa le prvi korak, saj se bodo današnji mladinci čez nekaj let soočali z delovnimi pogoji, ki jim jih nudi domača zemlja. Brez gospodarskih perspektiv pa bodo razveseljevali podatki, o katerih pišemo, le neizkoriščena priložnost.

Vrnimo se v Dvojezični center. Najvišjo rast šolske populacije zasledimo ravno v tej šolski strukturi, tako da se odgovorni pri centru ubadajo s precej neobičajnimi problemi, saj morajo številnim otrokom nuditi primerne prostore, ki so zaradi porasta le-teh

v zadnjih letih krepko zmanjkali. Šolsko strukturo v Špetru obiskuje namreč več kot tretjina šolske populacije iz Nadiških dolin. O teh podatkih smo pisali že lansko leto, velja pa poudariti tudi tokrat, da nosijo zaslugo zanje učno in neučno osebje, ki ponujajo staršem jamstvo kvalitetnega poučevanja, vlogo pa igra tudi prebujanje in rast narodne zavesti pri beneških ljudeh, o katerih pišemo že nekaj časa.

RAZSTAVA KIPOV

V Beneški galeriji razstavlja Giordano Zorzi, kipar iz Camponovida, ki živi med Špetrom in Švicijo. Galerija v Špetru je odprta s sledečim urnikom: ponedeljek in sredo od 10. do 12. ure ter ob torhkih, četrtkih in petkih od 17. do 19. ure.

TEČAJI SLOVENŠČINE

Na Zavodu Malignani v Vidmu so tudi letos stekli tečaj slovenskega jezika, ki jih prirejajo v sodelovanju z dvojezičnim šolskim centrom. Za začetnike in nadaljevalni tečaj bodo sodelujoči sledili 30 uram lekcij.

SLOVENSKI ZDRAVNIKI CENJENI TUDI V TUJINI

V Ljubljani in Novi Gorici je od 20. do 23. t.m. potekalo drugo srečanje slovenskih zdravnikov iz matične države in tujine. Pobudo je dal Svetovni slovenski kongres zato, da bi se zdravniki med seboj povezovali in sodelovali. V okviru srečanja sta bila v Novi Gorici še občna zborna Zdravniške zbornice Slovenije in Slovenskega zdravniškega društva. Slednje deluje že več kot 135 let, vanj je včlanjenih okoli 4.500 zdravnikov in zobozdravnikov.

Minister za zdravstvo republike Slovenije Jereb je v dobrodošlici zdravnikom zapisal, "da je zdravstvo v Sloveniji ohranilo in še izboljšalo visok nivo, ki posamezniku in družbi omogoča normalno življenje." Minister za znanost in tehnologijo Marinček pa je poudaril, "da srečanja zdravnikov ohranjajo enoten slovenski intelektualni prostor, ki se ne razteza le v zamejstvo, ampak po vsej zemeljski obli." Dr. Jože Bernik, predsednik SSK, pa je opozoril, "da je tako doma kot po svetu veliko slovenskih talentov, tudi na zdravniškem področju". Dr. Andrej Bručan, organizator srečanja, je sporočil, "da bo

do enega od naslednjih srečanj pripravili v tisti državi na tujem, kjer dela več slovenskih zdravnikov, enkrat pa bo organizacija dodeljena zamejskim zdravnikom v Italiji". Predsednik Zdravniške zbornice Slovenije dr. Mirko Bitenc je dejal, "da je bilo današnje ozemlje Slovenije v preteklih stoletjih zibelka številnih pomembnih intelektualcev, znanstvenikov in predvsem zdravnikov, ki so vtisnili pečat širšemu evropskemu prostoru". Predsednik Slovenskega zdravniškega društva dr. Pavel Podošer pa je menil, "da je v Sloveniji še preveč vzorcev iz preteklosti, ko je bilo izseljenstvo, vključno z zdravniki, v pretežni meri zaznamovano z negativnim predznakom; med izseljenci pa je veliko zdravnikov".

Na srečanju so obravnavali razne strokovne teme, ki so se nanašale na izkušnje in spoznavanja zdravnikov, pridobljena s prakso in delom, in na tista vprašanja medicine, ki so zdaj v Sloveniji aktualna. Priredili so okroglo mizo o depresiji in samomori, Slovenci smo se po številu samomorov povzpeli na nezavidljivo šesto mesto na

evropski lestvici. Tudi s količnikom več kot 30 samomorov na 100 tisoč prebivalcev sodimo v sam vrh najbolj obremenjenih držav na svetu." Dr. Berndard Špacapan iz Gorice je v razpravi ob okrogli mizi obravnaval razmerje med samomori in pretiranim uživanjem mamil. Med sodelujočimi v razpravah je bil tudi dr. Silvester Lango iz New Yorka, ki je avtor različnih publikacij s področja kirurgije in ortopedije v ZDA in Švici.

V okviru 136. letne skupščine slovenskega zdravniškega društva so v avli PDG v Novi Gorici odprli tudi razstavo del in dokumentov o zdravnikih, ki so uspešni pisatelji, publicisti ali delujejo na drugih področjih na Primorskem. Predstavljeni so bili primarij dr. Jože Felc iz Idrije, primarij Vasja Klavara iz Splošne bolnišnice v Šempetru pri Gorici, dr. Helena Kuder, primarij Rafael Podobnik, docent dr. Anton Prijatelj in dr. Zorka Svatina Ciman. V to skupino bi zagotovo morali uvrstiti tudi slovenskega zdravnika, pisatelja in narodno obrambnega delavca dr. Rafka Dolharja iz Trsta.

M.

O ZAHVALI

JURIJ PALJK

..., ki je danes skorajda ne poznamo več, če pa jo, je leta skorajda vedno le tisti skromni "hvala lepa", ki ga še največkrat kar skozi zobe in brez pravega razmisleka izrečemo. O zahvali bi rekli kakšno tudi zato, ker je sedaj čas jeseni, čas, ko so kmetje dokončno pobrali skoraj vse z njiv in v vinogradu; proti Martinovemu gremo, ko bomo pili novo vino in samo malo spomina je potrebno in že bomo pomislili tudi na to, da so se ljudje od vedno zahvalili Bogu in prej še drugim bogovom za vse, kar jim je narava v jeseni dala.

Danes je drugače.

"Kaj je pogruntal!" bo rekel kdo, a tako je: Danes je drugače.

So drugi časi.

Tako mi je reklo pred časom dekle v trgovini, ko sem plačal in se zahvalil, nerodno sem pobiral drobiž in mehanično je odvrnila tisti "prosim", ki gre k "hvala lepa" in ni dodala tudi svoje zahvale.

"Hitro, hitro, poberte že brž svoj drobiž, za vami so drugi ljudje," je rekla punca rdeče pobarvanih las s kovinsko modrim pramenom vmes.

"Saj so bili prej tudi pred mano drugi kupci, a sem mirno počakal," sem branil svoje obnašanje.

"Vi ste pa narejeni malce po starem, a ne? Najprej se pol ure zahvaljujete in nato pol ure pobirate drobiž. Tako kot mo-

ja mama," je bila nesramna, a bistra, prodajalka, ki se mi je izza naočnikov ironično smehljala.

"Pa veste, da ne bi smeli tako govoriti s stranko?" sem rekel odločno. Pokazal sem vso smešno odločnost nekoga, ki že ob vstopu v trgovino ve, da ga bodo nagulili! Po mojem so trgovine tudi narejene zato, da ti počasi in kar se da neboleče poberejo iz denarnice še zadnji bankovček.

"Vem, vem, a vi ste veliki in tudi kil imate preveč in taki ljudje niso hudobni!" je odvrnila in mi poredno pomežiknila: "Vi me našemu zabitemu šefu gotovo ne boste zatožili, mar ne? Tako je zabit, da ne ve niti tega, kje je stranišče!"

"Teža seveda ne bom storil, ampak vseeno..." sem hotel nekaj reči, ko me je prekinila ona: "Ampak, ampak, tralala, trilola, tudi to zgodbo že poznam. Taki ste kot moja mama! Po starem narejeni, toda danes je svet drugačen, danes gremo sto na uro in ne kot moja mama, ki štarta pri vsaki stvari vedno s prvo; turbo brzine pa sploh ne pozna! Danes je svet drugačen, a moja mama tega ne ve in vi najbrž tudi ne." Še zadnjič sem poskusil: "Potem pa mora biti vaša mama mojih let!"

"O, to pa ne, je veliko mlajša, vsaj pet let mora biti mlajša

od vas; tako: na oko rečeno," je bila vedno bolj predrzna smrklja, ki ji ni bilo še dvajset.

Končno sem pobral denar in ko sem se odpravljal, se mi je nasmehnila, tudi jaz njej. Ničesar ni rekla več. Še enkrat sem se neumno zahvalil in takrat sem zagledal pred seboj enega najlepših nasmehov, kar sem jih kdajkoli videl. Zabavala se je in tudi kupci v vrsti za mano so se muzali.

Odšel sem proti vratom iz velike trgovine Mercatone v Palmanovi, in ko sem bil že skoraj pri izhodnih vratih, sem za seboj zaslišal glas mlade prodajalke, ki mi je malo prej dala razumeti, da so časi drugačni, in tudi to, da sem star; vsaj tako sem jo jaz razumel. Petnajst metrov je bila oddaljena in zaklicala je izza svoje blagajne: "Hej, vi, gospod! Ja, ja, vi! Ja, prav vi!"

"Je kaj narobe? Sem kaj pozabil?" sem vprašal; gledalo naju je vsaj petdeset ljudi in bilo mi je nerodno.

"Ne, nič ni narobe, samo vesela sem danes in, ker ste bili prijazni z mano, bi vam rada na ves glas pred vsemi rekla hvala lepa, tako, kot to reče moja mama, ki ima ista leta kot vi, morda je še starejša od vas. Lep dan vam želim!" je rekla nasmejana, stopila je na stol za blagajno, da bi jo ja vsi videli.

Nasmejal sem se in rekel: "Lep dan tudi vam!"

Danes je drugače, a zahvala dobro dene vsakomur, tudi tistemu, ki vas v trgovini pri štetju denarja niti v oči ne pogleda.

Ko sem naslednjič zavil v Mercatone, sem spet čakal v vrsti pri njej, da bi ja videl, če spet ne bo rekla hvala. Patrizia ni bila nasmejana; da ji je tako ime, sem zvedel kasneje, ker jo je ravno prišla zamenjat kolegica na blagajno številka osem.

"Grem na čik pavzo, pride te tudi vi? Velikega telebana ni danes, baje ima mrzlico; pride, bova spila kavo skupaj!"

In sem šel za njo v prostor, kjer kadijo in pijejo kavo, tisto iz avtomata.

"Mama je bolna in jaz sem žalostna," se je skozi dim lahke cigarete skušala nasmehiniti.

"Ljubezem?"

"Ja, odšel je in niti ne vem, zakaj je to storil. In sedaj mi ne recite, da sem mlada! Ker mi to mama stalno govori!"

Prav to sem hotel reči.

"Si zelo žalostna?"

"Ja, zelo, zelo, zelo, strašno sem žalostna."

"Minilo bo," sem rekel.

"Kot moja mama!" je rekla ona.

"Pa saj si rekla, da so časi danes drugačni. Imaš dobro mamo, ne?" sem rekel.

"Ja, zelo dobro mamo imam, toda vseeno sem žalostna!"

Potem sva ugasila cigareti in šla med ljudi. Ko sva se pozdravila in sem šel proti vratom, je rekla potihoma za mano: "Hvala, ker ste imeli pet minut časa zame! Danes jih zame ni imel še nihče!"

"Razen mame," sem rekel.

"Ja, razen mame," se je končno nasmehnila.

SLOVENSKO ZDRAVNIŠKO DRUŠTVO V ITALIJI

PESTRA DEJAVNOST

Člani Slovenskega zdravniškega društva v Italiji pred hišambulanto dr. Franca Wuttija (drugi od desne proti levi).

Slovensko zdravniško društvo, ki združuje zdravnike, zobozdravnike, živinozdravnike in farmacevte iz zamejstva, je po letnih počitnicah priredilo 1. oktobra peto strokovno srečanje v letošnjem letu na temo *Pogledi na ishemično kardiopatijo priženskah*. V prostorih restavracije Hotela Daneu na Opčinah sta predavala dr. Sabino Scardi, predstojnik tržaškega centra za zdravljenje boleznih srca in ožilja, ter dr. Renzo Carretta, predstojnik tržaškega centra za zdravljenje visokega krvnega pritiska.

Naslednje srečanje je bilo 15. t.m., ko je prof. Ezio Alberti, predstojnik kardiološkega oddelka bolnišnice v Tolmeču, predaval o *Diagnostičnih in terapevtskih prijemih pri visokem krvnem pritisku*.

Žal pa so udeleženci zaman upali, da se jim bodo pridružili tudi koroški kolegi, tako da bi jim vrnili gostoljubnost, ki ga je zamejsko društvo doživelo 3.

in 4. julija letos na Koroškem. Takratni obisk pri koroških rojakih je bil izredno bogat in zanimiv. Člani društva so spoznali glavne značilnosti avstrijskega zdravstvenega sistema in delo slovenskih zdravnikov. Poblize so se tudi seznanili s kulturnim in gospodarskim utripom v krajih Borovlje, Sele in Slovenji Plajberk. Tam je bila prijateljska večerja v slovenski gostilni Laussegger z nastopom komornega zbora, ki ga vodi mag. Roman Verdel. Razstava kmečkega orodja, ki je na ogled nedaleč od gostinskega poslopja, je dala povod, da je prof. Hertha Laussegger iz Slavističnega inštituta celovške univerze orisala zamejskim gostom raziskovalno delo v zvezi s koroškimi narečji.

Zamejski zdravniki, živinozdravniki in farmacevti bodo veselo počastili praznik sv. Martina na dvodnevem odhodu na Ptuj.

EVROPA GROZI S PREPOVEDJO IZVOZA MESA

VETERINARSKÉ SLUŽBE OSRAMOTILE DRŽAVO

MARJAN DROBEZ

V Sloveniji se buri duhove politično-gospodarska afera, za katero so odgovorne veterinarske službe, zlasti Veterinarska uprava in Veterinarski zavod Slovenije. Veterinarski inšpektorji Evropske komisije so med pregledom nekaterih klavnic in mesno-predelovalnih podjetij, ki izvažajo v države članice EU, namreč ugotovili, da slovenski veterinarski in sanitarni nadzor ne ustreza evropskim standardom in merilom. Za to so predlagali prepoved izvoza t.i. "rdečega mesa", to je mesa parkljarjev in kopitarjev in izdelkov iz teh vrst mesa na območje petnajsterice. Stalni veterinarski odbor EU je k sreči možnost prepovedi odložil do 1. februarja leta 2000 v upanju, da bodo dotlej napake, površnosti in pomanjkljivosti, ki so jih ugotovili veterinarski inšpektorji Evropske komisije med pregledi nekaterih klavniško-predelovalnih obratov od 6. do 10. septembra letos, odpravili. Za odložitev prepovedi je bilo nemara odločilno posredovanje, ki so ga v Bruslju opravili minister za evropske zadeve Igor Bavčar, funkcionarji ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter tudi razumevanje nekaterih članic EU, med katerimi je bila tudi Italija.

Grožnja o prepovedi izvoza mesa in mesnih izdelkov je v Sloveniji povzročila popolno presenečenje in preplah. Odmevi nekaterih politikov, zlasti pa funkcionarjev Veterinarske uprave in Veterinarskega zavoda, so se najprej kazali kot zanikanje sleherne krivde in odgovornosti veterinarskih služb in direk-

torjev tistih klavnic oz. mesnopredelovalnih obratov, ki jih je pregledala inšpekcija iz Bruslja. Šele ko je bilo poročilo inšpektorjev objavljeno, so priznali svojo odgovornost. Na konkretnem primeru je postalo jasno, da EU ne bo dovolila nobenega sprenevedanja, površnosti in slabega dela v državah, ki se potegujejo za članstvo.

Politična in moralna škoda povzročena v Sloveniji je vsakakor velika, saj je bila država osramočena in ponižana na področju, kjer napak in površnosti niso pričakovali. Minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Ciril Smrkolj je namreč veterinarsko službo doslej vedno hvalil kot vzorno organizirano in uspešno.

Napake in slabo poslovanje pregledanih klavnic in mesnopredelovalnih obratov bo treba čimprej odpraviti, potem pa bo stanje spet pregledala inšpekcija iz Bruslja. Njeno poročilo bo služilo kot dokaz, da so pomanjkljivosti odpravljene in torej prepovedi izvoza mesa in mesnih izdelkov ni treba uveljaviti.

Čimprej naj bi izvedli spremembe v organizaciji veterinarske službe, tako da bi ta delovala kot enotna služba v okviru ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Na neustrezno organizacijo Veterinarske službe je opozorila tudi Evropska komisija v svojem nedavnem poročilu o pripravljenosti Slovenije za sprejem v EU. Prišlo bo tudi do zamenjav vodilnih uslužbencev, za katere bodo ugotovili, da so odgovorni za napake na področju veterine. Odstop je ponudil tudi kmetijski minister Ciril Smrkolj,

razrešili pa naj bi Cvetka Bunca, direktorja veterinarskega zavoda Slovenije. Zelo odločen je minister za evropske zadeve Igor Bavčar, ki pravi, "da je v veterini potrebna sanacija, ki pa je ne morejo opraviti ljudje, ki so privedli do zdajšnjega stanja". Jože Jerovšek, poslanec iz SDS, govori o političnem škandalu in dodaja, "da je EU žal ali pa na srečo šiba božja".

Poleg političnih razsežnosti pa bi omenjeni incident z našo veterinarsko službo s posledično prepovedjo izvoza mesa in mesnih proizvodov Sloveniji lahko povzročil tudi veliko gospodarsko škodo. Slovenija v države EU izvažata letno 3.5 milijard tolarjev mesa in izdelkov. Od tega je običuten izvoz v Italijo, zlasti v Trst oz. deželo Furlanijo-Juljsko krajino. Samo družba Mip (Mesna industrija Primorske) v Novi Gorici izvažata v Trst vsak teden 15 ton svežega mesa. Meso iz omenjene družbe je v Trstu znano in cenjeno zaradi kakovosti in tudi ugodnih cen. V Mip veterinarski inšpektorji iz EU občasno prihajajo že od leta 1981, vendar pri njih še nikoli niso ugotovili nobene pomanjkljivosti. Zgledno urejanje in v skladu s predpisi obratujeta tudi pršutarna v Šepuljah na Krasu in klavnica Sečovlje, obe sta obrata podjetja Kras Sežana.

V primeru, da bi uveljavili prepoved izvoza mesa in mesnih proizvodov iz Slovenije, bi bil prepovedan tudi promet tega blaga v potniškem prometu med Slovenijo in Italijo. To pa se, vsaj do 1. februarja naslednjega leta, ne bo zgodilo.

Slovenska javnost je zgrožena zaradi izjav predsednika Hrvaške Franja Tudmana o odnosih s Slovenijo, ki jih je dal na tiskovni konferenci 18. oktobra. Izjavil je, "da je Piranski zaliv hrvaško morje", o čemer se ni mogoče pogajati. "Velikodušno" pa je dodal, "da je Hrvaška pripravljena zagotoviti Sloveniji najbolj prost režim za uporabo zaliva, za izhod na morje, ni pa ji pripravljena prepustiti suverenosti nad njim". Ponovil je staro tezo, "da so si Slovenci že od samega začetka krize v bivši Jugoslaviji zamislili umik iz skupne države, o čemer so se sporazumeli s srbskimi predstavniki; Hrvaška pa naj bi po tem dogovoru morala ostati v nekdanji državi".

Slovenska politika in vlada sta na trditve hrvaškega predsednika reagirala z zamudo in mlačno. Kot je na nacionalni TV izjavil državni sekretar v zunanjem ministrstvu Ernest Petrič, "je slovenska vlada naprosila hrvaško stran za pojasnilo, ali trditve o hrvaškem morju v Piranskem zalivu pomeni spremembo hrvaške politike do Slovenije". Kučan se je odzval šele 27. oktobra, ko je na sklepnem prireditvi festivala nekomercialnih radijskih postaj v Celju dejal, "da se mu ne zdi pametno govoriti in pregreivati neresenih vprašanj, dokler se državi dogovarjata in iščeta rešitve". Glede domnevnega dogovarjanja s Srbijo o izločitvi Slovenije iz skupne države Jugoslavije pa je "šlo le za stališče, da ima vsak narod pravico do samoodločbe, če te pravice ne uresničuje na škodo enake pravice drugih narodov". Nekdanja jugoslovska časnikarska agencija Tanjug tega stališča ni objavila, "na kar smo ob vrnitvi iz Beograda 23. januarja 1991 opozorili tudi predsednika Tudmana. Njemu smo dali tudi izvornik skupnega srbsko-slovenskega

ODMEVI NA TUDMANOVE IZJAVE

IZ KRONIKE DOGODKOV V SLOVENIJI

sporočila za javnost. Glede odnosov s Hrvaško pa menim, da so dobri, kar je življenjski interes Slovenije, in prepričan sem, da tako razmišljajo tudi v Zagrebu."

Javnost s tako blagimi stališči ni zadovoljna. O tem je časnik Delo 23. oktobra objavil članek z naslovom *Hujškaški Tudmanov nastop* in naslovom *Čakamo, čakamo, pa nič*. Pisec Miloš Mikeln poudarja, da bi "razumen človek ob omenjenih izjavah zamahnil z roko: predvolilni golaš na Hrvaškem, češ edino jaz vas bom obranil pred pohlepni Slovenci, nihče drug vas ne more, zatorej volite mojo stranko. Že res, gotovo. Ampak to je obenem tudi vztrajno sejanje razdora med dvema sosednjima državama. In hkrati grede to Tudmanove legende tudi v širni svet, saj to nadvse rad govori, zlasti pred tujimi dopisniki. To pa je že resno ogrožanje Slovenije. Zato zdaj spet enkrat čakamo, kaj bo naredila slovenska vlada ob tem zadnjem hujskaškem nastopu v zagrebških predsedniških dvorih. Spet zaman čakamo?"

Predstavnik Civilne družbe za vprašanje meje v Istri, Daniel Starman, je opozoril, "da smo jezni na državo, ker

se ni takoj in odločno odzvala na trditve hrvaškega predsednika. Mi ne bomo ostali le pri besedah, ker so mejna vprašanja med sosednjima državama tudi stvar slovenske varnosti."

Drug aktualen politični dogodek v prejšnjem tednu v Sloveniji je bil nastanek krize v pogovoriha za združitev krščanskih demokratov in ljudske stranke. SLS je namreč zahtevala, naj bi bilo novonastalo razmerje med strankama, v vodstvu in nasplou v novi sredinskodesni stranki 2,2 proti ena. SKD je ogorčeno reagirala, Peterle pa je dejal, "da bi bil to sovražni prevzem SKD, ki ga ne bomo dopustili." Napetosti so se spet zmanjšale. Dogovorili so se o nadaljevanju pogajanj za združitev obeh strank, kar bi se lahko zgodilo 23. decembra, kot je bilo prvotno napovedano, "ali pa kak teden prej ali pozneje".

SKD in SLS bosta sodelovali na lokalnih volitvah 5. decembra v Kopru, predsednika obeh strank Peterle in M. Podobnik pa sta na nacionalni TV 22. t.m. ponovila pripravljenost, da bosta odstopila s predsedniških mest, "če bo to potrebno za premostitev ovir pri združevanju strank".

M.

V VIPAVSKI DOLINI

NOV ODSEK HITRE CESTE

S slovesnostjo, ki se je udeležil tudi minister za promet in zvezi Bergauer, so 25. t.m. predali prometu nov odsek hitre ceste od Loga pri Vipavi do priključka na že zgrajen odsek take prometnice pri Selu. Novi odsek je dolg 11,5 km, stroški gradnje pa so znašali okoli 71 milijonov ameriških dolarjev. Do leta 2002 bodo zgradili še manjkajoče odseke hitre ceste po Vipavski dolini, in sicer med Logom in Podnanosom in naprej čez Rebrnice do Razdrtega. Za te odseke je Italija odobrila 92 milijard lir brezobrestnega posojila, ki pa ga Slovenija še ni začela uporabljati.

Ob odprtju novega odseka so nastale tudi nekatere polemike. Mestni svet občine Nova Gorica je menil, da na hitrih cestah v tujini ne plačujejo cestnine, to pa se dogaja v Sloveniji. Vodstvo Družbe za državne avtoceste je to trditve zanikalo in potrdilo, da bo cestnino na hitrih cestah v Sloveniji treba tudi v prihodnje plačevati. Poslanec v državnem zboru iz Vrhpolja pri Vipavi Branko Tomažič je o zadevi sklical tiskovno konferenco. Dejaj je, da bi morale biti hitre ceste oproščene plačevanja cestnine, zato "naj bi hitro cesto po Vipavski dolini, ki bo v celoti zgrajena do leta 2002, preimenovali v avtocesto, s čimer bi plačevanje cestnine postalo zakoni-

to". Poslanec pa ni omenil, da hitre ceste nimajo svojstev avtoceste, kar tako kvalifikacijo trase prepučuje.

V Ajdovščini pa so na izredni seji občinskega sveta kritizirali družbo Dars in izvajalce del - med njimi je najpomembnejša družba Primorje v Ajdovščini -, češ da niso izpolnili obljub, danih prebivalcem ob trasi novega odseka. Opozorili so, "da ob trasi ne gre le za lepote napake, temveč za pomanjkljivosti, ki ogrožajo varnost prometa".

MIREN: SLOVESNOST OB 20-LETNICI SMRTI VENČKA BUDINA

V nedeljo, 31. t.m., bo na Mirenskem Gradu s pričetkom ob 16. uri spominska slovesnost ob 20-letnici smrti dolgoletnega mirenskega organista Venčka (Venceslava) Budina. Pričela se bo s sv. mašo, med katero bosta pela združena pevka zbor Mira-Peč. O zaslužnem pokojniku bo spregovoril msgr. Gašper Rudolf, župnik pri Kristusu Odršeniku v Novi Gorici. Med akademijo po sv. maši bodo posamično nastopili pevski zbori, s katerimi je bil Venček Budin povezan: cerkveni mešani zbor iz Mira, mešani zbor Rupa-Peč, moški zbor Mirko Filej in mešani pevski zbor Podgora.

ZVEZA KULTURNIH DRUŠTEV NOVA GORICA / NEDELJSKA GLEDALIŠKA SREČANJA

DOBRODOŠLA GLEDALIŠKA PONUDBA

IVA KORŠIČ

Ob Primorskem dramskem gledališču, ki v vsakoletni abonmajski sezoni ustvarja in gostuje profesionalne umetniške uprizoritve z vrhunskimi izvajalci, si je Zveza kulturnih društev Nova Gorica omislila abonmajsko ponudbo šestih najzanimivejših ljubiteljskih gledaliških predstav, rojenih v bogatem gledališkem delovanju ljubiteljskih skupin, predvsem na Goriškem onstran in tostran meje. To umetniško novost, ki bo gledalcem po ugodni ceni nudila prijetno nedeljsko popoldansko doživetje in kakovosten pogled v ljubiteljsko gledališko poustvarjanje, je uvedel preteklo nedeljo, 24. oktobra, Dramski odsek Prosvetnega društva Štandrež.

V spodnji dvorani Kulturnega doma v Novi Gorici je pred sto petdesetimi abonenti in drugimi gosti spet zaživela zabavna komedija *Zares čuden par* sodobnega ameriškega pisca Neila Simona v režiji Emila Aberška, ki so jo štandrediški igralci premierno uprizorili v domači župnijski dvorani Anton Gregorčič v preteklem predpusnem času. Z razgibanim odrskim delom - več kot dve uri trajajoča predstava zahteva veliko koncentracije in energije - so štandrediški komedijanti sodelovali na letošnjem 3. Zamejskem festivalu amaterskih dramskih skupin v Mahinjah. Z njo sta si glavna protagonista Marko Brajnik (Felix) in Božidar Tabaj (Oscar) ex aequo gladko pridobila nagrado za najboljšo moško vlogo, ker sta ustva-

čila enkratno podobo nerazdružljivega para, ki se ujema v vseh podrobnostih. Da sta zasluženo prejela to odličje, so se lahko prepričali tudi nedeljski gledalci, ki so se ob njih, pa tudi ob drugih izvajalcih, prešerno nasmejali in preživel nedeljo v sproščujoči družbi.

Ostala Nedeljska gledališka srečanja se bodo zvrstila od novembra do marca, in sicer 14. novembra letos bo Dramska skupina iz Števerjana predstavila kriminalko Agathe Christie *Mišolovka*, ki je v režiji Emila Aberška doživela kar nekaj uspešnih ponovitev; 19. decembra bo na vrsti Prosvetno društvo Soča Kanal z vrtoglavo komedijo Raya Coneya *Minister v skajpcih*; 16. januarja 2000 bo nastopila Dramska skupina Javornik Koroška Bela z delom Mar-

ca Camolettija *Boeing-Boeing*; 13. februarja 2000 pa bo gostovala tista ljubiteljska skupina iz osrednje Slovenije, ki bo ustvarila najboljšo amatersko predstavo do iztekajočega se leta. Ta prvi nedeljski abonma ljubiteljskih odrov bo sklenil 12. marca Dramski odsek PD Štandrež z do potankosti naštudirano nedvomno smeh, a tudi grenkobo vzbujujočo enodejanko Roberta Andersona *Jaz sem Berto*, ki je na prej omenjenem festivalu povsem utemeljeno odnesla tri nagrade (za najboljšo režijo, najboljšo žensko vlogo in nagrado publike). V režiji igralca Primorskega dramskega gledališča Janeza Starine z vrhunsko igro oblikujeta ostarela zakonca Majda Zavavlav in Božidar Tabaj.

ITALIJANSKO PRAVO

REGISTRACIJA STANOVANJSKIH NAJEMOV

DAMJAN HLEDE

Za registracijo stanovanjskih najemov je do pred kratkim vladala precejšnja nejasnost, ker so različni registrski uradi na različni način razumevali obstoječo zakonodajo in torej drugače obdavčevali pogodbe. Konkretno je nejasnost zadevala vprašanje, s katero davčno alikvoto morajo biti registrirane najemniške pogodbe, ki imajo za predmet s pohištvo opremljena stanovanja.

V poštev prideta dve določili, ki jih vsebuje tarifa, priložena zakonu o registrskem davku (zakon št. 131/86): na eni strani je prvi odstavek tega člena, ki določa za najem urbanih nepremičnin davek v višini 2% najemnine za celotno trajanje pogodbe; na drugi strani pa je člen 9, ki določa 3-odstotni davek za pogodbe in listine premoženjske narave, ki jih tarifa izrecno ne predvideva. Dogajalo se je torej, da nekateri registrski uradi niso pojmovali pohištva v najem danih stanovanj kot njegovih pritiklin, ampak kot predmet posamezne samostojne pogod-

be. Ker pa v najemniški pogodbi niso bile prijavljene različne vrednosti različnih predmetov najema, so v skladu s prvim odstavkom 23. člena zakona 131 aplicirali višjo alikvoto (3%) na celoten znesek pogodbe. Pravilo registrskega davka je namreč takšno, da so različne stvari, ki so predmet iste pogodbe, obdavčene vsaka s svojo alikvoto samo v primeru, ko so v pogodbi izrecno določene posamezne vrednosti vsake od teh stvari, v drugačnem primeru pa se celotni vrednosti pogodbe aplicira najvišja od teh alikvot.

Pred kakšnim mesecem je finančno ministrstvo končno postavilo konec tej sporni zadevi, tako da je s posebno okrožnico (št. 15/E/1999) določilo, naj se pohištvo obdavči z alikvoto, ki velja za najem nepremičnine. Okrožnica je seveda dobrodošla, spor sam pa dokazuje, da si je v naši državi, "zibelki prava", potrebno napram davčnim uradom izboriti ministrsko okrožnico zato, da se razjasni civilnopravna samosebejnost.

NOVO SREDIŠČE V TRSTU

ZA PREHRAMBENE OPERATERJE

IVAN ŽERJAL

Na področju industrijske cone v Trstu bodo kmalu - morda že v začetku novembra - odprli novo veliko središče, namenjeno izdelovanju, oblikovanju in prodaji na debelo prehrambenih izdelkov. Gre za središče Maxigross, ki je last družbe Grandi Food.

Središče, kjer bo zaposlenih kakih 30 oseb, pretežno mladih in bivajočih in tržaški pokrajini, bo namenjeno profesionalnim operaterjem na področju prehrane: prodajalcem na drobno, barom, restoracijam, pizzerijam idr. Objekt bo nudil izbrane vrste mesa s potrdilom o izvoru ter skrbno pripravljene v skladu s krajevnimi običaji, dalje širok izbor tipičnih lokalnih ter znanih domačih in vodilnih znamk suho-mesnih izdelkov in sirov, široko izbiro svežega sadja in zelenjave, rib, stolčnih polenovk in zamrznjenih živil. Obdelavo in embalažo bodo lahko opravili po kupčevih zahtevah. V centru Maxigross bodo nudili tudi posebne konfekcije med prazniki (npr. za izdelavo božičnih konfekcij, tudi po želji, za področje Treh Benečij). Pri družbi Grandi Food zagotavljajo kakovost izdelkov.

Družba Grandi Food je nastala 14. januarja letos iz sodelovanja med staro tržaško družbo Antonio Grandi, ki je dejavna na avtomobilskem področju, in družbo Battaglia iz Veneta, ki se že vrsto desetletij ukvarja s prehrano. Zaradi sprememb v avtomobilskem sektorju je družba Antonio Grandi opravila racionalizacijo, prostorsko območje, ki se je sprostilo (6.500 m² površine), pa so posvetili prehrani. Ugotovljeno je bilo, da Trst nima še objekta, ki bi ustregel zahtevam prehrambenih operaterjev, zato so se odločili za ustanovitev centra Maxigross, v katerega je bilo vloženih 6,5 milijarde lir. Center bo deloval po načelu *cash and carry*, se pravi, da bodo operaterji, ki bodo kupili proizvode, sami poskrbeli za njihov prevoz. Kljub temu pa bo družba Grandi Food na željo kupcev poskrbela tudi za prevoz oz. za kontejnerje, ki bodo za omejen čas zagotavljali ohranitev svežine izdelkov.

Novo prehrambeno središče ni namenjeno samo italijanskim, temveč tudi slovenskim in hrvaškim operaterjem (s tem v zvezi so natisnili reklamne zgibanke tudi v slovenščini in hrvaščini).

KMETIJSKI NASVETI

Z OHLADITVIJO SE NA VRTU ZAČNE POSPRAVLJANJE

V teh dneh je v zelenjavnem vrtu veliko dela. Jesenska in zimska povrtnina se lepo razvija, ker je še sorazmerno dovolj toplo. Gredice na katerih rasejo por, endivija, rdeča pesa, koromač, kitajsko zelje, ohrovt ali vrzote, zelje, brokoli in cvetača, brstični ohrovt in zimski radiči ter motovilec in špinata moramo primerno oskrbovati, opleti in osuti, da se do mraza vsa ta zelenjava kar najlepše razvije. Pripravili pa bomo tudi že loke za tunele in pregledali plastične folije, ki smo jih uporabljali v minuli zimi, ali so še uporabne, drugače pa si nabavili nove. Isto velja za pregrinjala iz polietilenskih propustnih tkanin, s katerimi neposredno prekrivamo zelenjavo in jo zaščitimo pred pozebo.

Medtem postopoma pospravljamo poletno zelenjavo. Osušene grmičke fižola porožemo ob tleh, da pustimo korenine v zemlji, saj je koreninski sistem stročnice skladiščil dušik, ki bo koristil tudi naslednjim kulturam.

Korenček je v naših krajih lahko na prostem vse dokler ni tako mraz, da začne zemlja zmrazovati. Ko se bo napovedal hujši mraz, ga bomo izkopali in na grobo očistili ali

obrisali, ne pa opravili. Liste odtržemo (ne odrežemo) dober centimeter nad korenem, zdrave korene nato zložimo v leseno kišo in jih pokrijemo z vlažnim peskom, da se ne izsušijo. Podobno ravnamo tudi s gomoljnim šelinom, ki še vedno lepo rase in bo hvalen, če mu bomo pred mrazom še enkrat zrahljali zemljo ter ga nekoliko zaščitili s slamo. Ko se temperatura bliža ničli in ne moremo primerne zaščititi gredice s šelinom, je najbolje, da gomolje izrujemo (pomagamo si z lopato), glavne liste odtržemo in mogoče zamrznemo, pustimo pa srčne, najmanjše liste. Korenine lahko nekoliko prikrajšamo in nato gomolje položimo v plitve zaboje z vlažnim peskom, vrh gomoljev pa mora kukati iz peska. Te zaboje nato postavimo v hladno, primerno vlažno in polsvetel prostor, kjer pa temperatura ne sme pasti pod ničlo.

Na Primorskem, če ni hujše zime, lahko peteršilj prezimi na prostem. Zadostuje, da ga le nekoliko zaščitimo in navadno ni težav. Vendar pa je včasih praktično, da imamo peteršilj kar pri roki, v posodi na okenski polici. Tako posebno "lončnico" si lahko omislamo v sedanjem času, tako da izkopljemo nekaj lepših korenov peteršilja, ki jih posadimo v večji lonec. Med posameznimi rastlinami naj bo približno 5 cm razdalje. Korene peteršilja, ki jim obrežemo liste, sadimo do globine, ki so jo imeli na gredici. Ko je sajenje opravljeno, presajeni peteršilj zalijemo in lonce postavimo v zaveten prostor, na sonce, da spet požene. Ko bo pritisnil mraz, bomo lonec odnesli na svetlo okensko polico v primerno hladno prostor. Tako bomo imeli vso zimo peteršilj pri roki.

Navedli smo nekaj načinov skladiščenja nekaterih zelenjavnih vrst. Vendar pa je v sedanjem času najbolj običajno, da povrtnine, ki jih mislimo uporabiti pozimi, preprosto zamrznemo, saj skorajda ni gospodinjstva, kjer ne bi imeli zamrzovalne skrinje. Sveže nabrano, očiščeno in opravljeno zelenjavo po potrebi narežemo in jo za dve minuti potopimo v vrelo vodo. Takoj jo ohladimo z mrzlo vodo in si tako zagotovimo, da bo zelenjava ohranila okus in tudi del vitaminov. V vrečke nato zložimo le toliko zelenjave, kolikor je potrebujemo za en obroko. Ko bomo pozimi kuhali, pa te zelenjave ne odmrznemo, ampak jo damo kuhati zamrznjeno. Prepariranje zelenjave, ki naj roma v zmrazovalno skrinjo, ni vedno potrebno. Svež fižol, pradižnike, bučke in papriko, peteršilj, zeleno, pehtran, baziliko itd. ni potrebno pripraviti. To zelenjavo preprosto očistimo in operemo ter surovo primerne skladiščimo v skrinjo.

KONTROLA SAMOPOTRDIL

Uprava bocenske pokrajine je pred kratkim začela pregledovati samopotrdila (it. *autocertificazioni*), ki jih zainteresirani državljani podpisujejo v zvezi z raznimi prošnjami ali prijavami, ki jih morajo izročiti različnim javnim upravam. Pregledali so 6% prošenj in izkazalo se je, da je polovica samopotrdil nepravilnih. Zdi se, da je možno le pri redkih samopotrdilih najti vzrok nepravilnosti v nepazljivosti in zgrešeni interpretaciji zakonov.

PRISPEVEK ZA ZAPOSILITEV

Deželna agencija je uvedla za zaposlitev novih dodatnih delovnih sil prispevek v višini 10.000.000 lir za vsako novo osebo, sprejeto v službo za nedoločen čas in s polnim (ali pa tudi ne) urnikom (deželni zakon 6. julij 1999, št. 20). Podjetje in novo sprejeta oseba morata imeti določene pogoje, da lahko izkoristi to možnost. Če vsi pogoji zadostujejo, mora biti delovno razmerje sklenjeno v času od 6.7.1999 do 30.11.1999 in trajati vsaj 18 mesecev.

Podjetje, ki je zainteresirano, naj pohiti, ker morajo biti prošnje predstavljene na Deželno do 30.11.1999.

MD

Kaže, da gre v večini slučajev prav za hotene lažne izjave, zaradi katerih je bocenska pokrajinska uprava že zainteresirala javno tožilstvo.

Vsled temu dogodku je tudi minister za javne zadeve Piazza sestavljal posebne norme za nadzor nad samopotrdili in jih v obliki ministrskega navodila razposlal vsem javnim upravam. Nadzor bo odslej sistematičen in ne več samo slučajen ali izjemen. Za kršilce so predvidene hude sankcije, tudi kazenskopravne narave, ki lahko po kazenskem zakoniku privedejo tudi do treh let pripora. Poleg sistematičnega pregleda, bo uvedena tudi takojšnja vzorčna preiskava na nekaterih "kočljivih" sektorjih, ki zadevajo npr. področje študijskih samopotrdil in področje prijav v zvezi z gradbenimi olajšavami.

Samopotrdila je uvedel bivši minister Bassanini z zakoni, ki so začeli uvajati poenostavitve javne uprave in torej njeno postopno debirokratizacijo. Zadnji podatki so govorili o uspehu samopotrdil, saj je bilo dokazano, da so se upravna potrdila v dveh letih zmanjšala za celo polovico. Novice o nepravilnostih in o potrebi po temeljitem nadzoru pa potrjujejo domačnost italijanskih državljanov z lažjo, morda pa tudi dejstvo, da je italijanski birokratizem res zašel v pot brez vrnitve.

DH

ILUSTRIRAN PRIROČNIK IZŠEL PRI MLADINSKI KNJIGI

VSE O OBREZOVANJU RASTLIN

Ilustrirani priročnik *Drevesa, grmovnice in cvetlice* je pred kratkim izšel pri Mladinski knjigi in je namenjen vsem tistim, ki imajo radi urejen vrt in sadovnjak, ter tistim, ki bi radi zvedeli kaj več o obrezovanju in vzgoji rastlin.

Lepo oblikovani priročnik je delo dveh angleških izvedencev; Christopher Brickell in David Joyce sta v angleškem izvirniku namreč napisala pregledno, predvsem pa poučno delo, ki sta ga v slovenskem jeziku prelila Alenka Dermastia in Jože Maček.

Priročnik je lepo urejen, saj je na začetku knjige pregledno kazalo, kjer vidimo, o čem vse sta pisala avtorja in tako tudi najdemo tisto rastlino, ki nas najbolj zanima, na hiter in enostaven način. V uvodu sta avtorja priročnika zapisala, "da je osnovni namen vzgoje in obrezovanja rastlin ta, da jim zagotovimo kolikor mogoče zdravo in krepko rast, trdno ogrodje in odpornost proti boleznim. S strokovnim obrezovanjem to še presežemo. Če pa vpliv obrezovanja in vzgoje na rast in uspevanje rastlin temeljiteje poznamo, lahko ob izboljšanju njihovega naravnega videza obogatimo tudi okrasno vrednost listov in cvetov, povečamo pridelok in ustvarimo pozornost zbujajoče oblike in kombinacije. Z razumevanjem načel, kako in zakaj se rastline odzi-

vajo na obrezovanje, dosežemo, da se rastline pokažejo v najlepši podobi."

Tako avtorja Christopher Brickell in David Joyce, ki takoj za uvodom pišeta o tem, kako rastline rastejo, da bi morebitni nadebudni obrezovalec lažje razumel, zakaj se neko rastlino tako obreže in drugo zaplet drugače. Povesta tudi nekaj več o načelih obrezovanja in vzgoji rastlin ter opišeta opremo in orodje, ki sta potrebna za obrezovanje.

Prvi večji sklop v knjigi *Drevesa, grmovnice in cvetlice* je namenjen okrasnemu drevju, med katerim najdemo najprej poglavje o drevesnih oblikah, nato osnove tehnike in vse o začetni vzgoji ter nasvete za obrezovanje odraslih dreves. Avtorja pa pišeta tudi o pomlajevanju dreves, o obrezovanju pri tleh in na glavo ter o prepletanju, nakar še opišeta, kako se obrezujejo iglavci, palme in palmam podobne rastline, žive meje, zraven pa dodata tudi opise priljubljene okrasne drevesja.

Drugi sklop je namenjen sadnemu drevju, nakar pridejo na vrsto okrasne grmovnice, jagodičevje, vzpenjavke ter vrtnice. Slovarček strokovnih pojmov in stvarno kazalo pa zaključujeta ilustrirani priročnik in stvarno kazalo.

Drevesa, grmovnice in cvetlice je doslej najbogatejša

knjiga na slovenskem knjižnem trgu o obrezovanju in vzgoji okrasnih dreves, vzpenjavk, sadnega drevesja, jagodičevja, grmovnic in vrtnic. Vanj je vključenih več kot 800 rastlin, ki so razvrščene v skupine in opisane po abecednem redu. Za vsako skupino so natančno razložena splošna načela obrezovanja, način rasti in posebnosti posameznih rastlin. V knjigi *Drevesa, grmovnice in cvetlice* je več kot 1500 nadrobnih ilustracij in fotografij, ki nazorno prikazujejo, kje in kako napraviti rezi, da bodo vrtna rastlina najlepše ali pa sadno drevje bolje uspevalo.

Jasno je, da je knjiga namenjena predvsem ljubiteljem lepih vrtov okrog svoje doma, prav pa bo prišla vsakomur, ki bi поблиže rad spoznal čudoviti svet rastlin in tudi sam s pomočjo priročnika zasadil in kasneje obrezoval kako njemu všečno rastlino, jo gojil tako, da bo domu v okras in lastniku v čast. Nam, ki živimo v Italiji, pa bo priročnik v še dodatno korist, saj so vsa imena rastlin tako v latinskem jeziku kot tudi v slovenščini in že med prelistavanjem knjige bomo sami uvideli, koliko imen rastlin poznamo v italijanskem jeziku, a zanje ne vemo ustreznega slovenskega izraza.

JUP

ODBOJKA / DERBI V MOŠKI C LIGI

VAL IMSA UGNAL OLYMPIO AGRARIA TERPIN

IGOR COTIČ

Z dvigom zastora nad deželni odbojškarski prvenstvi so oživela tako igrišča kot tribune, na katerih se zbirajo številni navijači in ljubitelji odbojke. Še posebej živo je bilo tokrat v goriškem Slovenskem športnem centru, kjer sta se pomerili Olympia Agraria Terpin in Val Imsa. Dvoboj med slovenskima ekipama je bil z agonističnega vidika privlačen, nivo igre pa ni bil na najvišji ravni, kar je tudi razumljivo, če pomislimo, da sta se goriški šesterki pomerili že v prvem kolu prvenstva, ko uigranost igralcev in mehanski igranje še niso dobera izdelani. Valovci so prodirali v polje domačinov predvsem z lepimi kombinacijami na mreži, kjer sta se še posebej izkazala kapetan Florenin in Radetti; Klokočnikov varovanci pa bi lahko povzročili valovcem večje težave, le če bi servirali ostreje in bi bil njihov blok učinkovitejši. Srečanje je bilo zelo izenačeno v prvem setu, ko sta se ekipi izmenjavali v vodstvu, v odločilnih trenutkih pa je bila gostujoča šesterka prisrebnejša in tako osvojila niz. Če so olimpijci v drugem setu še skušali prekrizati štrene Floreninu in ostalim, so tile v tretjem setu zaradi napak nudili le manjši odpor.

Trener Vala Imsa **Zoran Jerončič** je tako ocenil nastop svojih igralcev: "Osvojena zmaga je plačilo za trud, ki so ga igralci vložili na treningih in predprvenstvenih nastopih. Do prvih treh točk smo

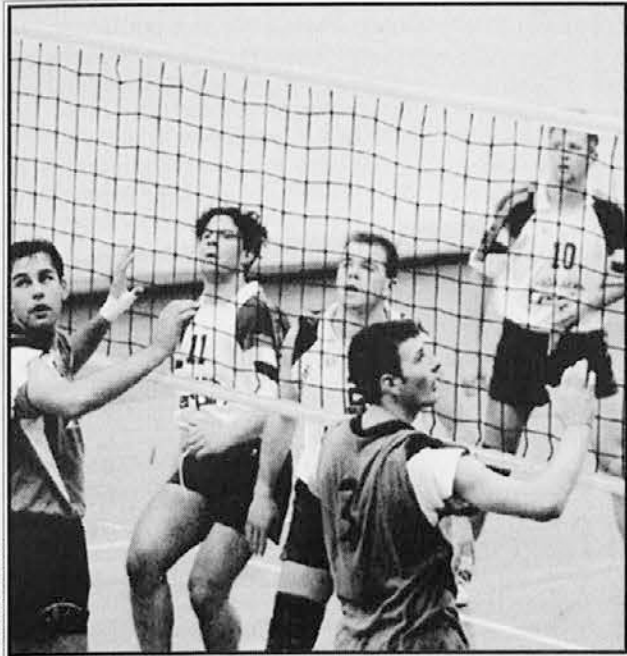

FOTO: BUBAČA

se dokopali z manjšim trudom, kot sem si pričakoval. Poznalo se je, da smo se na tekmo dobro pripravili in da so se igralci držali navodil. Mislim, da je bil ključ zmage tako boljša uigranost kot večja kontinuiteta igre, kar pride še posebej do izraza v novem sistemu točkovanja (rally point system), kjer dosežejo zmago tiste ekipe, ki manj grešijo. Z uspehom sem zadovoljen, saj sestavljajo šesterko Vala zelo mladi igralci, ki v teku prvenstva še lahko veliko napredujejo in pripeljejo ekipo do najvišjih mest."

Trener Olympie Agraria Terpin **Boris Klokočnik** pa je tako strnil svoje misli o derbiju: "V novo sezono smo startali z neugodnim rezultatom. Na derbiju nismo po-

kazali vsega, kar znamo, saj smo zaigrali pod svojimi sposobnostmi predvsem v izvajanju servisov in blokov. Če bi zaigrali bolj sproščeno, bi bil tehnični nivo tekme gotovo na višji ravni. Dodal bi še to, da se je prav pred pričetkom prvenstva poškodoval center Stefano Bensa, na katerega ne moremo računati vse do povratnega kola. Glede prihodnjih nastopov pa sem optimist, saj razpolagam v primerjavi z lanskim prvenstvom z daljšo klopjo, pristop igralcev do dela je resen, tako da so želje društva po visokih uvrstitvah povsem upravičene."

V moški C ligi je Soča Unitecno, naša tretja goriška šesterka, doživela poraz na domačih tleh proti Itely Fojača

in izidom 2:3 in tako iztržila le prvenstveno točko.

V ženski C ligi so valovke gladko premagale tržaško ekipo SGM (0:3), Olympia Kmečka banka pa je na gostovanju v Manzanu utrpela poraz (1:3) proti ekipi, ki je v lanskem prvenstvu nastopala v višji ligi.

V moški D ligi je treba omeniti uvodni poraz Našega praporja s tržaško ekipo Nuova Pallavolo (3:1).

KOŠARKA

V košarkarski D ligi je Dom Mark zaslužno osvojil drugo zaporedno prvenstveno zmago. Mladi domovci so izkupil polno mero točk na račun peterke Acli Fanin in to kar v gosteh s končnim izidom 74:78.

NOGOMET

V prvi amaterski ligi so Suvodenci kljub zamenjavi trenerja ostali praznih rok v tekmi z enajsterico Pro Farra (0:1), doberdopski Mladosti pa je uspelo izenačiti, potem ko je Opicina že vodila z dvema zadetkoma prednosti (2:2). Z zmago proti Portuale se je Juventina povzpela na drugo mesto začasne lestvice in z optimizmom pričakuje derbi z Mladostjo, ki bo v Standrežu prihodnje kolo.

PRIHODNJE KOLO

ODBOJKA/Moška C liga (30. oktobra): Marchi Gomma TS - Olympia Agraria Terpin, Club Altura TS - Soča Unitecno, Val Imsa - Eltor Tobac.

NOGOMET/Prva amaterska liga: Juventina - Mladost, Suvodnje - San Lorenzo.

USPEŠNA PREDSTAVITEV

ZAMEJSKI ŠPORT V LJUBLJANI

Za zamejske Slovence v Italiji, Avstriji in na Madžarskem šport ni le telesna aktivnost, temveč pomemben dejavnik pri ohranjanju narodne zavesti in identitete.

To je bila skupna misel na predstavitvi treh krovnih združenj slovenskih zamejskih športnih organizacij na sedežu Olimpijskega komiteja Slovenije (OKS) v Ljubljani.

Letošnje dejavnosti celovške Slovenske športne zveze (SŠZ) potekajo v znamenju praznovanja petdesetletnice organiziranega športa naših rojakov na avstrijskem Koroškem. Združenje slovenskih športnih društev v Italiji (ZSSDI) pa se ozira na 130-letnico tržaškega Južnega Sokola. Zvezi skrbita poleg tega, da v okviru svojih klubov nudita telesne aktivnosti, tudi za vzgojo mladih generacij in ohranjanje slovenskega jezika.

Predstavniki zvez so se zahvalili OKS-u za organizacijsko pomoč ter slovenski vladi, ki denarno podpira njihove dejavnosti, saj bi bil njihov položaj brez teh sredstev bistveno težji kot sedaj. "Upamo, da bo sprejem zakona o zaščiti naše manjšine, ki je v obravnavi v italijanskem parlamentu, pripomogel k ohranjanju našega naroda, čeprav z vsemi določili nismo zadovoljni," je menil predsednik ZSSDI Jure Kufersin.

Po besedah predsednika SŠZ Marijana združuje Velika zveza, ki jo vodi, 22 športnih društev s približno 2.500 aktivnimi športniki in športnicami. Veliko bolj natančne podatke je v zborniku Slovenski

zamejski šport po letu 2000 zbral Branko Lakovič. V ZSSDI je 60 članic, le dve goriški slovenski športni društvi nista v tej organizaciji (spomnimo se na polemike, ki so spremljale izstop goriškega športnega združenja Olympia iz ZSSDI-ja), ima pa 2.226 registriranih tekmovalcev, 1.137 mladih pod 18. letom ter še 749 dečkov in deklic do desetega leta starosti. "Že same številke jasno kažejo na vzgojni in narodnostni vidik športa, pa tudi na to, da imajo mlade generacije prek športa možnost za krepitev narodnostne zavesti," je dejal Peterlin. Branko Lakovič je uredil in zbral že četrti *Zbornik slovenskega športa v Italiji*, v katerem so skoraj vsi podatki o tej dejavnosti med zamejci.

Zveza Slovencev (ZS) na Madžarskem sicer ni tako številčna, saj združuje le tri društva in nima tako razvejane dejavnosti kot omenjeni zvezi, prava pa se z evropskim prvakov v metu kladi-va Tiborjem Gecsekem, ki je bil na svetovnem prvenstvu avgusta v Sevillei četrti. Po besedah predsednika ZS Jožeta Hirnoeka bo že novozgrajeno teniško igrišče ob stavbi, kjer se zbirajo Slovenci, izboljšalo pogoje za šport med Porabskimi Slovenci.

Najboljša slovenska športnica v Italiji je jadralka Arian- na Bogatec, ki je na dobri poti, da leta 2000 v Sydneyu nastopi na svojih tretjih Olimpijskih igrah. V Barceloni je bila l. 1992 osma, v Atlanti l. 1996 pa 12. "Vse moje misli so usmerjene v Olimpijske igre v Sydneyu; temu bom podredil svoje nastope v tej sezoni. Na svojih prvih Olimpijskih igrah v Atlanti sem kot neizkušeni športnik zasedel 52. mesto, zato si nadejam višje uvrstitve v Avstraliji," je dejal eden od šestih avstrijskih poklicnih kolesarjev in naš rojak Peter Wrolich, ki bo skušal na domači progji na Koroškem po dveh drugih mestih prvič poseči po naslovu avstrijskega državnega prvaka. Pred njim so največje uspehe slovenskih športnih društev dosegli olimpijski zmagovalec v smučarskih skokih Karl Schnabl, odbojkarji Doba z nastopi v avstrijski prvi ligi ter nogometaši SAK, ki so igrali v drugi ligi. Slednji sedaj nastopajo v regionalni ligi, vodi pa jih Dinko Vrabc, nekdanji igralec ljubljanske Olimpije. "S tem klubom smo imeli v preteklosti dobre stike, v zadnjih letih pa so zamrli. Naš cilj je vnovična uvrstitev v drugo ligo. Upamo, da se bomo okrepili z igralci iz Slovenije, pa tudi, da bodo naši najboljši igralci našli svoje mesto v kakšni slovenski ekipi," je dejal predsednik SAK Juri Perc. Tudi predstavniki drugih slovenskih organizacij si želijo več stikov s slovenskimi klubi in društvi.

ALPIN

ŽENSKA NOGOMETNA EKIPA, ZADRUGA ŠT. FLORJAN

BRIŠKA VINA IN ŠPORT SESTAVLJATA POSREČENO DVOJICO

MARJAN DRUFOVKA

Res plodna je bila minula sezona Števerjank, ki so neustrahovano brcale žogo na raznih letošnjih poletnih turnirjih v malem nogometu na travi in plošči. Na najvišjo stopničko nagajevalnega odra so stopile že takoj na začetku, bodisi v mesecu maju na turnirju Simon Čevdek na Peči kot tudi v mesecu juniju v Gabrjah. Na nagajevanju v Gabrjah, ki je potekalo 25. junija zvečer, so proglasili prav Števerjanko Evelin Bulfoni za najplodnejšo strelko, saj je zabil največ golov. Kasneje so se vpisale vroče in navdušene Števerjanke še na turnir v Dolino. Ker je ta kraj precej oddaljen od briških gričev, je prišlo na pomoč vneti ekipi SZ Olympia. Član športnega združenja Gianni Manià - nežna ekipa se mu iz srca zahvaljuje - jih je kar štirikrat popeljal s kombijem na Kras.

Vloženi trud ni bil zaman, saj so si dekleta priborila z dobro igro zaslužno končno tretje mesto; to je bila najboljša goriška ekipa, saj sta prvi dve mesti osvojili tržaški ekipi. Tudi v Dolini je bil refren vedno isti in nagrado za najboljšo strelko so še vedno podelili Evelin, ki je doma iz Bukovja; za najbolj simpatično igralko turnirja pa je bila nagajevalna Jazbinka Orietta Skok. Ne smemo pozabiti na dejstvo, da so dekleta, ki sestavljajo ekipo Št. Florjan, aktivna tudi v društvu, še toliko bolj v poletnem času; tako so si večkrat morala zavihat rokave, bodisi pri števerjanskem društvu F.B. Sedej kot tudi pri že omenjenem goriškem odbojškarskem klubu. Trud se je torej počasi nabiral in tako so dobredno remizirale na zadnjem turnirju meseca septembra na Vrhu sv. Mihaela. Tudi če so dala dekleta vse od sebe, je koncentracija močno

padla in še sreča jim je rada nagajala. Fizična kondicija ni bila ena najboljših, trgatve jih je "končala". Treba je tudi poudariti, da so se nam letos števerjanska dekleta predstavljala na igriščih v novih temnodrih dresih, za katere je poskrbel in jih sponsorizirala domača kmetija zadruga Št. Florjan. Vrhunsko briško vino podpira števerjanska dekleta, saj so tudi ona lepi sadeži te male, a pristrčne briške vasi. In prav na igriščih smo imeli viden dokaz, da sta briško vino in šport očitno res posrečena dvojica. Števerjanke se niso vdale številnim lanskim in predlanskim porazom; zbrale so moči, popile dobro kapljico, trdno vztrajale in tako so si letos končno pridobile nekaj zmag in pokalov. Ekipi še vedno na glas vzklikamo: "Pogumno vztrajajte in tako naprej! Še na mnogo... zmag!"

KOŠARKA

DRUGA ZAPOREDNA ZMAGA JADRANA

V 3. kolu prvenstva košarkarske C lige je Jadran Nuova Kreditna slavil drugo zaporedno zmago. V gosteh je premagal moštvo Vigor Esperia iz Conegliana z izidom 50:59. To je bila, kot že rečeno, druga prvenstvena zmaga in prva zmaga na tujem igrišču. Prvič po devetih letih so jadrancji spet zmagali v Coneglianu. Proti beneški ekipi, ki nastopa v tej sezoni s pomlajeno postavo in ki doslej še ni dosegla zmage, tako da je na repu lestvice, se je Jadran Nuova Kreditna boril s težavo, saj je bila tekma uravnovešena. V odločilnih trenutkih pa je naša ekipa ohranila mirne živce, kar se je na koncu obrestovalo. V prihodnjem kolu bodo jadrancji igrali doma proti Castelfrancu.

Tudi v prvenstvu C2 lige so odigrali 3. kolo. Košarkarji Bora Radenske so zaslužno dosegli prvo prvenstveno zmago proti ekipi Portuguara. Borovci so dobro začeli in so

bili tudi v nadaljevanju pretežno v vodstvu, čeprav so jih nasprotniki stalno zasledovali, tako da je bil končni izid 73:65 v korist naše ekipe. Razlika v koših bi bila lahko še večja, če bi igralci Bora Radenske ne zgrešili velikega števila prostih metov. Vsekakor zelo dragocena zmaga za borovce, ki so v prvih dveh kolidoživeli poraza.

V D ligi, kjer je potekalo 2. prvenstveno kolo, beležimo zmago goriškega Doma Mark, ki je v skupini C v gosteh premagal Acli Fanin s 74:76. To je bila druga zaporedna zmaga domovcev, ostale naše ekipe pa so doživele poraze. Vedno v skupini C sta Breg in Cicibona izgubila proti Barcolani (68:49) oziroma proti La Gradeseju (58:77). V skupini D pa je Kontovel Nord Est izgubil proti ekipi Cusa (80:64). Razen Doma Mark so ostale slovenske peterke še vedno brez točk na lestvici.

IŽ

OB VSEH SVETIH

Večina antropologov, strokovnjakov, ki proučujejo človeka kot člen narave, se strinja, da je človek postal zares pravi človek takrat, ko je začel svoje mrtve pokopavati; ko se je začel spraševati po zadnjih vprašanjih, kot imenujemo vprašanja, na katera nihče z nobeno znanostjo ne more dati odgovora. In spet smo pri smrti, ki je tako človeška in morda prav zato tako boleča.

Ko bomo hodili te dni obiskovat naše rajne na božje njive in jih bomo med prižiganjem svečk na njihovih grobovih ponovno v mislih zagledali pred seboj, bomo zamišljeni, tihi, taki, kakršni smo ob Vseh svetih, ko še narava postane bolj mračna in umirjena, ko se jesen že preveša v zimo. Šepet cipres nad grobovi naših rajnih nam ne bo dal odgovora na zadnja vprašanja, ki se prikradejo v misli ob Vseh svetih, prav tako ne kizanteme, ki jih bo na grobu naših rajnih v nekaj dneh slana pobrala.

Končno bo na Vseh svetih dan prišel duhovnik tudi do groba naših rajnih, pokojne mame, očeta, sestre, brata, sina, hčerke, tete, starega očeta in stare mame, prijatelja, sosed, do vsakega rajnega na pokopališču; blagoslovil bo grob in svečano bomo na koncu molitve izgovorili enega najlepših stavkov, ki se na pokopališču more izreči: "Gospod mu daj večni mir in večna luč naj mu sveti!"

Kako preproste besede, ki v sebi nosijo odgovor na zadnje človekovo vprašanje: Mir in Luč.

V PRIHODNOSTI GORICE JE UNIVERZA

HARJET DORNIK

Polno zasedena pokrajinska dvorana 11. t.m. je bil najotiplotnejši dokaz, da je tema univerze v Gorici izredno privlačna in aktualna in da je Lions club "Maria Theresia" zadel v črno. Gorica ne more imeti industrijskih ambicij, saj nima dobro razvitih zvez kot Tržič, je dejal na okrogli mizi predsednik industrijcev Gianfranco Di Bert; zadnja leta je tudi opazna močna regresija v trgovstvu, uveljavlja pa se povsem nov pojav, univerza, ki beleži tako pozitiven trend, da ga mesto z veliko težavo dohaja.

Univerza je v našem mestu prisotna od leta 1992 z Mednarodnimi in diplomatskimi vedami. Tem se je kmalu pridružil diplomski tečaj Politika teritorija. Oba tečaja imata delovne prostore v nekdanjem malem semenišču. Rektor tržaške univerze Lucio Delcaro je izjavil, da sto vpisov ni optimalno število, je pa sprejemljivo, saj zagotavlja boljši odnos med študenti in predavatelji. Zaradi tega goriški visokošolski študij ocenjujejo v sklopu tržaškega vseučilišča kot "elitno dejavnost". Delcaro pa si želi večjo finančno podporo Gorice, predvsem pa enotnega sogovornika. Omenil je kot primer težave v zvezi z uresničitvijo laboratorija za Politiko teritorija.

Leta 1993 je s svojo univerzitetno ponudbo vstopila tudi videmska univerza, ki je najprej uvedla dva krajša univerzitetna tečaja, Ekonomijo in upravljanje turizma in Ekonomijo in upravljanje podjetja. Spr-

va se nista zdelo posebno pomembna, v tem času pa imata v luči bodoče visokošolske reforme bodočnost, ker bo Gorica razpolagala z univerzitetnimi smermi prvega in drugega nivoja, je poudaril rektor Marzio Strassoldo. Kasneje je videmska univerza ojačila svojo prisotnost z diplomskim tečajem za spomeniško varstvo (predvsem za knjižnice), kasneje je uvedla tečaj za tolmače in prevajalce, ki ima enakovredne ponudbe le v treh evropskih mestih, in kot zadnje v okviru videmske fakultete za jezike univerzitetni diplomski tečaj za stike z javnostjo (podoben študij obstaja le v Milanu v zasebni upravi). V zvezi s slednjim je rektor poudaril, da se letošnji vpisi približujejo številu 1000, kar pomeni, da se je s tem tečajem v mestu naenkrat podvojilo število vseh univerzitetnih študentov. S tem povezana je problematika predavalnic in študijskih prostorov za študente, ki v palači Alvarez in bližnjih stavbah ne zadoščajo, prenočišč, avtobusnih zvez za vozače, opoldanske in večerne menze, sportišča za večerno zbiranje in športno sprostitev, sodelovanja s krajevnimi glasili in smerokazov. To sta postavila prisotna predstavnik študentov, medtem ko je rektor poudaril, da je trden namen videmske univerze ohraniti to študijsko smer v Gorici, če bo mesto zagotovilo rešitev omenjenih problemov in - kot je zahteval prej njegov tržaški kolega - ostal enoten sogovornik.

Župan Valenti je v odgovor nakazal trud občinske uprave za rešitev

omenjenih problemov, zlasti kar zadeva dom za študente (palača De Bassa, nekdanji zavod Filzi, razpoložljivost treh mestnih zavodov), medtem ko je predstavnik Trgovinske zbornice, ki upravlja Sklad za Gorico, Pierluigi Medeot, podrobno razčlenil finančno podporo ustanove od leta 1991 do danes za uresničitev raznih del (za skupnih 42 milijard in 430 milijonov lir ali 27% vseh gibanj) in zagotovil podporo tudi v bodoče. Večjo vlogo pri integriranju prispevkov pa mora prevzeti Dežela, če ji je do izboljšanja univerzitetne ponudbe na celotnem teritoriju. Država namreč od leta 1993 klesti podpore univerzam.

Na okrogli mizi so sodelovali tudi predsednik pokrajine Brandolin, ki je omenil dejstvo, da je univerza bodočnost tudi za ostalo Goriško, saj bo januarja v Krminu stekel diplomski tečaj za operaterje v vinogradništvu in enologiji in je upati, da bo v prihodnje tudi Gradež sedež ene univerzitetne smeri. Predsednik ASCOM Enzo Comelli je moral v zadregi priznati, da se njegov sektor ni znal še primerno prilagoditi novi realnosti in ne zna ponuditi novim goriškim gostom potrebnih uslug, saj se s predstavniki študentov ni še niti pogovarjal. Predsednik Konzorcija za razvoj goriškega univerzitetnega pola Claudio Cressati je poudaril potrebo, da se menja statut in vanj vključijo druge pomembne ustanove. Nekatere se na primer oprezno držijo ob strani, morda ker ne bi imele posebnih koristi (industriji v Pordenonu so se vključili v kon-

zorcij, vendar je tamkajšnja stvarnost drugačna).

Poleg omenjenih predavateljev sta pri okrogli mizi sodelovala tudi odgovorna za goriški sedež videmske in tržaške univerze Francesco Marangon in Maria Paola Pagnini. Nepredvideno se je srečanja udeležil tudi nadškof Dino De Antoni, ki je v toplem pozdravu izrazil želje po skupnem konstruktivnem snovanju za razvoj mesta.

Med razpravo je bila podana ugotovitev, da se goriški diplomiranci (okrog 2000 v sklopu obeh univerz) hitro zaposlijo in v najrazličnejših krajih. Zasedajo namreč pomembne položaje v raznih evropskih mestih, a so prisotni tudi v Ameriki, evropskem vzhodu, na Kosovu in drugje, kar bo v kratkem prikazano na internetu.

Obe univerzi, prisotni v Gorici, že dobro sodelujeta pri izmenjavi predavateljskih moči in sinergično snujeta za to mesto dodatne univerzitetne ponudbe. V kratkem bo na primer stekel podiplomski tečaj v sklopu inženirstva o upravljanju in vrednotenju hidrogeološkega tveganja in tečaj o komunitarni politiki v zvezi v vzhodno Evropo. Po tem je jasno, da z velikim upanjem gledata na to področje in na leto 2004, ko bo evropska meja zdrnila še bolj vzhodno in se bo Evropska zveza odprla Poljski, Madžarski, Češki, Slovaški, deželam onkraj Slovenije. V tem pogledu bo naravna srednjeevropska lega Gorice izrednega pomena.

16

ČETRTEK
28. OKTOBRA
1999

Ponatisa pri Goriški Mohorjevi družbi

Nada Pertot
POMAGAJMO SI SAMI
Jezikovni priročnik

Anton Kacin
GRAMMATICA DELLA LINGUA SLOVENA

SOVODNJE / OBČINSKI GRB IN PRAPOR

ZA GORIŠKE OTROKE

SIMBOL SLOVENSKE PRISOTNOSTI

FOTO BUNBACA

Sovodenjci so končno dočakali razvitje občinskega prapora. Z velikim navdušenjem so namreč sprejeli novost v petek, 22. t.m., ko so ob odprtju razstave osnutkov grba in dokumentov, povezanih z večletnim prizadevanjem občinske uprave za dosego teh dveh simbolov, napolnili sejno dvorano in druge prostore županstva. Zakonski postopek je bil kar zapleten, končno pa je predsednik republike na začetku leta podpisal odlok. Naj povemo, da je grb izdelal arhitekt Antoni iz Nabrežine.

V sovodenjski telodavnici pa so dva dni kasneje, 24. t.m., občinski upravitelji pred res številnim občinstvom, sredi katerega so bili prefekt, kvestor, župani sosednjih občin, drugi predstavniki oblasti in vaščani okoliških krajev, slovesno razvili prapor. Na njem

je ime vasi v obeh jezikih, črka epsilon govori o samem etimološkem izvoru imena vasi (priliv Vipave v Sočo), zraven sta stiliziran rubijski grad in mlinsko kolo, vejica hrasta pa spominja na kraški svet. Navzoče ja na začetku pozdravil pihalni orkester Kras iz Doberdoba. Župan inž. Igor Petejan je spregovoril o poteku postopka in podčrtal vztrajnost uprave pri njem. Povedal je tudi, da bo slovesni dan zapisan v zgodovino naše narodnostne skupnosti, saj prapor neizpodbitno govori o slovenski prisotnosti na tem območju. Skupno z županom Petejanom sta prapor razvila nekdanja župana Jožef Češut in Vid Primožič. Poleg pihalnega orkestra in vročega aplavza je odkritje simbola pozdravila tudi folklorna skupina iz Rezije.

POVRNILE SO SE PRAVLJIČNE URICE

V ponedeljek, 25. t.m., je bilo izredno vlažno in neprijetno vreme, tako da so se otroci ob 17. uri še raje zatekli v domačnost mladinske sobe v Feiglovi knjižnici. V čarobno naročje pravljic jih je ponela prva pravljčna urica, ki sta jo tokrat izoblikovali dijakinja pedagoškega liceja S. Gregorčič iz Gorice, Urška Petrovič, doma iz Vipolže v Goriških Brdih (njen nastop je bil sproščen, saj je že nekajkrat bila na odrskih deskah kot članica Odra 90), in Katja Batišič iz Rupe (tudi ona je sodelovala pri opereti Hmeljska princesa). Otroci - večji del je bilo malčkov iz vrtcev in osnovnošolčkov prve stopnje - so udobno posedli po mehkih blazinicah in pazljivo poslušali Urško, ki je z mladostno svežino pripovedovala pravljico o Mačku Muriju. Pravljica Kajetana Koviča ima poleg besedila tudi prikupne pesmice, ki jih imajo otroci tako radi. Eno so ob koncu pripovedi s pomočjo Urške in Katje zrecitali še sami, pa tudi prisotni očki in mamicе.

Kot je že ustaljena navada, so cicibančki prejeli še spominček na pravljčno popoldne: papirnato mačko glavico, ki so jo dopolnili z brčicami, očki, smrčkom in ji dodali še papirnat trup in... že je bila mucka nared.

IK